

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204962

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No.

Accession No.

Author

Title

This book should be returned on or before the date
last marked below.

శ్రీ రస్తు.

శ శి రే ఖా ప రి ణ య ము

పీఠిక.

కన్యామణిగబ్బిగుబ్బయగముం జీత్రంబురం జేర్చి తా
వీరక న్ననొను వేడ్కఁ జూడ్కు లిడఁగా ప్రీడానుభావంబుతో
జోకఁ బయ్యెదనొంగుఁ జేర్చుచుతో సొంపొప్పఁగా నవ్వుచు
న్నేకాంతంబున ముద్దులాడుహరి చు మైల్లవ్వమఁ బ్రోవుకఁ.

1

ఉ. వచ్చనితోకయుఁ మెఱుంగుబ్బి సుసింఘము నింద్రకార్డుకం
బచ్చుగ నీమమేను జాలదాభ్ర మటంచని యెంది యంచ నీ
వచ్చినచంచలించె నని వల్లభుతో సరసోత్తలాడు నా
లబ్బి యొసంగు మా కెపుడు లక్షకు మీఱినద్రవ్యమూలముల్.

2

మ. సరసాపావము లాడుగౌరిఁ గని హాసాస్యంబుతో వేమకఁ
గిరితోదండుండు గౌఁగిలిండుకొనఁగా గ్రీవంబుపై హారముల్
కరమాశ్చర్యముగాఁగఁ జూచి చెలి యాకంపాయమానంబుతోఁ
గరము ల్లాడ్చిన నవ్వుచేపుఁ డొసఁగుకొ గామ్యార్థము వ్రీచితోకఁ.

3

ఉ. ఆత్మఁ నున్నజన్మసూత నొదలఁ జేర్చి నటించుచున్నయా
చిత్తజవైరిపై నలుకఁజేయుచుఁ జారుసరోజులోదనక
నెత్తిన చేర్చుకొంటి విది నీతియె కా దని పల్కుకొని య
త్కుత్తమభోగసంపదల నొప్పుగ మాకు నొసంగుఁ గావుకఁ.

4

చ. వెలయఁగ భారతీయువతి వీణైఁ గుచంబులఁ జేర్చి హాయిగా
నలలితరాగవైఖరులఁ జక్కఁగ గానమునేయ వేగమే
వలపునఁ గౌఁగిటకొ దిగిచి వాణిమనం బలరారఁ జేయు న
జ్జలజలపుండు మాకెపుడు సత్కృపతోడఁ జెరాయు వీవుకఁ.

5

- మ. కమలాకారముఁ జేయు నేత్రయుగళ్యంగారంబు దర్శించి యీ
కమలామిత్రు సృజించు నాదుముఖసత్కాంతి నిర్వహించి స
ద్భ్రమరీప్రుందముఁ దీర్చుమత్కచరుచిక్రీ జూచి యం చొప్పుగాఁ
గమలాసీనునిఁ జూచి పల్కుచెలికిం గావ్యంబుకై మ్రొక్కెడన్. 6
- లే. లలితమై యొప్పులతులత్యై మెఱుంగ, సంస్కృతాంధ్రాదిపదములకాడ లెఱుంగ
వాక్సరణి నాకు దయ చేసి పనుధయందు, నుమతతోఁ బ్రోవు మజురాణి మధురవాణి.
- క. ఉదయంబున బ్రహ్మయు నై, సదయత మధ్యాహ్న వేళ శంకరురీతిన్
ముదనున నస్తమయంబున, విదితంబుగ విష్ణు వసెడువేల్పు నులింతున్. 8
- సీ. పంక్తికంతునిశిరపంక్తిఁ ద్రుంచినరాముచిత్తంబునకు మెప్పుచేసి నెవఁడు
శంక లేకను వేగ లంకలావలఁ జొచ్చి కొంకక లంకిణిఁ గూల్చె నెవఁడు
సీతామహాదేవిచిత్తంబు రంజల్ల నినకులాగ్రణిముద్ర నిచ్చె నెవఁడు
రమణి యిచ్చినశిరోరత్నంబుఁ గొనివచ్చి యినకులాధిపున కందిచ్చె నెవ్వఁ
- లే. డట్టిమలిమంతు నములు లే రని తలంతు, మహితగుణవంతు నెవ్వడు మది భజింతు
నసురపరులను విదళించునని నులింతు, ప్రకటఁబలవంతు హనుమంతుఁ బ్రస్తులింతు.
- క. గౌరికి ముద్దులది డ్దగు, వారిని విఘ్నాద్రి మేఘవాహను నంహో
దూరునిఁ గరిరాడ్యదనుని, సారెకు వినులింతుఁ గావ్యసాంతముకొఱకై. 10
- సీ. వల్లీకజన్మఁదావాల్లీకి వినులింతు బమైరపాతనఁ బ్రస్తులింతు
నన్నయభట్టును నన్నుతు ల్లావంతుఁ దిక్కన కేప్రాద్దు మ్రొక్కులిడుదుఁ
గాభిదాసాఖ్యుని ఘనముగాఁ బూజింతు భవభూతి నత్యంతభక్తిఁ దలంతు
ముక్తులిప్తున భట్టుమూర్తులఁ గొనియాడి యలసానిపెద్దవామాత్యుఁబోగడి
- లే. యాత్మఁగంకంటిపాపరాగాఖ్యుఁ గొలిచి, రంగనాథునిఁ గరుణాంతరంగుఁ దలంచి
యెఱ్ఱపైగద మదిలోన నెంచి యెంచి, వందన మొనర్తు గవిరాజబృందమునకు. 11
- లే. పద్మతాత్పర్యజ్ఞానంబుఁ బరిహరించి, కవులు చెప్పినకావ్యమల్ చెవులు సారక
పొనఁగఁ బఠనోగతోక్తులఁ బ్రొద్దుఁ గడపి, చెలఁగుఁగుకవుల సభలందుఁ జెప్పఁజేల. 12
- మ. ఆని యిట్టచేపతాస్థానంబును నుకంసా స్థరణంబును గుకవిచిరస్మరణంబునుం
గావించి మఱియును. 13

కర్తృవంశవర్ణనము.

- సీ. బ్రాహ్మణార్చనయందు బహుశ్రద్ధతో నుండు రవనిలో రత్నాకరంబువారు
అంధ్రసంస్కృతిభాష లలికించి కృతిఁ జేతు రవనిలో రత్నాకరంబువారు
సంస్థానముల రాజసభలందు నుండుకెక్కి రవనిలో రత్నాకరంబువారు
వండిబృందంబులో వర్ణింపఁ దగధీరు లవనిలో రత్నాకరంబువారు

లే. వసుధ రత్నాకరం బయవంశజులధి, కరయ రాకాసుధాకరుడతఁ డటంచుఁ గవులు వినులించఁగాఁ జాల ఘనత కెక్కె, రాజేతంబుగ సంచేవరాజునుఁడు. 14

సీ. అశనితమాజాతు లవనిభృద్దైర్భాత్తు లతలిత ప్రభ మోము లలరువారు

రాజవశంకరలేజాలు నలరారు మంజులభాషణల్ మానధనులు
బంధుజనాహ్లాదసింధుసమీచీనవిమలవాక్యస్ఫూర్తి వెలయువారు
ఏకవర్ణీవ్రతం బేప్రాద్దు వదలక సన్తాపవృత్తిచే నల్లువారు

లే. చెలంగి సుజనులసౌఖ్యమె నేయువారు, భూమి నన్యతంబుఁ బలుకని బుద్ధియుతులు
రమ్యమలి యగుహామ్నారరాజకవియు, నతనితమ్ముఁడు సారాయణాఖ్యకవియు. 15

క. హామ్నారరాజు వసుధలూ, సన్నుతి కెక్కినఘనుఁడు సంస్థానముల్
బయ్యగఁ దెచ్చినబహుమతు, లెన్నెన్నోగలవు వాని నెన్నఁగ వశమే ? 16

క. సత్యవధంబును వదలం, డత్యుత్తముఁ డనుచు మెచ్చి యామోదముతోఁ
బ్రత్యక్షంబుగ మారుతి, యత్యంత ప్రయంబుతోడ నతనింబ్రోచున్. 17

ప. అట్టి యాంజనేయ ప్రభావంబునం జేసి. 18

సీ. అచివమక్కురు లొప్ప నాశుకవిత్వంబుఁ జెలంగి వాక్పటిమతోఁ జెప్పు నతఁడు
నవరసాలంకారచైత్రైణ్యమున మించి సకల ప్రబంధమల్ నలవు నతఁడు
ఆధికు నధముఁ జేయ నధము నధికుఁ జేయ ఘనమైనవ కొనుద్ధి గలుగు నతఁడు
అతిభీషణాకార మమరి యెల్లప్పుడు నభిగంభీరుడై యలరు నతఁడు

లే. విశదకరుణాకటాక్షనువీక్షణండు, భట్టుమూర్తికి సరి యనఁ బరగునతఁడు
కలుకుడలికిన జక్కెల్లొలుకునతఁడు, సుతులు నలవురతోనుండె సుఖముఁగనుచు.

లే. అశనితమ్ముఁడు మలిమంతుఁ డమితయశుఁడు, కావ్యనాటకాలంకారకవనవేద్యుఁ
డతులితామోదుఁ డాకని కరయసుతులు, నలునముద్రంబులననొప్పి వెలయుచుండు.

లే. ఆంజనేయుఁడు వీరహస్తవృష వఱియు, హనుమదాసును దత్తవృష యనుచుదీయు
జనకు ల్యోన్యసఖ్యోక్తామతులు, కీర్తి గాంచిరి యోగ్యకన్హూర్తు లనఁగ. 21

సీ. ఇలలోన నాంజనేయలవాచకస్ఫూర్తి మంజులస్ఫురణతో మధుర మగుచు
నేయేరసంబున కేరాగ మొప్పిన సారాగమున రసం బమరఁ జదివి
యాలకించినవారి నానందవార్ధిలో మగ్నులఁ గావించి మరలుగొల్పు
బంధుజనాధి నాభిరణభావంబునఁ గన్నాటగా నొప్పి ఘనతకెక్కె

లే. నతనిసుకృతంబు వర్ణింప నగణితంబు, నతనిపరగౌరవం బెన్న నగణితంబు
నతనికీర్తిని వర్ణింప నగణితంబు, నతనిఘనమగు శేషమీ యగణితంబు. 22

ప. అని వఱియును. 23

- క. వీరహనుమప్ప మిక్కిలి, చారుతరం దైనమూర్తి సాహితీయందున్
నేరుపు గలిగియు సంస్కృత, సారాంశము లెఱిగి యతఁడు నన్ను లికెక్కన్. 24
- లే. హనుమదాసన వివరింప నాంధ్రమునను, జేలఁగి కృతినెప్ప నాతఁడే చెప్పవలయు
నికరకవులను హృదయముం దొంచనేల, ననుచు జనములు వినులెంప నతఁడు చెలఁగె.
- క. దత్తప్పవిభముఁ జెప్పెన, నుత్తముఁ డలియుక్తివరుఁడు నున్నీస్థలిలో
హత్తినసీలిస్ఫురణ్, బొత్తిగ నరయంగ విడురుఁ బోలినఘనుఁడెన్. 26
- వ. అని వెండియు. 27
- లే. హనుమదాసాఖ్య గర్భచుఢాభిచంద్రు, లవని నుబ్బిన్న రామరా జనెడనుతులు
రామరాజు భగీరథరాజుఁ బోలి, తీర్థకాండఁ గొనితెచ్చి వార్తకెక్కె. 28
- క. వరనాటకకావ్యంబులఁ, బరమాలంకారములను బండితుఁ డనుచున్
సరసులు నన్నులినేయఁగఁ, జీరతర మగుకీర్తిఁ గాంచి చెలఁగుచు నుండెన్. 29
- వ. తదనంతరంబ. 30
- లే. అగ్రజం దైనయాంజనేయఃఖ్యకవికి, భార్య లిరువురు పతిభక్తిఁ బ్రబలి రందు
నగ్రభార్యతనూజాతు లబ్బమిత్రు, పేరుతావారిసామము లేప్పరకొందు. 31
- క. చాయన్న వసుధలోపల, మాయన్నలలోన మేటి మానధనుం డా
చాయన్న చదువ వినియెడి, ధీయుతు లానందవార్ధిఁ జేలుట యరుడే. 32
- లే. ఇతనితమ్ముఁడు చెన్నప్ప యింపుగులుక, జనులు వినులెంప నజ్ఞనసంగుఁ డగుచు
సలిసుతులతోడ వేడ్కతో జగతియందుఁ, బరగి గురుపూజ నేయు నదృక్తి గలిగి.
- లే. అంజనేయునిరెండవయ్యాలు సుదతి, భాసురాంగి సరోరుహపత్రనేత్రి
శ్రీరమాదేవినను యని చెలులువొగడఁ, జేలఁగు ముఖజితశశిబింబ శేషమాంబ. 34
- లే. అట్టి శేషాంబగర్భచుఢాభిచంద్రు, లప్పసామియు నప్పప్ప యొప్పమిగుల
దారపుత్రాదులం గూడి ధరణియందుఁ, బరమసంతోషయుక్తు లై ప్రబలి రందు. 35
- క. అప్పప్ప యీప్ర బంధముఁ, జెప్పెద నని పూని వేడ్కఁ జెప్పెను దీనన్
దవ్వలుగల్గిన దీర్వుచు, నొప్పుగ సరిచేయరయ్య యోబుధులారా. 36
- వ. ఇట్లుజాంధ్రగీర్వాణనాటకాలంకారాది ప్రావీణ్యధురీణవిమధుబరణారవిందమకరందా
స్వాదనందిందిరాయమానహృదయంబును, క్షౌసురాశీర్వాదామోదమశీలవర్తనం
దును, ననవరకపుత్రమిత్ర సహాయసంపన్నుండును నగునాతిం దత్త్యంతసంతసంబునం
బొదలుచుండ నొక్కరాఁటిరాత్రియందు. 37
- సీ. హాటకపద్మరాగాదుల విలసిల్లు డంబుమిఱిసకీరీటంబువాఁడు
మణిమయం దైనట్టినుకరణుండలరుచిప్రామిన భాసిల్లుమోమువాఁడు

- మహానీయకౌస్తుభమణికాంతు లంకట రాజించు కంఠహారంబువాఁడు
చూడ్కికి మిఱుమిట్లు సొని పెడువరినీలకంఠరోజ్జ్వలచారు కాంతివాఁడు
లే. కనకచేలంబుఁ గట్టినకౌనువాఁడు, మొలకనవులు మోముపైఁ జిలుకువాఁడు
చాలఁ గృపగల్గి లోకంబు లేలువాఁడు, స్వప్నమునవచ్చి యెదుర సాక్షాత్కరించె.
- వ. ఇట్లు ప్రసన్నుండయి మదంకితంబుగా నొక్కప్రబంధం బొనరింపు మనెన విని
సంతోషసాగరంబునం దేలి యప్పుడు. 39

షష్ఠ్యం త ము లు.

- క. పూతనప్రాణవిఘాతుకు, మాతకు సంతోష మొసఁగు మహానీయునకుఁ
జాతభివపాశహరునకు, భూతదయామానసునకు బుధవినుతునకుఁ. 40
- క. దేవకివీరతనయునకును, భావజనకునకు భక్తమందారునకుఁ
పావనచదయఁగలనకుఁ, గోవర్ధనభారవహనగోపాలునకున్. 41
- క. సరసిరుహలోచనునకుఁ, శరణాగతచోషకునకు జగతీశునకుఁ
పురుషూతాదివినుతునకు, పరిణయకేళినినోదపరిపూర్ణునకున్. 42
- క. అర్జునరథసారథికిఁ, దుర్జయఖిలదనుజవరులఁ స్త్రుంబినహరికిఁ
నిర్జరపూజితమూర్తికి, నర్జునతరుమూలహారికి నాగమనుపకిన్. 43
- క. నరకాసురభంజనునకు, మురదానవమర్దనునకు మునివంద్యునకుఁ
సరసిజభవసన్నతునకు, కరిమొర విని మకరిఁ ద్రుండుకరుణానిధికిన్. 44
- క. శ్రీసత్యారుక్మిణులతో, రానక్రీడలను సలుపురాజాస్థునకుఁ
హాసాస్యంబున నెపుడును, దాసీదాసులను బ్రోచు ధన్యాత్మునకున్. 45
- వ అంకితంబుగా నాయొనర్పంబునైన శశిరేఖాపరిణయం బనుమహాప్రబంధంబున
కుం గథాక్రమం బెట్లు లనెన. 46

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

- క. వినుసౌధశేతనావళి, జనితం బగువాకహరిని జంచల మగుచున్
 దినమున్ దినమణిహయములు, ఘనభీరిం తెందునట్టి గజపుర మమరున్. 47
- లే. ఆపురం బేజజనవలి యబ్బవై, వంశవరిపాలనప్రతప్రసంధు
 దక్షతనుబ్రోచు బ్రజల బొత్తుతుండు, గణులికెక్కిన పేరింగముననుండి. 48
- వ. ఇలిహాసశ్రవణక్షతూహలుల దైవైశంపాయనమహామునిం జూచి యిట్లనియె. 49
- క. శశికులుఁ డభిమన్యునకున్, శశిరేఖు బెండ్లిచేసి జలజాతాదుల్
 మనుధను దా రెటుమెలంగి, విశదంబుగఁ దేటపఱువ వినియెద ననఘా! 50
- వ. అని యడిగినజనమేజయునకు వైశంపాయనుం డిట్లనియె. 51
- క. ఖ్యాతిగల కొనకాదులు, ప్రేతిగ పరమాతు నడుగఁ బెంపలరంగా
 నాకండు నెప్పిన సత్కథ, చేతోమోదంబు గాఁగఁ జెప్పెద నీకున్. 52
- సీ. గోపురం బటుచూచి యాపురంబునఁ గల్గ గోపురంబుల ముద్దు గొనఁగఁ దలఁచుఁ
 గోటకొమ్మలు సప్తఘోటకంబులఁ దాఁకుఁ దద్రత్నరుచి భానుఁదారసించి
 వైడూర్యతోరణావళులతో నలరారి చూడవేడుక యైనమేడ లమరు
 నిందురత్నప్రభాసందీపితంబుగా నందమై విలసిల్లుచుందీరములు
- లే. నవ్యమణికాంతులను నొప్పునాట్యశాల, లమరుఁ గర్పరవేను లాయాస్థలంబు
 దీధితిద్వారమాక్తికతోరణంబు, భూమిరత్నంబు ద్వారకాపురవరంబు. 53
- క. ఆవృరియువృరిగలపై, నెవ్వడు నుయ్యాలలూఁగునింతులు శశినిన్
 జొప్పడఁ గరములఁ బట్టుచు, జప్పట లిడ నుధయిం దొరఁగి సౌధము లయ్యెన్.
- క. అచ్చట మేడలలోపల, నచ్చనగం డ్లాడుచెలయందుండు చూడన్
 ముచ్చటమీఱఁగ నాపురి, లచ్చియు వసియించు వేడ్క గమణీయముగాన్. 54
- కా. నీలాశ్రంబులఁ గాంచి పొంగుచు గజానీకంబుగా నెంచుచున్
 వాలాయంబునఁ దాఁకఁ బూని వరుసన్ వాలంబు లల్లార్చుచున్
 గాలన్ నేలను జీరి దంతముల నాకాశంబునం గ్రుమ్ముకాం
 త్కలాకించి సురాపగాబ్జముల వీకన్ బీకు మత్తేభముల్. 55
- సీ. పాంశుశాలము గప్పి పవమానవేగంబు మంద మాయె నటంచు మదిఁ దలంచు
 సింధుదేశముల సైంధవగమనంబు సాధారణం బంచు నరతుగొనవు

- హరిణప్రయాణంబు లాలోకమునఁ జేసి నేర్పుకొమ్మని తమనేర్పుఁ జూపు
మహి మనోవేగంబు మాకుఁ జెల్లు నటందు జలధి దాఁటెనమంచుఁ జౌకళించుఁ
లే. గనకమణికాంతులను మించుకల్లెములను, మోము తెల్లుడు పంచుడు మోదమలరఁ
బుచ్చులు మించి కెత్తుడుఁ బోగరు మీటి, కోటలనుదాటు నాపురిఘోటకములు
- క. చతురాగమముల నీగిన, చతురాశ్వు నిరాకరించు సరసమనీషక్
క్షీతి పట్టాశ్రుధురీణులు, నతులిత ప్రతసాహనేంద్రు లవనిసుకేంద్రుల్. 58
- క. లేజోమదమున మించియు, రాజితరణరంగభూమి రామునిమాడ్కిల్
జేజీలు నులింపఁగఁ బర, రాజుల మర్దింతు రెలమి రాజకనూజుల్. 59
- క. తొమ్మిదినిధులదా దొరకిన, యెమ్మెలు గలరాజరాజు సెంచక మనిలో
సప్పుద మంచుడు రత్నము, లమ్ముకు రావీటిపణిజా లనవరతంబుల్. 60
- క. హరిభక్తియె యెల్లవృద్ధు, గిరిగొనఁగా నల్పుచుండి కృషితో నెపుడున్
సురుచిరధనధాన్యంబులఁ, బాతొప్పితు లెల్ల పాదభవు లవ్వరిలోన్. 61
- క. భూయంగము ముడివడంగా, నా యుధములు చేతఁ బూని యలిభీకరులై
జేయుగజంబులబలిమిల్, గా మము విలస్థిల సుంద్ర ఘనధలు లచటల్. 62
- సీ. పరిమళయంత్రమా సరసిజంబులు లేవె సరసులకే కదా సరసిజములు
పల్లవాధరి మంచి మల్లెపూ లున్నవే పల్లవాగ్రణుల కామల్లెపూలు
భువనమోహిని మంచుకువలయంబులు లేవె యవి రాజులకుఁ చూడ నందగించు
కరిగజగామిని యరవిందములు లేవె యరవిందములు నుండు నతనిచేత
- లే. ఘోరమంబులు గలవలె కంబుకంఠి, చిరకరంబుగ నున్న వాచెరువు కేగు
మనుడు విటులతో చాతుర్య మలరఁ బలికి, పువ్వులమ్మున రవ్వీటిపువ్వుఁబోండ్లు. 63
- ప. మఱియు నప్పట్టణంబు రాజవిరాజితంబు కావున సత్సథంబును, ద్విజరాజభాను
రంబు గావున నుద్యానవనంబును, భుజంగసంచారిశంబు గావున భోగవతీపురం
బును, జాంబూనదభూషితంబు గావున జంబూద్వీపంబును, నవరత్నదీపితంబు
గావున రోహణాచలంబును, విబుధనివాసంబు గావున నాకలోకంబును, ధనవిశేషం
బుగలది కావున లంకాపట్టణంబును, దివ్యభూజాతవంశంబుగావున నందనవనం
బును శ్రీరామప్రకాశమానంబు గాన నయోధ్యాపురంబును బోలె నొప్పచుండి
మఱియును. 64
- సీ. ఆపురిసాధాశిక్తాగ్రభాగంబుల రెంట ద్రావుడు దిండిరీతు లరసి
పరమభయంబుతోఁ బాకారి గజరాజు పరువిడఁగాఁ గాంచి వద్దముఱులు
దరహసం మోదవంగఁ బరిహస మొనరింపఁ బురుహూతుఁ డాలించి పురముఁ గాంచి
యెంతదిక్రము చూడ నీపురం బని మెచ్చి సరసిజాక్షులరూప మరసి యరసి

లే. నామృతంబును హసించు నీపురంబు, నమరకాంతుల నిందితు రబ్జముఖులు
నాహయంబును దోలు నీనగరహయము, లనుచునులించియిద్దుఁ డానందమోదు.

ఉ. ఆపుటభేదనంబు ననిశంబును బ్రోచు దయాంతరంగునికొ
దీపితలేజానికొ హరిని దీననయాభుని దేవదేవునికొ
గోపికలొలు నక్షుతుని గోగణపాలుని వాసుదేవునికొ
భూపతు లాపులు స్తుతులు భూసురులాదిగఁ గొల్పుచుండఁగొ. 66

క. కొంతకడ వుండి పిమ్మట, కంతునిగన్పట్టినలని గనుఁగొనువేడ్కొ
సంతస మలరఁగ మాధవుఁ, డంతకపురభూమిఁ జేర సరిగిన నపుడుకొ. 67

క. వాకిటఁ గావలివారలు, ప్రాకటముగ ముందు నడువ ఫణిహారకులుకొ
జోకఁగ నిరుపార్శ్వంబుల, లోకేశ్వర గరుడగమన లోలాత్తహరి. 68

వ. అని యనేకప్రకారంబులఁ బ్రస్తుతించుజనంబులనునంబు లలర బహుకరింపుడు
దెబ్బనిరెండుద్వారంబులుం గడది పద్మరాగస్థాకసౌపానంబులు వేగఁ బ్రాకుచు
మహారజిత్సాధాంతరంబునకుం జని రుక్మిణీదేవితల్పంబున శయనించి యచ్చటనున్న
సఖిజనంబులం బనిది రతిక్రీడావినోదంబులఁ గొంతకడ వుండి వెండియు నాస్థా
నంబునకుం జని రాజకార్యనిర్వాహకుం డగుచు దుష్టజననిగ్రహంబుచుం జేయు
చుండె. 69

సీ. ఆమహాపురుషున కగ్రజాం దైనట్టి బలరామునకు ధర్మపత్నియైన
కమలాక్షిరేవతిగర్భవాసమునందు జన్మించె నొకబాల జలధియందు
నిందిర యేచాయ నందమై జన్మించె నాలీల వేడ్కతో నవనియందు
శంబరాంతకు నవ్యశర మనఁ బొగడొంది బంగారుబొమ్మ నారంగుకెక్కి

లే. ముదిత తలిదండ్రీ కల్లారుముద్దుగాను, మఱియుఁ బిసత్కల్లిగారికి మమత గలుగ
సారెసారెకుఁ బినకండ్రీ సంతసిల్ల, మాటలాడును శశిరేఖ మధుర మీనవ. 70

పంచచామరము. సరోజపత్ర నేత్రిరూపసంపదలో నులింపఁగా
ధరాధరుండు నేరఁడందుఁ దత్సఖిజనంబులుకొ
బరాకు చెప్పచుండఁ గాను బాల స్త్రీజనాభిక్షికొ
పరానురాగ మొప్పుజేసి వాసికెక్కుచుండఁగాకొ. 71

సీ. చంచరీకచ్ఛాయమించు నానలికుదుర్విధురీతి ముఖకాంతి వెలయుచుండు
నాన చంపకసునునాకారమున మించు దాడిమబీజము ల్లంతపక్షిక్రి
బింబోష్ఠిబాహువులై బిసనాళములఁ బోలు వృత్తకుచులు లాబిత్రరిణి
హరిపదాకృతిఁ గాంచు హరిజాతీమధ్యంబు సరసిజాతీపిఱుందు నైకతంబు

లే. నలివయూరులు రంభల నలికయిల్లు, కాహళులఁగేరు జంఘలు కమలములను

పాదయుగములు నిరసింది నా దొనర్పు, జవ్వనంబున శశిరేఖ నివ్వటిల్ల. 72

వ. మఱియు నబ్బాలికారత్నంబు సఖిజనంబులతో వినోదంబుగా నాడుచు హంసలకుఁ
దనగమనవిలాసంబు చేర్పుచు మహాశంతోషంబునం బొదలుచు దినదిన ప్రవర్ధమాన
యై బెరుగుచున్న సమయంబున. 73

లే. దేవకీదేవి యొకనాఁడు దివ్యమైన, భవనమున నుండి శోడండ్రు బలిసి కొలువ
సంతసంబున నుండెడుసమయమునను, ముచ్చటలరంగ శశిరేఖ వచ్చి నిలిచె. 74

సీ ఆశేఖ దేవకీ యశ్యంతముదముతో మనుచురాలిని గాంచి మమతమించి
తల్లి రా రమ్మని తనచేత గదియించి తొడలయం దిడికొని నిడుదలైన
కురులు దువ్వుచు గొప్పకొప్పిడి వేడ్కతో ముద్దాడుచున్నంత ముసలి హరియుఁ
జనుదెంచి భక్తితో జననిఁ మ్రొక్కినఁ గొడుగుల దీవించి శోర్కి మించి

లే. తనమనోభీష్ట మెఱిగించు దలఁచి రావ, కృష్ణులను జూచి తనశోర్కి క్రేళ్లువారు
చున్నదది మీకు వినుపించు శుభమేర్ప, దేవసుతులార యని దేవి కలకె నశ్రుడు.

క. బాలామణి శశిరేఖను, బాలుం డభివన్ముఁ డింద్రపాత్రున కెలమిక్
మేలమనఁ బెండ్లిసేయుం, డీలాగ న జాగునేయ నేలా మేలా. 76

క. అనిన విని రామకృష్ణులు, మునుకొని నీయాశ్చ మాకు మభ్యం బనుచుక్
వినయవిచారము లొప్పంగ, జగని స్వీడ్కొనుచు జనిరి సంతోషమతోన్. 77

వ. అని చెప్పి వైశంపాయనుండు జనమేజయున కిట్లనియె. 78

కా. ఇంద్రగ్రావణితోన్న తామికమణిహేరాభసాపానభా
కృంద్రప్రస్తరచేదికానికరమై సౌధాగ్రభాగోన్నమ
తాంద్రద్యోతితకేతనాంబరమరుత్సంపీడితాంభోద మై
యంద్రప్రస్థపురంబు భాసిత మహాహేమజ్వలాగార మై. 79

లే. ఆపురంబునఁ బాండవు లేపు రరిగి, సంతసంబున నుండెడిసమయమునను
బరమసాహసుఁ డైనటిపార్థుఁజూచి, భద్రమలైభయ న సుభద్రప్రేమ. 80

మ. కరము ల్లాడ్చి మహత్త నావనవి మిక్తర్ణద్వయిం జేర్పు మీ
చరణాబ్జంబులచెంతఁ జేరి పరుసక్ పక్షాసము ల్లాల్పితిక్
పరిణామంబున నన్నుఁ బంపు గురుని నృద్ధాక్షి యాకర్షిక్
సరసాగ్రేసరుతా మదగ్రజాల నే సంతోషి నై చూచెదన్. 81

క. నరికొరల్లు కడలేర్పను, పలియే మఱి లోకమందుఁ బరికింపంగా
మరిఁ దలఁచి నన్నుఁ బంపిన, నకులేతు లగవారి జూచి యలివేగముగాన్. 82

క. పత్తు నని విన్నవించెనఁ, బిత్తము రంజిల్లఁ బాండవసేవాండు సరిగ్
హత్తుకొని రథమగం దిలి, యుత్తము లగవాఁవెంట నూరికిఁ బునికెన్. 83

- క. చనిచని సుభద్ర చూచెన్, పనినిధిమధ్యంబునందుఁ బరగడుదానిన్
పసమాల సమరుసగరముఁ, గనుఁగొని మత్తేభయాన కరములు మొగిచెన్. 84
- వ. ఇచ్చిధంబునఁ బురలక్ష్మీకి ముకుళితకరాంబుజయై తదనంతరంబునఁ బురపైవేళంబుఁ
జేయఁచున్న సమయంబున సుభద్రాగమనంబు విని తత్పురీజనంబు తెదురువచ్చి తో
డ్కొని పోవ నంతఃపురంబునకుం జని తనరాక కెదురుచూచుచున్న జననీజనకులకు
మ్రొక్కి తదగ్రహ లగురామకృష్ణులకుం బ్రణమిల్లి వారివలనఁ దీవనలఁ గ్రే
నుడుఁ దనకుమారు నభిమన్యుని వారి పాదంబులకు మ్రొక్కించుచున్న సమయంబున.
- క. చందురునిఁ బోలుముఖురచి, కందర్పుని నిందనేయు కరచరణాంగం
బందందఁ జూచి మెచ్చుచు, నిందివరనేత్ర లెల్ల రెంచిరి మదిలోన్. 86
- తే. ఎన్ని నోములు నోచెనో యీసుభద్ర, తీర్థయాత్రలు యెన్నెన్ని లిగినదియొ
వరకుపుణ్యత్తురాలవ్వు పార్థుపల్ని, యిట్టితనయునిఁ గని పెంచె నింపుగులక. 87
- క. అని యింతలు కొనియాడఁగఁ, దనతనయుఁడు మద్దునేయఁ దనపుట్నింటన్
జననీజనకులఁ గొల్పుచు, మన మలర సుభద్ర కొన్నిమాసము లుండెన్. 88
- సీ. అంతట నొక్కనాఁ డరవిందలోచనం దంతఃపురంబులో నంద మలర
నీలాంబురండు తాను నిజపీఠములమీఁద పసియించి యుండఁగా వారికడకు
జననియు జనకుండుఁ జనుదేరఁగాఁ జూచి దిగ్గన లేచి యాదేవనిభులు
సాష్టాంగ మొనరించి నవీతమలమీఁద నుంచినకుతుల దీవించి రపుడు
- తే. మాటల దుచు సంతప్తమానసములఁ, జెలఁగుచున్నట్టిభ్రాతలఁ జేరి తాను
గురుతరంబుగఁ బీటపైఁ గూరుచుండె, భాసురాకారగుణభద్ర యీసుభద్ర. 89
- వ. అని చెప్పి వైశంపాయనుండు పెడియు నిట్లనియె. 90
- క. సభయు లగురాజపుత్రుల, కభయంబు లాసంగి ప్రోచునర్జునుమానుం
డిభరాడ్రి పునిక్రమఁ దా, యభిమన్యునిఁ బోలెనిరు లవనిం గలరే. 91
- తే. అట్టిసాభద్రుఁ డాశోక నాడుచుండి, తల్లిదగ్గర కేలేర ధర్మరతుండు
కృష్ణుఁ డర్జును సాభద్రుఁ గృపను జూచి, కరము చేజేతఁ గీలించి కాఁగలింది.
- తే. శిరముమూర్కొని మద్రాడి శ్రీధరుండు, తొడలపైఁజేర్చి చుంచుదా దువ్వచున్న
జవయమన వచ్చి శశిరేఖ సంజనమున, సుందరాకారు నభిమన్యుఁ జూచియపుడు.
- క. పిసితండ్రి నేయుమాలిమి, ఘనమై విలసిల్లుకెన గ్రక్కున దానున్
జనుడంచి కృష్ణతోడపై, పసితామణి యిందురేఖ పసియించుటయన్. 94
- క. అగ్గిమన్యుడు కశకుఖ వా, రుభయులు నిరుతోడలయందు నుండఁగనినయా
గభికుఁ పుణ్యము లఁగిల, ప్రభునకు వశమగునె పొగడఁ బార్థివనాథా. 95

- వ. ఇ ట్లున్న సమయంబున. 96
- క. ముద్దులు గులికెడునల్లని, నద్దంబులఁ గేరుచెక్కు లమరినపుల్రిక్
ఒదికగలదంవతు లని, తద్దయు మదమంది హరియుఁ దాఱాంతునితో. 97
- చ. మనశశిరేఖ కర్ణుతుమారునకు న్నది నెంది మాడఁగా
ననవిలుకానికిఁ రతిఁ నశ్యముగా నొనఱున్పట్టు నా
వనజభవుండు గూర్చి నింక వాసరము ల్గడవంగ నొప్ప దీ
జనములు సంకసిల్లఁగను జయ్యనఁ బొడిలి నేయు మగ్రజా. 98
- వ. అనిన విని యప్పడు. 99
- ఉ. అన్నలు మాటలాడునమయంబున లేది సుభద్ర స్త్రీతితో
నన్నయకాలి యైనముసలాయుధుఁ గన్గొని నీమఱిదియుఁ
నన్నిటఁ బంపుచుండి పరిణామము జేడి భవత్కుమారి యా
కన్నియ మత్సుతాగ్రజికి గారుణికోత్తమ పెండ్లిసేయవే. 100
- వ. అని పార్థుడు మీతో విన్నవింపు మటంచుఁ జెప్పెనని సుభద్ర పెండియు. 101
- క. అన్నా చిన్నకొమరితఁ, బన్నుగ నాసుతున కిచ్చి బహుమోదముతో
సెన్నఁడు పెండ్లి యొనర్తువా, వెన్నఁడు వినఁ జెప్ప మనిన వికవిక నగుచున్. 102
- క. అమ్మా యెంకటిబేలవె, కమ్మనివిలుకానిసాటిఘనుఁ డల్లనకుఁ
కొమ్మ నొసంగెద నీవుకొ, నెప్పుదిగా నుండు మమ్మ నీరజసేత్రీ. 103
- లే. అనిన సంతోషమంది యయ్యంబుజాతీ, అన్న యామాట నిజ మని హస్తమండు
హస్తమిడుమన్న బలదేవుఁ డాసుభద్ర, పాణితలమునఁ గరమిడి పలికె మఱియు. 104
- లే. మగువ నీప్రాణవిభుఁ డైనమఘవసుతురి, వియ్యమునకంటె మా కింక వేతే కలదె
తరుణి నీ వింతగా దీనిఁ దరుచనేల, విశదముగ నీవు పార్థతో విన్నవింపు. 105
- వ. అనిన నప్పడు. 106
- క. శేవలిపలిమాటలు విని, భావం బలరంగఁ దార్థపన్నియం మఱియుఁ
దేవసుతుఁ డగ్రజం గని, నీవచనమె వరము నాకు నిర్మలచరితా. 107
- వ. అని యివ్విభంబున సుభద్రాదేవి జననీజనకులు మన్నన గాంపఁ. సహోదరులు
బహూకరింపఁ బరమామోదంబున వర్తించునమయంబునం దొక్కనాఁడు. 108
- లే. దివిజరాచాలిపత్ని కి దివ్యమైన, వజ్రహు కికభూషణవస్త్రములను
దాసదానీజనంబు లాతరుణి కొనఁగి, యజ్ఞహోవనుఁ డత్రింటికనిపెఁ జెలిని. 109
- క. పరువిడువాటలఁ బూన్పిన, యరదంబున సుతుండు దాసు నలివేగముతోఁ
గరిరాజగమన చని చని, పురుషశాతనుతాడు లున్న పురముం జూచెన్. 110

- సీ. పుల్లబ్జనేత్రి కత్పరముచెంతకు నేగి నగరులూపల జొచ్చి నయముతోడ
నత్త కుంటిదేవి కత్తంతభక్తితోఁ జరణాబ్జములకును సాగి మ్రొక్కి
పాంచాలిని జేతు లంచితంబుగ మోడ్చి వారిచే దీవన ల్గృహం గాంచి
వెండియు భీభత్సం దుందుగృహముఁ జేరి పరిపాదములకుఁ దా నతు లొనర్చి
లే. ద్వారపలియందు జరుగువృత్తాంత మెల్లఁ దెలుప విని పార్థుఁ డానందజలధిఁదేలి
నీలవస్త్రంబుదాల్చుతో నెలక వనకు, వియ్యమందంగఁ జేసితే విద్రుమెప్పి. 111
- లే. అనుచుఁ దనపత్నిబుద్ధికి నాత్మ మెచ్చి, వెలది తలదండ్రులనజూచువేడ్కఁ బోయి
మేలు చేసితి వని చాల లోలుఁడగుచు, శ్వేతవాహనుఁ డావేళఁ బ్రీతిఁ బొంది.
- క. ఇంటిని దోడ్కొని ఫల్గును, డంతకసుకభీయమహ్న లాత్తజా లింతుల్
కుంటియు నున్నెడకుం జని, సంతోషితహృదయుఁ డగుచుఁ జయ్యనఁబలికెన్.
- క. బలరాముఁ డతనికమ్మఁడు, జలజాత్ముం డాత్మ నలరి సౌభద్రునకె
గలకన్దని శశిరేఖకు, నలలితమగఁ బెండ్లిసేయ నమయం బనుచున్. 114
- క. బిగరుహలాచనయెడకె, ముగలియు గోవిందుఁ డిట్లు మద మలరంగాఁ
బసగలుగ నాడకొన్నా, రసదృశు లగవారిమాట లన్వితము లగునే. 115
- క. ఆనిన విని వారలందఱు, ఘనజేతి సుభద్ర నేయకార్యము నెంతో
పనివడి పనుతు లొనర్చిరి, కనుగవ లానందబాష్పకణమలు దొరుగెన్. 116
- న. తడనంతరంబ. 117
- క. అంతకసుతుఁ డనుఁజ్ఞులు, సంతకమన లేది కొలవు నభ కేగినచో
గుంటియుఁ గోడంద్రను దా, నంతకపురి కేగె నప్పు డవసినాథా. 118
- వ. ఇవ్వధంబున. 119
- సీ. కాంతేయు లేవురు సంతోషయక్తులై బాహుబలంబుతో నాహవమున
శరచాక్షములఁ బట్టి కరరాజులను గొట్టి వారిచే నరిఁ గొందు కనుభయందు
రాజమాయము చేసి రంజిల్లకీర్తితోఁ బాకకానభోగపటిమ మించి
కృతయుగధర్మంబు క్షీణితంబున నిల్చి రాజ్యంబుఁ బాలించు రాజసుతుల
లే. సురుదిరందెనభంజంబుఁ జూడలేక, శ్రోధమదయుక్తుఁ డైనదర్శ్యోధనుండు
కబడి జూదంబునను రాజ్యమవహరించి, యడవులకుఁ జంపఁ బొందవు లడఁయందు.
- మత్తకోకిల. ఉన్నవారిని చెప్పఁగా విసి యల్లమందనఁ జింత న
త్తున్నతం బగువాహనంబుల నొప్పు గొప్పరథంబులైఁ
రిన్నగా పసియించి సారథి లేరుఁ దోలఁగ వేగమే
వన్నగారితురంగుఁ డేగను బొందుపుతులఁ జూడఁగాన్. 121
- న. అట్లు దా మోరఁడు దైవకవనమికంబునకుం జని తద్వనంబున ఫలంబు లాహ

రంబులుగాఁ బుత్రమిత్రసహోదరులతో వనవాసంబు నేయుచున్నయజాతశత్రుం
గని యుచితోపచారంబుల వారిమనంబు లలరజేయుచు ద్రుపదరాజపుత్రి యైన
ద్రౌపది నూరార్పుచుఁ గొన్నిదినంబు లూడి యొక్కనాడు. 122

సీ. పరమధర్మాత్మ శాపామపుత్రులఁ జూచి హరి యిట్లు లలియె మీ రాత్మయందు
వంశఁ గుండఁగ నేల వనవాసమయంబు గడచిర రాష్ట్రంబు గల్గు మీకు
దైవసహాయంబు తద్దయుఁ గల దని మఱియు సుభద్రాభిమయ్య లిట్టి
యడవుల బహుకాల మిడుచులఁ బడనేల పంపుము ద్వారకాపట్టణమున

తే. కనిన గోవిందుమాటల కలరి పార్థుఁ, డాసుభద్రను నభిమయ్య ననువుటకు
నమ్మలించిన సారథి శౌరి చూచి, రథ్యములఁ బూర్చి వేగమె రథముఁ దెమ్ము 123

ప. అనిన విని దారుకుండు నైననుగ్రీవమేసుపుష్పవజ్రహకంబులం బూర్చి రథంబుఁ
దెచ్చినం జూచి గరుడధ్వజుండు కౌంతేయగ్రజాననుకంబు వదసి సుభద్రాభిమ
న్యుల రథంబుపై వసించు నియోగింది తానుం గూర్చుండి ద్వారకానగరంబునకుం
జని జననీజనకు తైనదేవికీవసుదేవుకు మ్రొక్కి పాడవులు ద్వైతవనంబునం
దున్నవారని చెప్పి మఱియును. 124

క. చెల్లెలు సుభద్రామృదయం, బుల్లసము గలుగఁ గోర్కె లానఁగుచుఁ గృష్ణం
డల్లరి లాలన నేయఁగ, నుల్లము రుజిల్లఁ జెలఁగుచూడిరి యవలన్. 125

క. అన్నలు వదినలుఁ దమ్మున్, మచ్చన గావింప వగవు మారి ప్రహృష్టో
త్పన్నమతి సుతయుతంబుగ, వెప్పునితోఁబుట్టు వుండె వేమక లలరన్. 126

ప. ఇట్లున్ననుయంబున. 127

క. శశిరేఖి యావరంబునఁ, బసిమికి నామోద మబ్బుచగిదిఁ జెలంగెన్
శశి నిరసించిననూన్యం, బసియాడెనుకొను నూరు లరటులు దలఁపన్. 128

సీ. కలకంఠిశృంగారజలధిమధ్యంబునఁ గుచమందరాద్రిగాఁ గుమరుపరచి
వెలదివెన్నునఁ దూఁగువేడితరిత్రాటిఁ గరతలంబులఁ బట్టి కాంక్ష లూరఁ
దరవఁగా నమృతంబు తఱుడుగా జన్మింప నరవిందశరుండు తా నాక్రమించి
నందులో నగపాలు నలిప మోవిని జేర్చి నిలచిననగపాలు నేర్పు మెఱయ

తే. నంద మమరంగ తనధనుమందు నిలిపి, యవనిలొఁ దీయనిలుకాఁ డనంగఁ బరగ
నినుదు మగువలు విచలంప నాత్మయందు, సంకసిల్లుచు నొప్పె నాదంలిగమన.

సీ. పగడంబు వేడ్కతో జగడంబుకొన వచ్చి కఠినమై సఖియచేకట్టఁ బడియె
నింపైనరుచికెంపు నిగ్గున సరిరాక రంగుమీఱినయంగరఁగున నిలిచె
పంచినప్రథ నొప్పుబొంబయఁ బరికించి తులగాక స్రుక్కుచుఁ దొలఁగఁ జోటు
పొంక మైనట్టియామంకెనకునుమంబు బోడుఁ బూనఁగలేక వాడుఁ బూనె

తే. వల్లవములు సరిగాక పసరు లొడ, నన్నెలతుక యచ్చుతాగ్రజానిపుత్రి
యచ్చుత స్తని శశిరేఖ యధరమునకు, నన్నియును దుల్గరహితంబు లయ్యె నార. 130

క. అక్కలికి మొలకనవ్వులు, చెక్కులదెసి నన్నులింప శేషునివశమా
చుక్కల నేలునఖంబులు, చక్కనిశశిరేఖసాటివఖులుం గలరే. 131

తే. అట్టిశశిరేఖ మదముతో నైదువులకుం, బనువు కుంకుమ గంధంబు కుచుచుచుము
లందముగఁ దెచ్చియిచ్చినఁ గుందరదన, లంద తానందహృదయారవింద లగుచు.

క. మృగ నేత్రయిందు రేఖకుఁ, దగుమగఁ దఖిమయ్యఁ దగుట తథ్యం బనుచున్
మగువలు పాటలు పాడఁగ, నగరాట్టుచ నవ్వుకొనుచు నామోదముతోన్. 133

సీ. అంభిపురంబులో నింతులతోఁ గూడి చదరంగ మాడెడునమయమందు
నవటికి సౌభద్రుఁ డరిగిన శశిరేఖ రెప్పవేయక వానిరిఁ జూచి
యాత్మలోఁ బలుమారు నతనిరూపము మెచ్చి చిత్తజ్ఞఁ బోలుమేనత్తగొడుగు
చిత్త మెట్లున్నదో బొత్తిగాఁ దెలియరా దెవరిఁ దెండ్లాడునో యింద్రపాత్రు

తే. చక్కఁదనమెల్ల ముల్లగా సంతరించి, అతిశయంబుగ నిర్మించినట్టియజాని
మెచ్చవలె నని మదిలోన మీననేత్ర, దర్పకాకారు సౌభద్రుఁ దలఁచి మఱియు.

క. చక్కఁదనంబున మిక్కిలి, చుక్కలగమికాఁడు నలుఁడు సురపతియగుఁడున్
జుక్కులఁజేరికుమారుఁడు, చక్కెరవిలుకాఁ డటంచు జను లన విందున్. 135

క. వినివిని కర్ణేంద్రియములు, ననుదిన మానందమొందె నద్భుతసుతునిన్
గమఁగొని నేత్రేంద్రియములు, ఘనమోదము నొందె ననుచుఁ గౌతుకమతి యై.

తే. మఱియు నభిమన్యుశృంగార మరసియరసి, ప్రస్తుతింపుచు మోవావిభ్రాంతినిొంది
తనమనంబున మగనిగాఁ దలఁచితలఁచి, యితరకోర్కెలు గోర కాఱియిది యుండె.

ప. ఇట్లున్న సమయంబున. 138

తరల. రతినిబోలినయిందురేఖను రాజసూనుఁడు చూచుచున్
మరిసి దిగ్భ్రమ నొంది వింతగ మారుబారిఁ జిక్కినన్
అతిశయం బగు మోహతాపము అంతరంగము నేఁచఁగా
హితులతోఁ బ్రతిమాటలాడక యేమిచేయఁగ నేరకన్. 139

సీ. ఇభరాజగమనుఁ డౌనభిమన్యుఁ డావేళ నూటాడుకోర్కెతో నూర్పు లిడుచుఁ
బచ్చవిల్లుఁడు తన్నుఁ బట్టి బాధింపఁగా మచ్చుఁ జల్లినరీతి మందుఁ దగుచు
బలరాముపుత్రి త న్వలరాజాకేలిలో నేలునో లేక తా నేలుకొనదొ
యేలకుండిన మారుఁ డేల వన్నననేయుఁ దుంటవి ల్లెక్కిడి వెంటఁ దగుల

తే. కనుచు మోహంపురాజిలో నతఁడుమునిఁగి, తరుణిశృంగారమాత్మలోఁదలఁచి తలఁచి
జలజలోచనమర్చంబు దెలియ దనుచు, దొరకుమారుఁడు లేచి త్రూడోట కరిగె.

వ. మఱియు నప్పప్పుడోటయందు మనోహరంబు లైనమల్లెలు మొల్లలు కాజులు
విరవాదివిరులు గోరంటలు దేవకాంచనకుసుమంబులు గొజ్జంగులు కేశకీదళంబులు
చేమంఠివిరువంతు లాదిగాఁగల కుసుమామోదంబులు గొని వినోదంబుగా మకరంద
పానంబు నేయుపట్టదంబులు ఝుమ్మఝుమ్మనిమ్రోయుఁ జలించుచుండెడులతా
కదంబంబులును, జంద్ర కాంతపుమణిమయంబు లైన సోపానంబులపై మనోరంజకం
బుగా విహరించుచక్రవాకబక్రకౌంచసితమరాళంబులు సుస్వరంబులతో నాదంబు
లునేయ శతపత్ర సహస్ర పత్ర కమలంబులతో నలంకృతంబు లైనసరోవరంబులును,
జంబూతరువిటపంబుల నల్లఱొనిన నేలకీలతావిశేషంబులజొంపంబులక్రింద బద్దరా
గవళిత వేది కాష్ఠలంబున మనోభవసాయకంబుల కలుకుచు సౌభద్రుండు వసీయించి
యుండునమయంబున.

141

క. ఆప్పడు బలభద్రాత్తజ, ముప్పిరిగొను మోహ మాత్మ ముమ్మర మగుడున్
దప్పక నభిమన్యుండు చాని, నత్పూడోటకునుఁ జేడె లందఱుఁ గొల్వన్. 142

రగడ. చనిచని చూడఁగ నహకారంబులు, కనుఁగొనఁ గా బహుఖద్వారంబులు
కంటికిఁ బ్రియ మగుకదళీతరువులు, వంటవలంఠికి బహుభూషణ మై
సలలిత మై తగుజంబీరంబులు, ఫలముల నెప్పుడు భాసిలు వనసలు
మధురఫలంబుల మాకందంబులు, మది ముదమొదవెడు మాధవికరువులు
విమలౌదకముల వెలసిన సరసులు, రమణీయము లగురాడీవంబులు
నిసుకదిన్నియల కిరవగు నేలులు, ననమబాణనకు నానందముగాఁ
బరిమళయంత మగుబహుపుష్పంబులు, పరిపరివన్నెల పారిజాతములు
గలిగినతావులఁ గాంతలు గోలఁగ, హరిపుత్రిక పార్థాత్మజాఱితై
వేడుక లలరఁగ విహరింపుచుఁ దరు, నీడలు గను గొని నెలఁతలుఁ దానున్. 143

సీ. ఆసమీపంబునం దలరెమ్మ మైచట్టి నై కతస్థలి కేఁగి సంభ్రమమున
కలకలంబునఁ బల్కుచిలుకల నటుడింది వేడ్కతోఁ గూర్పుండి వీడె లెమిఁ
గుచములపైఁ జేర్చి రచనగా గానంబు నేయుచు శశిరేఖ చెలులఁ జూచి
పంచమస్వరరాగపటిమ దప్పక మీరు పాడరే యనఁ జెలల్ పాడుచుండ

తే. నావనంబున నుండినహంసములును, కారికాకీరసికములు చాలఁ బలుకఁ
బలుకు లాలించి సఖులచే చిలుక లన్ని, బలగములఁ జూచుతోర్కెతోఁ బాఱు వనికి.

క. పాఱినకీరంబులఁ గని, కూరిమి శశిరేఖచిలుక గొమ్మనఁ జని తా
నారామనీమలౌపల, భూరితరం బైనజాబిఘ్రాబోద న్రాల్. 145

క. కనుఁగొని సుభద్ర సూనుండు, వినయంబున దానిఁ చిలువ విని యాతుకమున్
ఘనుఁ డభిమన్యుం గనుఁగొని, చను వమరఁగఁ జేలిమిఁదఁ జయ్యన న్రాల్.

- లే. కరముపైవ్రాలు శుకరాజుఁ గరముప్రీతి, సరనిలాలిందిముదముతో శక్రపాత్రుఁ
డోశుకీమణి యేరాచవనిక నిన్నుఁ, బ్రేమతోఁ బెంచెఁ జెప్పమా రామదిలుక. 148
- వ. అనిన విని.
- క. మారునిఘోటక మిట్లును, గారుణికోత్తంస వినుమ ఘనమగుమదితో
నీరిజమాధవ శశిముఖి, కూరిమితో నన్నుఁ బెంచె గురుకులలిలకా. 149
- క. ఆరామసీమలోపల, నారామను బాసి నేను నలివేగముగా
నారామదిలుక లరయుచు, రా రాసుక నిన్నుఁ జూడ రవ్యం బయ్యెన్. 150
- వ. అని.
- క. ఈలీల శుకము పలికిన, బాబుం డభిమన్యుఁ డంక బహుమోదముతో
లోలొక్షిరాకఁ గోరుచు, నాలోకన నేయుచుండె నావనసీమన్. 152
- నీ. కంజాక్షు లావేళ గానంబు చాలించి విమలనైకకముపై వీణెబుంచి
పాటిపోయినతమమూరిమిదిలుకల నరయంగ నేఁగిన నరసిజాక్షి
బలపుత్రి తనముద్దుదిలుక పోయినబాడఁ బోవుచు మల్లెపూఁబోదలు చూచి
బాడిపూలతలన్ని జలబాక్షి వీక్షించి బాడిమికరుపు లాకరుణి గాంచి
- లే. భూరికాఖల విలసిల్లుపొగడతరుల, గుఱ్ఱమామిడిభూజాలపజ్జ నరసి
కదలికాకరు లరయుచుఁ గలికి కూర్చి, చిలుకఁ గానక చింలించి చెలులఁ దలచి.
- క. భామలు రా కిటు మనలలి, కామునితురగంబు నరయఁ గనుపడ దోహో
యేమని చెప్పదు నని యా, రామయు నారామసీమ రా రాసుకుండున్. 154
- లే. చూచె శశిరేఖసాగసువాల్కాపుదాని, కొప్పు వైసుంచునవరంపుఁ గుప్పెదిర్చి
లాణిముత్యాలబావలీ లంపమైన, భూషణంబులు మించుపూఁబోణి నకఁడు. 155
- వ. ఇట్లు శశిరేఖం జూచి సౌభద్రుండు తనమనంబున.
- క. సుందరి శశిరేఖకుఁ గల, సంచెమకలవెండుకులకు సమమగుచందం
బంద మగుమోముఁ గనుఁగొనఁ, గందర్వునిమేనమామగతి నలరాచన్. 157
- ఉ. చూచిలి నిర్దరాంగనల సుందరి సింద్రునిరాణిఁ జూచిలిన్
చూచిలి నాగకన్నీయల సుందరరూపవిలాసవైఖరుల్
చూచిలి రోహిణిఁ రలిని జూచిలి యక్షసరోరుహాత్మలన్
చూచిలిఁ గాని దీనిసరిసుందరరూపము లేదు వారికిన్. 158
- వ. పురుహూతోపలకాంతు లీకురులతోఁ బూర్ణేందుఁ డీమోముతో
నరజాబిల్లిపైఱుంగునెప్పుదురుతో నట్లంబు కంజోయితో
మరుచాపం బరయంగ భూయుంగముతో మత్తాళి దృశ్యాలితో
సరి గా వీచెలిసొకుమార్త మిలలా శక్యంబె వర్ణింపఁగాన్. 159

- క. అబ్బబ్బ యీసభిమణి, గుబ్బచనుద్వయము స్వర్ణకుంభంబులూ లే
కబ్బుర మగులికుచంబులూ, యబ్బిననుమకందుకములూ యరుజక్కవలూ. 160
- క. చక్కనిమాక్తికహారం, బక్కజనుగురత్నపదక మమరినయరమున్
చక్కెరదండివజీరుని, చొక్కపుసింహాసనంబు సొబగు పహించెన్. 161
- క. నారీమణితోడ లనంటులు, వారక నయశాలు లరయ వనికనుజంఘల్
వారిజముఖిపాదంబులు, సారసములు కాంతకొను నత్సభ మయ్యెన్. 162
- క. శశిముఖికుచభారంబున, నసియాడును గౌ నటంచు నష్టభవుండున్
విశదమతి లాహలతికన్, బొసంగించెనో యనగ నారు పాలతిగి నొప్పెన్. 163
- ప. అని సౌభద్రుండు శశిరేఖరూపాలిశయంబుఁ గొనియాడుదున్న సమయంబున. 164
- సీ చెలియ ధమ్మిల్లంబుఁ జేర్చినవిరజాజి పరిమళం బుతటఁ బ్రబ్బికొనఁగ
నళికంబువై దీర్చులికంబుకస్తూరి నిస్తులం బగుతావి రస్తుగురియ
నబ్బాక్షి గుబ్బల నలఁదినగందంబు గుప్తన నామోద ముప్పలిల్ల
సాంబ్రాణిధూపవాసన మించుచేలాంచ, లంబు కుచద్వయి లఁని జార
- లే. మరునిగజ్జెలగుఱ్ఱంబు వరువువారు, కరణి నూపురములు గల్లుగల్లు మనఁగ
సొగసుయానంబుతో వచ్చుచుదలిఁ జూచి, కలకలంబునఁ బల్కె నాకలికిబిలుక. 165
- ప. ఇట్లు పలికిన విని. 166
- లే. శుకముకై చూచె శుకవాణి సొగసుకాని, నోము నిరసించురుచులనె మ్మామువాని
సొగకన్నులవాల్చాపు చూచువాని, మొలకనవ్వులు మోమువైఁ జిలుకువాని. 167
- క. హనుమలేశ్రుతనూజం, గనుఁగొని పుల్కాబ్జనేత్రి ఘనలజ్జిత యై
చనిచని మాటున నిల్చిన, మనసిజాఁ డెదనాటెఁ బుష్పమార్గణచయముల్. 168
- ఉ. అండజయానకు స్థిరహ మగ్గల మై ధృతిదూలి యిత్తుతో
దండునిబాణవేదనను దద్దయు మూర్ఛ మునింగి పిప్లుటన్
గొండొక వేళకుం దెలిసి కోమలి పార్థిని జూచి సిగ్గుతో
వెండియుఁ జిల్క నిమ్మనుచు వేడక యూరకయుండె నచ్చటన్. 169
- ప. ఇట్లు లజ్జానన యై యున్న శశిరేఖం జూచి సౌభద్రం డిట్లనియె. 170
- సీ. నఖయ నీ మోముతో సరిగాక రేరాజా మదిఁ గుంది మిక్కిలి మతినుఁ డయ్యె
నింటి నీకురులతో నిండుకసరిగాక కువలయంబులు మూతగొనియెఁ బవలు
అలిప నీచెక్కుల కద్దము ల్పరిగాక రసయుక్తమై కొంత వసుధకైక్కి
కుంజరయాన నీకురులతో సరిగాక సారంగమలగుంపు చనియె దివికి
- లే. చూడ్కులకులొగి జింకలు సొచ్చెఁ బోడలు, యానమున శోడి నరసి నంచలరిగ
నీవు పల్కెడిట్లులు నేర్పుకొఱకు, బిలుక నిన్నాశ్రయించునే కులకులాడి. 171

- క. లలనామణి నీకుంగల, చెలువము గణులింప నాదిశేషునివశమా
వలరాజు బారి కోర్వక, వలపున నీసొగసుఁ గొంత వర్ణన నేతుకొ. 172
- సీ. నీఫాలతలముతో నెనగాక బాబిల్లి తొల్లనే వసుధలో దూఘుఁ డయ్యె
నీకన్నుబొమలతో నెనగాక మరువిల్లు తుంటయై మిక్కిలి గంటులాదనె
నీమోవికాంతితో నెనగాక పనడంబు కాఠిన్యమై చేలికట్టఁ బడియె
నీమేనిచాయతో నెనగాక కనకంబు కమటంబులొక జొచ్చి కాక నొండ
తే. తెరవ నీకుచయుగముతో దీటు గాక, పటుతరం బైనజక్కవల్ వక్షు లయ్యె
బోఁటి విను నీదుకాయతో సాటిగాక, గురుతరం బగుసింగము ల్లహలు సొచ్చె. 173
- ప. అని వెండియు. 174
- కా. బాలా నీమృదుగానమాధురిమచే భావంబు నీరయ్యె ని
న్నాలోకిందిననాదుచూడ్కులకు చానందంబు వర్ణిలై నీ
లీలోద్యానవిహారము ననెన హాళిం జెందె నాబిత్త మో
లోలాక్షీ ననుఁ గాముబాణములకొ లోజేయకే వేఁడెదకొ. 175
- క. అని సౌభద్రుఁడు వల్కిన, విని కోమలి సంతసించి విజయతనూజుం
గనుఁగొని హాసానన యై, వినయంబున నిట్టులనియె వీరాగ్రజితోకొ. 176
- ఉ. మేరుగిరిం ద్రధైర్యజిత మేదినిఁ గామిను లెంచిచూచినకొ
ధీరకఁ బాపనేర రని తెల్పి శుకంబును గాన కీవనికొ
పారిజనేత్రుల స్విడిచి వాసిగ వచ్చిలిఁ జిల్క నీయవే
కారుణికాగ్రగణ్య యని కంజదళేక్షణ విన్నవించినకొ. 177
- చ. జలధరవేణివల్కులకు సంతసమొంది సుభద్ర సూనుఁ డా
చిలుకలకోల్కి కిట్టనియెఁ జిల్కలు నీవలెఁ బల్కనేర్చునే
కలికిరొ చిల్కవైమమత గల్గినఁ గైకొను సంశయించినకొ
బలుమరు మాట లేమిటికిఁ బంకజలోచన కొం కిటికికొ. 178
- క. ఆమాటకు బింబాధరి, మోమోటము మాని పల్కె ముద మలరంగా
సామాన్యమై పరపురుషుల, సామాన్యముఁ జేరి సఖులు సంభాషింపకొ. 179
- క. వలవనిసుద్దులు వల దీ, చిలుకను దయచేయు మింక జేరెద సఖులకొ
పలుమరు పల్కట మాకుం, గులధర్మముగాదు దేవ కోపింపకుమీ. 180
- ప. అనిన విని సౌభద్రుం డిట్టనియె. 181
- చ. పరపురుషుం డటంచు ననుఁ బల్కుంగ నో రెటు లాడె బాల్యమం
దిరువురఁ జూచి నీజనకు లిద్దఱుపల్కి సవల్కులన్నియుకొ

మరచితై యావనం బనెడుమాండ్యము గప్పిన విజ్జివీగుడున్
వరిపరితలం బలుకఁ బాడియె నీకు సరోజలాచనా.

182

ఉత్సాహము. శోమలాంగి నిన్ను నేను శోరినందు కేమి నా
కామికంబు వ్యర్థమాయెఁ గాముబాధ శోర్వ నిం
కేమినేతు మామకూఁతు రిట్టిమాట లాడ నీ
కేమిబోధఁ గల్గెఁ జెప్ప మితి దీని దాచకన్.

183

ప. అని మఱియును.

184

క. కలుమరు నాతోఁ బల్కుట, కులధర్మము గాదటందుఁ గొంకక నీవున్
బలికినవల్కులు మదికి, స్తులుకులవలె నాటె నింక ముచ్చట లేలా.

185

ప. అనివల్కి సౌభద్రుండు తనమనంబున నిట్లని విచారించె.

186

క. ఈతరుణి కల్కువల్కులు, నీతిపథం బగుదుఁ దోచె నే నాడినవే
నీతికి బాహిర మైనవి, నాటికి బాణంబు లగుచు నాటక యున్నే.

187

తే. ఏను బల్కినవల్కుల కింతిమనసు, నొచ్చునో దీని కేమనవచ్చు మదికి
సంశయము గల్గెనని సవ్యసాదిపుత్రుఁ, డేమిలోచక తలయూచి మోముపంది.

తే. విన్నవై యున్నయాతనివిధముఁ జూచి, యిందుముఖి చాల చింతించి యేను వనికి
నేల వచ్చితి తొక మేల యితనిచేతఁ, బట్టు వడె నని మదిలోన నిట్లు లనియె.

189

ఉ. చుక్కలఁటేనిమైకగుతుఁ జూచి హసించును వీనిమోము యా
చక్రైరధన్యు లోపుగను సారెట నొప్పును వీనినుందరం
బక్కజమయ్యుఁ జాడుక్కులకు సంబుజ నేత్రలు వీనిఁ జూడఁ దా
మక్కురి గల్గి రవ్వనరె యంగజుకేళికి మాటిమాటికన్.

190

ప. అని వెండియు.

191

సీ. నోరెఱుంగక నేను నుడివితిఁగా శొన్ని యందుకు వృదయంబు కందెనేమొ
ఏ నెంత నితనికి నిందుబింబానన ల్తముదామె వలతురు తలఁచి చూడ
నీగుణాధ్యండు నాకు నీకుండు గాకున్న సొగ నేల చిలుకేల సొమ్ములేల
వగ కానిచిత్తంబు వగపెట్టఁగా నానె యనివల్కునంతలో నతనుఁ డేసి

తే. నపుడు వనితకు మోహ మత్యధికమైన, దరువుమా లేల నని వచ్చి దద్దరిలక
దేవదత్తధరాత్తజుఁ డేరి చూచి, పడఁచి జేతులు జోడించి పలికె ధర్మి.

192

క. నేను వచించినవాక్కులు, మానసమున నుండవును మామా యిపు డీ
దీనతఁ జొందఁగఁ బనియే, మానన మింక నెత్తి మాటలాడుము నాతోన్.

193

ప. ఆదియునుం గాక.

194

క. రాజాస్థలపై మిక్కిలి, రాజులు మఱి శోపగిండులా గరయంగా

గాజులగుడకు రోకలి, రాజితముగఁ బూనినట్లు రాజతనూజా.

195

ప. అని మఱియును.

196

సీ. వాసవివరపుత్ర భాసురంబుగ నీకు దేవి గాకున్న నాదేహ మేల
చెలవొంద నినుఁ బెండ్లి చేసుకొవలె నంచు వనవరకంబు నే నాత్మఁ దలఁతు
బాగుగా నాకొల్పి ఫలిత మా పెన్నఁడో వనవరంధపుఁ డెట్లు వ్రాసినాఁడా
అవిగాక నీచిత్ర మరయంగ నెట్టివో దేవ నామది కేమి తెలియ దనుచుఁ
లే. బలుకుశశిరేఖఁ జూచి సౌధదుఁ డాత్మ, సంతసిల్లుచు నిట్లను కంటిగవన
మనమమర్తంబుఁ దెలియక మందబుద్ధి, నగుచుఁ బల్కిలి నాపల్కు లాత్మనిడకు.

సీ. కటికి నీపైఁ గోర్కె గలిగినందుకు నీపు కరుణించకుండినఁ గంతుఁ డేల
మనసిచ్చు నామొద మార్గణంబులు పూని మది నాట నేసె నానూట వినుము
వసుధలో త్పరియవరుఁకు గాంధర్వపరిణయం బొకటొప్పుఁ బంకజాక్షి
అదియె యోగ్యంబుగా నగుటదె నిప్పుడు జాగు నేయఁగ నేల శంఖరారి
లే. కేళిలో నన్ను నేలవే బాల యచుచు, బలుకుసౌధదువలపు భావంబు దేసి
వెలది చరణంబు లొక్కింత వెరుక నిడుచు, దిట్టతనమున నతనితో నీట్లులనియె.

క. ధారుణిలో మగవారలు, ధీమ లటం చనఁగ విందు దేవా నీ వా
ధీరగుణం బెడనేయును, నీరీతిం ద్వరకడంగ నీకుందగునే. 199

క. వెడవింటివానిబాధకుఁ, దడ వోర్వఁగలే నటంచుఁ దత్తరపటఁట
గడుఁ బరమాన్నము నార్చక, నుడుకుడుకుది జాణునట్లు లన్నది చూడన్. 200

క. పెద్దలు బలకృష్ణులు మన, కిద్దటిని పెండ్లి నేతు రింకకు లోకగా
నిద్దఱుఁ గలసియు ధరలోఁ, బద్దుకు రానేల వినుము పార్థతనూజా. 201

లే. మగువలకుఁ బెండిలికిమున్ను మరునికేళి, జొచ్చి పురుషులఁ గలసిన మెచ్చ రవని
జనులు నిందింతు రటమొద జననిజనకు, లరివిధంబునఁ జూతురా యట్లముఖిని. 202

క. తలవంపు లేలఁ జేసెను, కులకాంతలలోన నాకుఁ గురుకులెలకా
చిలుక నొసంగినఁ బోయెద, వలపున హృదయంబునందు వగవకు మామా. 203

ప. అని యిద్విధంబున. 204

ఉ. నుందరిపల్కుచల్కు లొకసొంపుగ వీనుల నాలకించి యా
నందకయోధిఁ డేలి నరనందనుఁ డాచెలి డాసి వేగమే
యిందునిభాస్య నీచిలుక నిచ్చెదఁ గొమ్మని చూపి డెందముం
గొందలనుందఁగా నొడిసి కోమలిహస్తముఁ బట్టి యిట్లనెన్. 205

ఉ. శంఖరవైరివేదనకు శక్యముగాదు మనంబు నిల్వఁగా
నంబుజనేలి నీదుసధరామృతపానము నేయకున్నఁ బ్రా

ణంబులు దక్కనేర వని నాహృదయంబునఁ దోచె నన్నుఁ జే
మంబున నేలవే రమణి మాటలతో నింక జాగు నేయకన్.

206

చ. కుటుకుమిటారి నీబటుపుగుబ్బలు నాయెద నుంచి వేడ్కుతో
వలపునఁ గౌఁగిటన్ దిగిది వాతెర నొక్కుచు ముద్దు లిచ్చి చ
క్కలిగిలబెట్టి నానుడికి గీల్కొన నంతనయందఁ జేసినం
జిలుకపటాణిరాతు నొకదీరికిఁ గొందునె హంసగామినీ.

207

ఉ. చిత్తఱఁ డేయుతూపులకుఁ జిత్తము తత్తరపాటుఁ జెందుచుం
గుత్తుకఱిటిమోహమున గ్రుంకుచుఁ డేలుచు నున్నవాడ నీ
చిత్తము నాదుభాగ్య మని జేరెను నర్జునపుత్రుఁ జూచి యా
చుత్తగజేంద్రయూన మరుమాటవచింపక నూరకుండినన్.

208

నీ. వెండియు సౌభద్రుఁ డుడజయూనతోఁ బలికె నాపై నింత పంకమేల
కంతునికేళి కై యింతగాఁ బ్రార్థింపఁ గరుణ యావంతైన గలుగ దబల
మామకూఁతురటంచు మది నమ్మినందుకు వృథనేయకే నన్నుఁ బృథునికంబ
యేలనే యనుమాన మేల నీలాలక యేలనే భయము యింకేల సిగ్గు

లే. ముదిత విను చల్లకై వచ్చియుంత దాఁచు, చందమైతోచె నింకఁ జాలు జాటంఁచుఁ
బలుకుసౌభద్ర తత్తరపాటుఁ జూచి, బినరుహనన శశిరేఖ భీతిఁ బొంది.

209

వ. ఇన్విధంబున నీలాంబరతనూజాత భయాకులచిత్తయై సౌభద్రునికరంబు విడిపించు
కొనుసామర్థ్యంబు లేమిం జేసి తనమనంబున నొకయుం పాయంబు చింతించి యిట్లు
నియె.

210

క. అదె నాసఖు లరుదెందిరి, వదలు కరం బయడఁ బలుక వాసవిసూయం
డెద చెడి కరము స్వీడినఁ, బదములు వడకంగ నరిగి పణఁతులఁ జేరెన్.

211

వ. ఆనమయంబున.

212

నీ. పంకజాసన తన్ను బొంకించిపోయిన దశదిశ ల్విక్షింది తాల్చి డింది
పెన్నిథిఁ గోల్పోవు పేదచందంబున విన్నవై పలుమారు పెచ్చ నూర్చి
విజయతనూజాండు విరహతాపంబుతోఁ దనకుఁ దా నాత్మలోఁ దలచె నపుడు
మాయ చేసి తొలంగె మరల రా దాకొప్పు యేయుపాయము తోచ దేమి నేకు

లే. దానిముద్దులనగు మోము దానిసొగసు, దానిమాపులు బెళుకులు దానిహాములు
దానికుటుకులు నడకలు దానినడలు, కన్నులకుఁ గట్టిరట్టుగా నున్న విపుడు

213

క. అంగజారణరంగంబున, నంగనకును నాకు నాల మద్దినయపుడే
బంగరుకునునుంబులతో, నంగజా నర్పింతు మదికి నానందముగాన్.

214

వ. సౌభద్రు డివ్వెధామరఁ జింతింపుడు నుద్యానంబువెలువడి మందిరంబుఁ బ్ర వేశించె
నంత నక్కడ. 216

సీ. బేసితూపులవానిగాసి కోర్కెగ లేక పరితాప మొదెడు భాసురాంగి
శశిరేఖ నీక్షించి జలజాతు లావేళ యెలనాఁగ చింతింపవలవదన్న
రావకన్నయ లిట్లు రమణుల నెడఁబాసి పోవుట నచితమే పువ్వుఁబోడి
యేమిచిత్రము గంటి వింతలో నీవింత చిన్నవోనేటికి సింహామధ్య
లే. మందుపొదివినకమలంబుమాడ్కి నీదు, మోముపైఁ జెనుటబిందువు ల్లుదిత వొడనుఁ
గారణం బేమి వేగమే కలఁజెఱుగు, బాల శశిఫాల చెవ్వ మింకేల భయము. 216

క. అని వలికిఁ జెలికఁతైలఁ గనుఁగొని తాలాంబపుత్రి కంపితమతితో
నినరన్నా వివరించెన, వనజాయత నేత్రులన వారనిప్రేమక. 217

సీ. ఈరామచిల్పకై యారామసీమలో జంట నెవ్వరు లేక యొంటి నరుగ
నానమిపంబులో నభిమన్యుఁ డీశుకీమణిఁ జేకఁ బట్టుడు మధురమైన
వాత్సల కానందవార్ధి మగ్గుత నొంది ననుఁజూడ గాంక్షించుఘననిఁ జూచి
నంతలో నరచదియాశుగంబులు పూని కంఠం డిద్దఱిమీదఁ గడిసె నపుడు
లే. విరహతాపాలితయముతో విజయసూనుఁ, డంగ ముప్పొంగ ననుఁ బట్టి యతనుకేళిఁ
బ్రోవు మని చాల వేడఁగా బొంతుపఱచి, పిఱికితనమునఁ జనుదెంచి బేల నైరి.

వ. అని మఱియును. 219

లే. వారిరూపంబుఁ దలఁప నామానసంబు, చుచలక నొంజ నివ్వ దాపంచళరుని
బారఁ బడసేక వేగమే భూరికృపను, వాని ననుఁ గూర్చి కావరే పనితలార. 220

క. అని వివశక్త్యము నొందిన, కనకాంగిని జూచి సఖులు కళవళపడుచుకొ
మనమున భయవిహ్వలై, పనితామణి కిట్లు లసిరి వారిజనేత్రుల్. 221

క. లలనామణి నీమాటలు, విలసితముగ నాలకింప వింతగఁ దోఁచెకొ
వలుచగువలపుపహించుట, కలికీ ము న్నెఱుంగవేమె గాండ్రివిమరునికొ. 222

మ. ఆకఁ డేలాగునఁ బట్టె నీదుకర మాహ యుక్తమే వానికొ
మతిలే కుగ్రత నిన్నుఁ బట్టినపుడు వృన్నించి రావచ్చునే
పతి నీతంద్రులు మాతలు నివసినదండంబు దా మెత్తురే
యితరు ల్వల్కినమాడ్కిఁ బల్కఁ దగునే యిచ్చానుమూలంబుగాకొ. 223

క. జడుఁడై సుభద్రసూనుఁడు, దుడుకున నినుఁ బట్టుకొనుట దూవ్యము వానికొ
విడనాడి వచ్చినా నని, కడువడిఁ జింతింపఁ దగదు కలికీ నీటకొ. 224

క. అని మోహ మెడలఁ బల్కిన, విని కోమలి సిగ్గువొడను వివ్వలమతితో
వనజదళాక్షులఁ గనుఁగొని, గనుఁగవ లరుణములుగాఁగఁ గామిని వలికొకొ. 225

ఉ. కామినుకార మిత్రతః గుః గానక మిక్కిలి యాత్తులందు నా
భామినులందు నమ్మి బహుభంగులఁ జెప్పచు మోసపోలి నా
కామము లింత చేసె నని కన్నుల నీ రిడి మాటిమాటికిన్
సామజరాజకామినులఁ జంద్రనిభానన చూచి యిట్లున్. 226

ఉ. కప్పయెలుంగుపాములుచు గారె మదిం దలపోసి చూచినన్
తప్పలుగావు బద్ధ మిది తామరనేట్లెలార పూర్వమం
దొప్పగ రాచకన్నియల కొక్కొకవేళల మోహ మబ్బినన్
జెప్పరె తోడిచేడెలకుఁ జేసిన వారలు కొక్కొక దీర్పరే. 227

క. మివలెను బల్కుచెలు లీ, భూపలయమునందు లేదు బుద్ధులు దెలుపన్
కోవిదు లెందుకు మీరే, భావజామోహాద్ధిఁ బడనివంకజనేత్రన్. 228

వ. అని మఱియును. 229

క. అదయ లయి నన్ను నాడిన, నది సమృత్త మగునుగాని యద్దననుతునిన్
మదయుతులై యాత్రతః గున, బదపడి నిందించ మీకుఁ బాడియె కలఁబన్. 230

వ. అని సఖిజనంబులతో రాహితేమాత్మజ వెండియు నిట్లను. నళనిపాతకపూతంబునఁ
బొరలుదానికిఁ గొరవిం జూపినతెఱంగున వదనుగల మదనుదాంబులఁ బరికరించె
డునన్ను ములుకులవంటివలుకుల నులుకిపడఁ జేసితిరని గద్దదకంతుంబుతో నెలుంగె లి
యెడైన నయ్యవసరంబున. 231

సీ కలకంతు లత్యంతకంపితహృదయలై కామపాలునిపులి మోముఁ జూచి
హాస్యరసంబుగా నాడినవాక్యము ల్వీరసంబుగాఁ దోచె వెలఁచి నీకుఁ
బ్రాణపదం బైనపడఁతులపై నింత కోపంబు నేతురే కుందరదన
నీలాంబరుఁడు భామ నిన్ను సౌభద్రున కిద్ది పెండ్లిరి జేయు నేల చింత
లే. పరఁగ నాతనిసింగార కురీసింక, మరులు పుట్టుచు చోద్యమే మందగమన
కుముదమిత్తుఁడు రోహిణిఁ గూడనట్లు, రలినుఖంబున నేలవే రాజనుతుని. 232

వ. అనుచు నివ్విధంబున నచ్చుతాగ్రజునిపులి సుల్లాసంబు లగుసల్లాపంబుల మారార్చి
తై తోర్ణవచారంబులు నేయ నొక్కింతసేపునకు నేదదేరి కలహాంసగామినుల
కరంబు లూఁతగొని యారామంబు వెడలి నగరు ప్రవేశించి మఱిమయసౌధాంత
రంబునకుఁ జని కయ్యాకలంబుఁ జేరి మోహతాపంబునం బొరలుచుండ నాళిరేఖ
విధంబుఁ గనుంగొనఁ జాల కేఁగెనో యన నవిత్తుండు పళ్ళిమాచలంబున కేఁగ
నానమయంబున. 233

చ. పదపడి సంధ్యకాలుఁ డనుపాంథుఁడు తృప్త హరింపఁగోరి తాఁ
జదలున నెఱిరేఖ లనుసాంద్రపురజ్జుల సుట్టిఁగట్టి తా

నదమలమైనస్వర్ణకలశంబును వారిధి డించెనో యనన్

ముదమున బిల్పిచూచునిధి మున్నెను దోయజమిత్ర బింబమున్. 234

క. తమ్ములు మకుళించెను భయ, దమ్ముగఁ జలియించె జక్రదంపతు లీలా

కమ్మర నుండినవల్లి, కమ్ములొనుండి వెడలె ఘనసర్పములున్. 235

క. పగవాఁడు వార్ధిఁ బడె నా, పగపాసెను బొమ్మటంచు వడిఁ బరువిడుచున్

జగతిని జోయలు మెచ్చగఁ, దగ ధనికులు భీతిఁ తెందఁ దగుము చెలంగెన్. 236

క. హరిపద మనుకన్యామణి, మునిపంబునఁ గాలవిటుని ముద మొనరింపన్

దిరముగఁ గొప్పన నుంచిన, విరులన నక్షత్ర సమితి వెలసెం దరుచై. 237

చ. వెలయఁగ పూర్వదిక్కుదలి వేడ్కఁ తెలంగెనుమానసంబుతో

జలనిధి పెట్టెయం దిడినఛారుకరం బగువజ్ర రేకడిన్

మలినము వాయఁగా మెఱుంగ మాక్షికవారము చేతఁ బట్టి తాఁ

దల నిడుకొన్నదో యనఁగఁ దమ్ములకాత్ర నఁ దొప్పె తూర్పునన్. 238

క. కప్పురపుభరణి విప్పిన, చొప్పన బ్రహ్మాండమెల్ల సొంపువహింపన్

ఒప్పుగ వెన్నెల దోచెను, గుప్పున దస్కరులు భీతిఁ గుండుచు పగవన్. 239

లే. కువలయంబున నుండినకువలయములు, వృక్షచయమున వసియించుపక్షిచయము

గాన మొనరించుగంధర్వమాసినులును, సంతసిల్లుచు నుండి రాసమయమునను. 240

ఉ. కంతుఁడు రం తొనర్చుచును గార్చుక మెక్కిడి నారిఁ దీక్షి య

య్యింటిని భేసిబాణముల నేసిన వెంటనె నుందమారుతం

బంతనె వచ్చెనభ్రమన నంగజమాతులకాంతు లింటికి

నింతగఁ దోచిన స్వీరహవేనన తోర్వక బెగ్గడిల్లుచున్. 241

ఉ. భావజాఁ గూర్చి యిట్లనియె కంకజనాభునిపుత్రుఁ డందు నం

భావన నేసి చెప్పుదురు భావజ నీ కది యొప్పు దుర్విలా

చా యెఱుంగ కీవిధము వారిజకేతుల తల్లి చెల్లెల

నాభావములేక వైఁబడిన భావలు తిట్టక మాననేర్తురే. 242

క. అద్రిధరతనయ నీ వా, రుద్రునినెగకంటిచేత రూపము చెడియున్

విద్రుమరుచిరోష్ఠలవై, నుద్రేకము చూపనీకు నుదితంబగునే. 243

క. మామా యల్లుఁడు నొకటై, మామానముఁ బాపి నమ్ము మననీయరుగా

మీమీగర్వము లరయఁగ, కామా! వివరింపఁ గొంతకాలమె చెల్లున్. 244

వ. అని వల్క శశిరేఖ చుక్కలతేరిం జూది యిట్లనియె.

245

సీ. చల్లనివాఁ డందుఁ గల్లజాడుటెగాని తాపంబు నొందించుపాపి వీవు

నక్కప్రేమం దని నిన్ను సరసు తెంచుటె కాని యాశ్రితలేజంబు లణఁతు వీవు

సప్తార్ధం డనిబుధు ల్పాటుచుందురుగాని సతులపాలిటి నిశాచరుడ వీవు
మాధవుమఱిదనుమాట యొక్కటెగాని యొక్కమందిరమున కహితుఁ డీవు

లే. ఇట్టివాఁ డని తెలియక నీశ్వరుండు, చేరదీసిన శిరముపైఁ జేరి తీవు
బరమదుర్మార్గుఁ డని నిన్నుఁ బలుకవలయు, వసుధ సప్తార్ధం డందులే వారిజారి. 246

క. సర్వజ్ఞశిరముఁ జెండిలి, సర్వము నే నందుఁ దలఁచి సంతసపడుచున్
గర్వమున సఖుల నేఁచిన, బర్వమునను నిన్నుఁ బట్టి పాము కరవదే. 247

క. చక్కెరదిండిసి పాయెకె, దీక్షైతివి నేఁడు నీకు చక్కెవ్వరురా
యొక్కొకపక్షములొనన్, చుక్కలగమి కాండ తగదు సుదతులనేఁచన్. 248

వ. అని మఱియును. 249

క. మలయానిల నీ వింతగ, జలజాక్షులమీఁద జలము సాధించినచో
ఫలమేమి వసుధలోఁ గల, పొలఁతులగో డేల నీకుఁ బో తెచ్చరమా. 250

వ. అని యివ్వధంబున మదనశశిసమీరుల నిందింపుచు నిరహానలంబున శోర్వక డగ్గర
సున్నగభోజనంబులతో నిట్లనియె.

లే. వినుఁడు కంజాక్షులార నావిన్నపంబు, పార్థపుత్రుఁడు చెప్పినవల్కులకట !
వినక నిటు వచ్చి నే నెంత వెట్టివైతిఁ, దమ్మిబాణునిబాధకుఁ దాళలేను. 252

లే. ఆనిన శశిరేఖ నీక్షించి యట్టుమ ఖులు, పొలఁచి విజయాత్మజుని నీవు పొందినపుడు
మరుఁడు చంద్రుఁడు గాడ్చు నీమందిరమునఁ, గాచియందురు వగపేలకమలనేత్ర.

క. మగువలవల్కినకల్కుల, తగ వొప్పగ నాలకించి తత్తరపడ క
వ్వగమాని యూరకుండెను, భగవాహనునన్నపుత్రి గాసిం బడకన్. 254

భుజంగప్రయాతము.

మురారి న్రమాసాధు మోదంబుతోడ, న్నరాకంచు నదృక్తిభావంబుతో మ్రొ
క్కి రాజేవశేత్రాస్వకీయాదులం బోచి రాజిల్లగాఁ జేయు శ్రీకృష్ణమూర్తి. 255

గడ్డ ఇది శ్రీని మూర్త్యనారాయణ కరణాటాక్షపీఠ కాలంకారసుస్థిరామృతవాక్య
జనిత కవిత్వ రత్నాకరపంశవయఃపారవారరాశ సుధాక రాఽయోభ్యుతనూజ
ఆప్తవనాయభేద ప్రణీతం బైన శశిరేఖాపరిణయం బను మహాప్రబంధంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వి తీ యా శ్వా స ము.

దుక్కిణీమనోహర
కారుణ్యసుధానదీన భగరాక్షసుకా
వారిజభవనుకచరణా
క్షీరాంబుధిశయన భక్తనేవాదరణా.

1

ప. అపధరింపుము సూతుండు తొనకాదిమహామునులకుం తెప్పినట్లు వైశలపాయనుండు జగమేజయున కిట్లనియె.

2

ఉ. భండనపండితోత్తములఁ బొందుకుమారులఁ గాన కంపి వే
తండపురాధినాయకుండు ధారుణీనంతయు నాక్రమించి యా
ఖండలఁ డేలుమాడ్కి మణికాంచనవస్త్రసమృద్ధి నొందుచున్
నిందుమనంబుతోఁ బ్రజల శేలుచుండెను భానులేఖఁడై.

3

ఉ. కర్ణుండు ప్రోణుండుం గృపుండుఁ గర్ణసుతుండును ధృష్టకేతుండున్
నిర్ణయవర్తి భీష్మఁ డఱిసీతులు సౌఖ్యదున్యనేనున్
వర్ణితవిక్రముండు శ్రుతవర్ణుండు నాతనిబంధుమిత్రులన్
దుర్జయుఁడైనసైంధవుండు దుర్జయుఁ డాదిగఁ గొల్పియుండఁగాన్.

4

ప. ఇవిధంబునఁ గౌరవేశ్వరుండు విబుధగణసేవితుం డైన మహేంద్రుండునుంబోలెఁ
బ్రతినినంబును గొలువై మహాసంతోషంబునం బొదలుచుండె నంత.

5

సీ. చివ్వయెబువ్వగా జీవించుజడదాల్చు పుండరీకాక్షునిపురముఁ జూడ
నరిగి శ్రీకృష్ణనియంతకపుంగులలోఁ బొడఁగాంచి యతనిచేఁ బూజలంది
కానుపాలుండు తన్నుఁ బ్రేమతో లాలించి యర్చన సేయఁగా నతండు గొన్ని
వాసరంబులు నిల్చి వనకాక్షి శశిరేఖ యాకార మఁసి తా నాత్మయందుఁ
లే దలచె నీకన్య సౌభద్రు తరుణిగాఁగ, నంబుజాక్షుండు మదిఁగెండు నదియుఁగాక
బలుండు దుర్యోధనునియందుఁ బక్షపాతి, గనుక నొకవంత గావెంటు ఘనముగాను.

క. కలహము గానక యిట్లున్, కలకాలము ప్రొద్దుగడవఁగా వళ మగునే
బలరాముఁడైకొనిపట్, కలహముఁ గావెంటు ననుచు గలకల నగుచున్.

7

- సీ. కనకాంగివిధము నే వినుపింప గురువరుం డతనిపుత్రునకుఁగా నడుగ వచ్చు
వచ్చిన బలుఁడు తా మచ్చిక లాలించి రమణీలలామను లక్ష్యజునకు
నిచ్చెద నని మాట యిచ్చుటొక్కటై గాని నడుమ విఘ్నమునేయు నగధరుండు
కయ్య మిండుక యైనఁ గలుగకపోరాదు చయ్యనఁ జేతు నీసాసఃసంబు
తే. చెడుగు దుర్యోధనున కైనచేటు కేల, వగవ నని యెంచి ముదముతో వారిజాక్షుఁ
జూచి పయనంబుఁ బెల్చుచు సొంపు మిగుల, నంబుజోష్ఠవతుఁ డేగ హస్తీపురికి.
- వ. నారదుం డివ్విధంబునఁ బుర్రుచేళంబు నేసి సభామంటపంబునఁ గొలుపున్న
సుయోధనునకుఁ దనరాక నెఱింగించిన నకండు పుత్రమిత్ర సహాయుండై యెదు
రేగి మ్రొక్కి లోబలికిం దోడ్కొనిపోయి కనకాసనం దివిన రాజుం జూచి
నారదుం డిట్లనియె. 9
- చ. కరిపురనాథ పుత్రునకుఁ గాంతలకెల్లను తేమలాభ మే
తిరముగ నీకునుకొ శుభమే లేజెలఁచుందురె బంధు లాపులకొ
నిరతము ధర్మ మేమరక నీవానరితువె రాజ్యభారముకొ
నరవర యంచుఁ బల్కుమునినాథుని జూచి ముదంబు నొందుచుకొ. 10
- ఉ. కారవనాథుఁ డిట్లనియెఁ గారుణికోత్తమ విన్నవెందు నీ
ధారుణిరాజ్యమంతయును ధర్మవధంబునఁ బోతు నెప్పుడుకొ
కూరిమి నాపయి న్నిలిపి గొబ్బున మీ రిట కేగుచెంచుచోఁ
బారుడ నాగృహంబు బహుపాపన మయ్యె నటంచు వెండియుకొ. 11
- ఉ. ఊరకరారు మీ రిటకు నుల్లమునం గలకోర్కెఁ బెల్చుతే
నారద యంచుఁ బల్కునరనాథుని జూచి మనీంద్రుఁ డిట్లనుకొ
ద్వారకనుగి నీ నిటకుఁ దర్లితి నీ కొకవార్తఁ పెల్కుగాఁ
గౌరవనాథ నాపలుకు కాదన కాపనిసేయు మింతలోకొ. 12
- వ. అది యెయ్యదియనిన. 13
- క. బలరామపుత్ర గల దా, జలజాక్షికిఁ గల్గినట్టి చక్కదనం బీ
జలజధవాండములోపలఁ, గలరమణులయందు లేదు కారవనాథా. 14
- ఉ. ఆచెలికొప్పున న్నటయు నాచెలిమోమును దానిమాపులుకొ
ఆచెలిదంతవంక్రియును నాచెలివపులు దానికంతముకొ
ఆచెలిబాహులు స్ఫురము నాచెలిచన్నులు దానిదిన్నెలుకొ
ఆచెలిమధ్యముం గటియు నాచెలియూరులు జంఘలాదిగాకొ. 15
- క. అంగములను పీఠించిన, శృంగారమెగాని దానిజిగి యేమందుకొ
బంగారుపంటిదేహము, సింగారముఁ జొగడ వేయుశిరములు గలవే. 16

- క. శశిరేఖాఖ్యం తెలంగడు, శశిమఖ నీకోడలై న' సుపదలైన్
వసిడికి బరిమళ ముద్దిన, దశ సములి కెక్కడ గలవు ధరణీనాథా. 17
- క. భావణ లెందకు సిరికి, భూషణ మై చెలంగ ననుచు బోధింపుచు సు
తోషమున నరిగె కల్పమ, శోషణుం డగుచోరు దిండి సురలు సులింబన్. 18
- క. మునివరుం డేగినొప్పుట, జనపతి దుశ్శూరనాదినవాజన్ములం దాం
గనుగొని బ్రహ్మణు లిర్వుర, ననఘుల రప్పింపుం డగు నెరనిమిషములొన్. 19
- ప. రప్పించిన వా రరుదెంచి రాజుం గాంచి పనియేమనిరి విని సుయోధనుం డిట్లు
నియె. 20
- సీ. పుడమిదైవములార పుండరీకాక్షుని పురంబునకు మీ రరిగి మొదట
కానుపాలునకు మాతేరులాభముం దెల్పి పొసంగ లక్ష్యణునకుం బుత్రి నడిగి
రమ్మరి భక్తితో లాలించి మాంగిర్యవస్తుచయంబులు గారి కొనగి
పనిదిన బ్రహ్మణు ల్భాసురం బైనట్టి ద్వారకాపురి కొచ్చి కీరపాణి
తే మందిరద్వారపాలుర ముందుం బనిచి, నెలవుం దైకొని కెప్పులు గలసి యశని
పలన నర్చుతులై తాము వచ్చుకార్య, సరణి విసుపించ సంతోషభరితుం డగుదు 21
- క. చెల్లెలి కొన గినవాక్యము, నుల్లాబునం కలఁప కతండు నుల్లాసముతో
నల్లలితుం డగుకొరన, వల్లభుం డటు పంపియున్నవసుధామరులన్. 22
- క. కనుగొని బలుం డిట్లనియె, న్ననుజేంద్రుని కార్యమునకు మాటు వదింబన్
బని యేమి నాడుపుత్రికి, ఘనుం డాత్మజుండె మగండు గా కొరుం డగునే. 23
- క. అల దుర్యోధనసుతునకు, లలనామణి నొసంగి వేడ్క లగ్న మొనర్తున్
ఇలలో శీఘ్రమె శుభ మని, పలుకుదు రింక జాగునేయం బని యేమనుచున్. 24
- క. మలిమంతులైనపారో, హితులయ దిలిపించి చాల సీశశిముఖిన్
బలి దుర్యోధనసుతునకుం, జతురమతిం జూడరయ్య శశితారామన్. 25
- ప. అని వల్గినతాలాంకుని వాక్యప్రకరంబునం దొరోహితు లాలొందించి చంద్ర
తారాబలంబులు నిరూపించుచు నేటి కెసిమిదివాసంబులకు లగ్నం బనిచెప్పిన
విని నీలాంబరుండు పురపరిపాలకులం దిలిపించి వీడెల్ల శృంగారంబు నేయం డని
తా నాజ్ఞాపించిన మంచి దని పురం బలంకారంబు నేయించి శశిరేఖకుం బరిణ
యం బని సాటింది రాసయయంబున. 26
- సీ. రాముండు తనపుత్రి రారాజసుతునకు మాట యిచ్చె నటంచు బోటులెల్లం
కెప్ప సుభద్ర తా నవ్వడె దిగలాంచి చని పచ్చినాభునిచరణములకు
బ్రణకయై వింటివే బలరామునిధివెల్ల రహణియౌ శశిరేఖ లక్ష్యణునకు
నిచ్చెద నని చెప్పె నిదియేమి మాధవ దత్తావహారంబు కగునె తనకు

లే. ననిన విని లేది కృష్ణుడు ననున జూచి

వెంట రమ్మని బలరామునిడిది కేగి

హితులఁ బొరోహితులఁ గూడి యింపుగులుక

మాటలాడెనుహలఁ జూచి మాధవుండు.

27

కా. అన్నా నీ కిది ధర్మమానె వినుమా యజ్ఞాక్షి యాపు త్రిని

న్న నీ చెల్లెలిపట్టి కిత్తు ననుచున్ మోదంబుతోఁ జెప్పఁగా

విన్నా రుద్రులు దీనిఁ దప్ప మను నిష్కృష్టు లంచాడ రి

సన్నాహంబును హాని పాఠికి వెళ్ళ జాద్రాస్య నర్పింపజే.

28

క. మేనల్లుఁ డుండ నొరులకు, మానిని నీరా దటండ్రు మహిమాధిపలున్

దాన మతోక్కురి కొనఁగుట, మానితగుణధన్య ! నీకు మర్యాదగు నే.

29

వ. అని యిర్విధంబున

30

లే. మాధవుండు పల్కవాక్యము స్పృహపడక, కామపాలుండు హరిఁజూచి కమలనాభ
పాండవులయందు విక్రీలిపక్షపాతి, కారవులపేరు నెప్పఁగాఁ గాదు నీకు.

31

లే. కాంచనాబర సేతు వెక్కు గాఢ లేల, నరునిపుత్రున కే నీకు తిరముగాను

పాండవులు మనకు నశ్యంతబాధులైన, గౌరవులు నట్టిచట్టాలు గారె కలఁప.

32

లే. పంచభక్త్యాన్నములు మాని పద్మనేత్ర, తమకు లెవలైనఁ గనుగాయఁ గోరఁగలరె

రాశ్యవైభవమున నుండు రాజరాజు, నుతన కగుఁగాక అర్జునమతునకే.

33

క. అని పల్కిన బలరామునిఁ, గను గొని కను లెఱ్ఱఁజేసి కనలినమనితో

వనజదళాక్షుం డిట్లఁ, వినఁ జరిగానట్టిపల్కు విహితమె పలుకన్.

34

లే. తురితనమునివై నీకుఁ గోప మున్న, నుదరి నీష్టమైచట్టి రోట నిమ్ము

కవ్వడియు భీముఁ డిరువురు గదిసినపుడు, గౌరవులు నీనెఁబడుపాటఁ గంగుగాక.

వ. ఇర్విధంబునఁ గృష్ణుండు రాహిణేయని హేతుగర్భంబుగాఁ బలికి నిజసహోదరిం

జూచి నుభద్రా తాలాంకుండు పలికినపల్కుల స్వారస్యంబు దెలిసెఁగదా నీకు ది

క్కులఁగలవోటి కరుగుచుని దిగ్గన లేది రథాంగపాణి తనమందిరంబున కేగఁ ; నాన

మయంబున.

36

నీ. తరుణి నుభద్ర యాతాలాంకు నీక్షించి అన్న నావిన్నపం బాలకింపు

వేడ్క నీతోఁ జాల వియ్య మొందె నాచు నెవ్వదిలో నేను నమ్మియుంటిఁ

బలిబావముఁడులు ఫలము లన్నమాగాఁగ వనవిహారము నల్ప వారి దలఁచి

చింతించునామది చింతలెల్లను బాసి మీమన్ననలచేత మెల గుచుండు

లే. మగువ నిచ్చెద నని చెప్పి మఱచి నేఁడు, పరుల కిచ్చెఁ నని పల్క భక్త్య వగునె

సిరియు లేమియు వెన్నెల చీ క టరయ, శీరసాధన కరుణించి చేదే నిమ్ము.

37

- వ. అది యునుంగాక. 38
- ఉ. అన్నలుఁ దమ్ములుం జెలు లనాదరణంబును జేసకుండిన
నిన్ను నవంబు జెందుటొకవింతయై మీ రిపు డాదరింపక
నన్ను నవజ్ఞ చేసినను నాకు నగౌరవ మత్తయింటిల్లా
సన్నుతిపాత్ర నీకీపుడు సాగిలి మ్రొక్కెద నాదరింపవే. 39
- క. బలవైరిపుత్రుఁ డాత్మలా, పలుమరు నీవియ్యమునకుఁ బ్రార్థనీయున్
గలకాల మిదియె శోరికి, సలలితముగఁ బ్రోవుమయ్య సన్గణవర్యా. 40
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 41
- క. వనములఁ ద్రిప్పురు చుండిన, జనకుల నెడబాసినట్టిసౌభద్రునకున్
వనజాక్షి నొనఁగకుండిన, జననక యవకీర్తి గాఢ చయ్యన మీకున్. 42
- క. అన్నా బలరాముండ నీ, కన్నను గలి లేదు మాకుఁ గనుకను మగువన్
విన్నాణంబగుపార్థికిఁ, జెన్నలరుగఁ బెండ్లినేసి చెలంగుము తండ్రి. 43
- క. సిరి గలవారిఁ జేడెల, సరయుడు నెవరైన నిత్తు రది ఘన మగునే
నిరుపేద కిచ్చి చేసిన, సరపాగ్రటి కిహముఁ బరము సౌఖ్యము లబ్బున్. 44
- లే. పద్మలోచన శశిరేఖ భానురాంగి, బాలుఁ డభిమన్యుసా మ్మని పలికి తీవు
మాధవాగ్రజ నమ్మించి మ్రానిమీఁద, చేయినిడిపించుచందానఁ జేసి తన్న. 45
- వ. అని బహుధంగులఁ బ్రార్థించునహోదరిం జూచి హలాయుధుం డిట్లనియె. 46
- క. నవ్వుల కాడినమాటలు, జవ్వని నిశ్చయము నేయఁ జనునే నీకున్
బువ్వకు లేకిటుదిక్కియు, నవ్వా పెత్తనము నేయ నగునే నీకున్. 47
- లే. పాలు చక్కెర జున్నతో నోలరాచు, సతుల వేపాకుఁ దినిపించు చందమునను
గారవంబునఁ బెరిగినకమలముఖిని, నీకుమారున కడుగుట నీలి యగునె. 48
- క. కూడను గోకయు లేకన్, చేడియ నీసుతుఁడు నీవుఁ జేరిలి రిటకున్
సూడు నొకిండుక లేకన్, శోడలు కావలయు నంచుఁ గోరెద నీవున్. 49
- క. శోడలు లేకుండిన నీ, పోడిమి సంపదలు కొల్లపోయెడి నేమో
నేఁడు వదించెద విను మా, చేడియ నీసుతున కొనఁగుచెడుగులు గలరే. 50
- నీ. ఉన్నచా రడవుల ఖిన్నులై యుండఁగాఁ గన్నయ నివ్వుండుఁ గలువరించి
పలికిన ఫలమేమి భాగ్యహీనుల కిత్తురే మగువలనిల నెవ్వరైన
ముం దేమొనర్చినబంధుశ్వములు చాలు వెలచి నీకెందు కీవెట్టి మాను
పరగఁ దుర్యోధను బంధుత్వ మబ్బె మా కొరులేల నీవేల సరసిజాక్షి
- లే. యేల ధర్మాత్మఁడు భీముఁ డేల వినుము, పార్థుఁ డెందుకు కవ లేల భానురాంగి
ప్రసదీయాదు లింక నేల కలచి చూడ, నెందఱుండినఁ గురురాజుక్రిందుగారె. 51

వ. అని సీరాయుధుండు సుభద్రతో వెండియు నిట్టనియె. 52

క. పడలే నీనందనునకు, బడలేకు నస్పింపఁజాలఁ బలుమరు నన్ను
దడవినఁ గోపము మదికిం, బొడమెను నని పల్కె తోడబుట్టుతో మఱియున్.

క. తురురాజు కెందఁతైనను, సరిగా రీవసుధానాన సంపదలందున్
పురుషాతుఁ డెంచి చూడఁగఁ, గరిపురమే స్వర్గపురము ఘనభోగములన్. 54

క. ఆలదుర్యోధనసుతునకు, లలనామణి నిత్తు రాజ్యరహితుల కొనఁగన్
జలజాక్షి పెక్కు గాఢల, ఫల మే మింక లేదిపొమ్మ పని యే మిచటన్, 55

వ. అని యిద్విధంబున. 56

ఉ. తాల్చి యొకింత లేక బహుతామసుఁడై బలుఁ డాదువాక్యముల్
గాలములై మదిం దగుల గాండివిపల్చి మఱిమి తోచకన్
జాలినవంతఁ గుంది వివశత్వము నొందినఁ జూచి గ్రక్కున్
బాలిక నెత్తి వెండ్రుకలు పాపుచుఁ గొప్పిడి నేదదేర్చుగాన్. 57

వ. ఆనమయంబున దేవకీవసుదేవు లాబలభద్రుం జూచి రామా క్షిప్రహాదరి కొసంగిన
వరంబుఁ బాలించి సౌభద్రునకుఁ గన్యాదానంబు సేయు మనినవచనంబు లనాద
రణంబు నేసి పెడచెవులం బెట్టి యూరకుండె నంత నేదఁ దేరి సుభద్ర రోషం
బున హతాయుధం జూచి యిట్లనియె. 58

చ. తరుణి నొసంగవే యనుచుఁ దనయు భక్తితో వేఁడుకొన్నచోఁ
గరుణ యొకింత లేక ననుఁ గారులు జీరుచు మాటిమాటికిన్
సిరిగలవారి నెన్నుచును సింధుగభీరుల నింద సేయుచున్
బొరిఁబొరిఁ బొంగు పొంగిలివి పొంగినపాపము నీకుఁ దప్పవే. 59

క. విరివిగఁ జెలి నిచ్చెద నని, మరు లించుకఁ గలుగఁ జేసి మాటలు దప్పే
నరునకు నరకమెగా కీ, సిరి వెన్నెల చీక టనుచుఁ జెప్పుదు రార్యుల్. 60

లే. సింహవిక్రముఁ డగుపాండుసింహమునకుఁ, బల్కి నై నేను నడవులఁ బరిని బాసి
నీవె గలి యని బ్రతిపాలి నీగృహంబు, పంచఁ జేరిరఁ గదయింతఁజలుచ నైతి. 61

లే. కడుపుకూటికి నీకొంపఁ గాచియున్న, నీలిమాల్గినమాటలు నీవు వలుకఁ
జెల్లెలను గాన బలరామ చెల్లెఁ గాక, పాండవులు విన్న నాయ న బ్రదుకనీరు. 62

వ. అని వెండియు నిట్టనియె. 63

సీ. కొడుకు లెన్నె యున్నఁ గోడ లెందుకు రాదు నీవుత్తి నీకున్న నిలువఁబోదు
గంతకుఁదగినట్టి బొంత లోకమునందుఁ గల్పించె మొదటనే కమలభవుఁడు
నుదుట వ్రాసినవ్రాలు వదవడి తప్పింప నీవెవరు నేనెవరు నీలిరహిత
నదయాత్మఁ డని నిన్ను మదిలోన నమ్మితి కఠినవృద్ధయుఁ డధుఁడు గాననైతిఁ

- తే. గలమి కాళింది యన్మకంబుఁ బలికి నీవుఁ, గౌరవులు నేకమై మమ్ముఁ గాన కనిసి
రామరాజ్యంబుగా మీరె రాజ్య మేలుఁ, డనుచు నేడ్పుచు నరిగె నయ్యంబుజాతీ.
- క. ఆసమయంబున సాత్యకి, రోషముతో బలునిఁ జూచి రొప్పుడుఁ బలికెన్
వాసవిసుతునకుఁ బుత్రిని, వాసిగ నీవియ్యకున్న వారికిఁ గొదవే. 65
- క. ధర్మశభీమాద్భునులను, దుర్మదమున నిందచేసి దుర్యోధను దు
ష్కర్తుని వినులించుట నీ, కర్మమొ బలరామ లేక గర్వమొ కలఁపన్. 66
- క. సమయాబ్ధంబులు గడచిన, విమలాత్మకు లైన పాండవేయులు పరుసన్
సమరములోఁ గౌరవులను, సమవర్తిపురంబుఁ జేర్చి సంపద గొనుటన్. 67
- క. తప్పదు సంకర్షణ నీ, కొప్పుదు దూష్యంబు నేయ నుర్వీశుల వా
రెప్పుడు ధర్మపథంబును, దప్పక పాలింతు రభిలధరణీకలమున్. 68
- ప. కావున సత్యాత్ముల దూషింపుచు దుష్టాత్ముల భూషించు నీజిహ్వ పెక్కుపరియ
లై పోకుండుట విచిత్రం బని పలుకుకనిపరునివాక్యంబులు వినక నతనికిఁ బ్రత్య
క్షరం బీయక దుర్యోధనుం డనిపినత్వాసురులతో నిట్లనియె. 69
- చ. వినఁ జనిగానిపల్కు లవి వీనుల విందురె విప్రహర యీ
శనివరుఁ డార్యసన్నతుఁడు శ్రీధరుఁ డిర్వురు సారసారెకన్
వనముల నున్న పాండవుల వర్ణన చేయుచు కౌరవేంద్రుఁ డా
మనవరతంబుఁ దిట్టాటకు నాదియు నంత్యము లేదు చూడఁగాన్. 70
- మ. అలదుర్యోధనుసాటిరాజు లిలలో నందంద వీక్షించినన్
గలరా రాజమృగేంద్రునందనునకుం గంజాతీ నర్పించెదన్
దలబ్రాల్మేళకు బంధువర్గములతో దామందఱున్ మిత్రులన్
బలువేగంబునఁ దోడితెం డనుచు నాబ్రహ్మణ్యులం బంపినన్. 71
- ప. తదనంతరంబ నుభద్ర హలాయుధుండు పలికినపల్కులు ములుకులై మనంబు
ప్రణంబుఁగావింపం దద్వేదనచే శయ్యాతలంబుఁ జేరి చింలించుచున్నసమయంబున
సూర్యాస్తమయం బగుటయు మందిరంబునకుం జని చింతాకులచిత్తయై యున్న
జననిన్ సంకర్షణుండు పల్కినచందంబును లక్షణునకు శశిరేఖ నొసంగినవిధంబు
నెఱుంగక మాతం జూచియిట్లనియె. 72
- క. ఘనమగుచింత వహించితి, వనముల మాతండ్రి గారివార్తలు చెవికిన్
వినఁబడిన దాఁబవల దో, జననీ వినుపింపు మమ్మ చయ్యన నాకున్. 73
- ప. అనిన సౌభద్రునకు సుభద్రయిట్లనియె. 74
- క. అబ్బి నే నెఱుంగను నీ, యబ్బులబో లేల వినుము హలసాధనుఁడున్
డబ్బుల కానవహింపుడు, దబ్బిబ్బులు నేనెఁ బలుకు దత్తము నేడున్, 75

వ. అది యెట్లనిన.

76

సీ. రారాజునుకునకై రాహిణీయాత్మజ నడుగుటకై యిద్ద ఊగ్రజన్ము
లరుదెంచి వేడఁగా నందుకు బలరాముఁ డానందభరితుఁడై మిననేత్ర
నిచ్చెద నని మాట యిచ్చినఁ దగి దంచు నచ్యుతుం డాడిన నతనిపలుకు
వినఁ డాయె నంతలో వేడుకతో నేను ప్రార్థన నేయఁగా బలుఁడు నన్నుఁ
లే. గూటిపేదవు విను నీకుఁ గోడ లేల, నడవిజోగుల కరయంగఁ బడఁతు లేల
పొనుగఁ దిటువంటినుద్దులు పొమ్మటంచుఁ, బలికి వెండియు నొకకొన్ని పలికె వినుము.
లే. అవనిఁ బదివేలపాండవు లై నఁగాని, ఘనుఁడు దుర్యోధనునిసాటి గా రటంచుఁ
బలికి కురురాజు వంశినబ్రాహ్మణులను, నెట్టకేలకు వీక్షించి యిట్టులనియె. 78
వ. నేటి కెనిమిదివాసరంబులకు లగ్నంబు నిశ్చయం బని యుగ్గడించి క్షౌసురులం
బంపె నని చెప్పి మఱియును. 79

క. వెయ్యేటికిఁ దనయుండ నీ, యయ్యలు వనవాసు లగుట నది మది నిడకొ
వియ్యము గలదని వచ్చిన, నెయ్యము చెడ నాడె నన్ను నీజాంబరుడొ. 80

మ. గ్రహచారంబును జాలనప్పు డెవరుం గార్పణ్యులై యందు రీ
మహనీయుం డగురాహిణీయుం డిటుల స్వర్ణాదహీనంబుగా
బహువాక్యంబుల నన్నుఁ బత్రిక దనయా భాగ్యంబు లేకున్నచో
విహితతో శత్రువు లంచుఁ బలుకుటలకు ల్విన్నాహ లేవొగదా. 81

క. కలిమి గలవారిపక్షమె, పలుకుదు రెవ రైనఁ గాని భావింపంగా
నిలచొఁ బేదలపక్షము, కలలొనం బలుక రనుచు ఘను లన విందుకొ. 82

క. కావునఁ గౌరవరాజును, వేదిధముల వినుతిజేసి వేదిజపరినికొ
పావని మొదలగుపాండవు, లేపుర నిందించి సుదలి నీలే దనియెకొ. 83

వ. అనిన విని సౌభద్రుండు యోహోస్థితమానసుం డగుచు కటకటంబు లదర నిటలం
బునఁ జెమటకణంబులు పొడవు నేత్రంబు లరుణంబులు గావించి కటకట వండ్లు
గీటుకొని రోమకూపంబుల ధూమంబు వ్యాపింప భూయంగంబు ముడిబడంజేసి
సుభద్రంజూచి యిట్లనియె. 84

లే. జనని హరినిన్నుఁ బత్రికచెనఁటిపల్కు, లేల చదువఁగ వినఁగ నా కింపుగాదు
కర్ణములు రెండుతూటులు గల్పె వినుము, తల్లి నావంటినుతుండండఁ దగునె వగవ.

క. అది గాక రణగరిష్ఠుఁడు, వదిపేరులు గలిగినట్టిఫల్గునఁ డరయకొ
ముదమునఁ బతి యైయుండియుం, బదపడి చింతింప నీకుఁ బాడియె కల్లి. 86

చ. కుటిలకరప్రచండరిపుకొటులఁ ద్రుంచి వనాంతరంబులోఁ
బలుకరవిక్రమాధ్యు లగుపాండవులేవురు నంకనంబుతో

దిటముగ నున్నవా రనుచు దివ్యముసీంద్రులు చెప్ప విందు నీ
కటకట తెందు కీబలుండు కన్నెనొసంగకయున్న మేలగున్.

87

వ. అని మఱియును.

88

చ. పడఁతి నొసంగలే దనుచుఁ బల్కినపల్కులు చెల్లుఁ గాక యా
చెడుగులఁ గౌరవాధముల నీరి నులింపుచుఁ బొందుపుత్రులం
గడువడి నిందనేయుటగుఁ గారణ మేమని పల్కి యల్గులొ
నొడలున ఘర్తదొందుపులు పుట్టఁగ నిట్టని పల్కె వెండియున్.

89

క. సదయుండు హరి సాత్యకీయున్, ముదమొదవఁగఁజూచుచుండ ముసలాయుధునిన్
పద నగుశరములచేతన్, మద మడఁచెద నన్నుఁజూచు మాతా యిపుడున్.

90

క. అని ధను వొకచేఁ గైకొని, ఘనశరముల నొక్కచేత గ్రక్కునఁ గొనుచున్
దినకరలేజస్ఫురణన్, గను లెఱుంగఁ జేసి లేచె కవ్వడినుతుడున్.

91

పంచచామరము. కిరీటిసూరుఁ డట్లు లేచి కిన్నలో వదించె హా
విరోధి యాసుయోధునండు వీరు నేకమే కదా
విరోధు లైరి యాదపు ల్వివేకహీను లందఱిన్
పరేతరాట్సురంబుఁ జేర్చి పాపుకొందుఁ గోపమున్.

92

వ. అని వెండియు.

93

క. పార్థుఁ డొసంగినవిద్య కృతార్థత నొందింపనున్న ధరణీస్థలిలో
సార్థకమే విను తల్లి, ప్రార్థించెద సెల వొసంగు వనియే మిచటన్.

94

క. తఱియైనవేళ శత్రులఁ, బరిమార్చకయున్న ధనువుబాణము లకటా
పారిఁబారిఁ గాల్పసె నేఁ డీ, హరి సాత్యకీఁ దప్ప నితరులందఱిఁ గూల్తున్.

95

వ. అని యివ్విధంబున.

96

క. రుద్రునివలె వెడలిన సౌభద్రుని వీక్షించి జనని భయమానస యై
భద్రగజవైరివిక్రమ, యుక్తేకము నేయ నేల నుడుగుము తండ్రి.

97

వ. అదియునుంగాక.

98

సీ. బలుండు త స్నాడినపల్కులు విని పోయి కలవి లేనివి కొన్ని కారులరచి
పుత్రున కత్యంతశత్రుత్వ మెగఁబోసి చయ్యన బలునిపై కయ్యమునకుఁ
బంపె గయ్యాల్గని పలుకుదు రవనిలో నీయవవాదం బడేల మనకుఁ
గామపాలుండు నన్నుఁ గఠిన్తోక్తు లాడుట కాలవిశేషంబు గాక వినుము
తే. దిత్తజనితండ్రి యన్నవైఁ గల్గికట్టఁ, దగదు రమ్మనిపలికినఁ దల్లిపలుకు
హస్త కంకుశమును జూపినట్టు లగుట, మరలి యిట్లనిపలికె నమ్మానధనుండు.

99

క. ఇప్పుని సీహృదయమునకు, మెప్పుదవక నుండెనేని మీయ న్నాడే
తప్పుదుకూఁతల కోర్పుచు, నిప్పురమున నుండవచ్చు యీసును లేకన్. 100

లే. జనని మాతండ్రి గా రున్నవనికి నేను, బోదు నని లేది వెడలినపు త్తుఁ జూచి
నిన్ను నెడఁబాసి త్నెడమైన నిలువ జాలఁ, దండ్రి ననుఁబాసిపో నీకు ధర్మమగునె,

క. ఆని మఱియు నిట్టులనియెన్, వనములలోఁ బరినిఁబాసి వగ పెనఁ దగులన్
నినుఁ జూచి వగవ కుండుదు, ననుఁ దోడ్పొనిపో కుమార నగనమధీరా. 102

వ. ఆనిన విని సౌభద్రుండు సుభద్రాగమనంబున కొడంబడి జనంబులు నిద్రింప నర్థరా
త్రంబునఁ దల్లిం దోడ్పొని ధనుర్పాణి పాణి యై వెడలి మహాద్యంబుఁ జొచ్చి
గిరిగవ్వారంబు లాలాకింపుచు నరుగునమయంబున. 103

క. జననాథాగ్రణి వినుమా, ఘనవేణి సుభద్రరోషగతి యేమందున్
వనభూమి నరుగువేళన్, దనకల్లిని దండ్రినైనఁ దలఁవను మదిలాన్. 104

సీ. కలకలధ్వసు లిచ్చె భగవత్సూక్ష్మంబులు చక్రవాకంబులు సంతసించెఁ
దముము దిక్కుల కేఁగెఁ దములు వికసించెఁ దొలికొండశిఖాపైఁ దోఁచె రివియు
నభిమన్యుఁ డావేళ నలిరమణీయమా కమలాకరముఁ జేరి కాలవిధులు
సల్పినతరువాత సంతర్షణం దాడువాక్యము ల్బలుమారు వగచి వగచి
లే. విట్లు శరములు తోడుగా నివినభూమి, జననిఁ దోడ్పొనిపోవుచు జనకు లున్న
వనముదెలియక ఘోరకాననముఁజొచ్చి, పొదల దూరుచు భయదమానదులుకడచి.

ఉ. రెండుదినంబు లీచగిది రేయివగజ్జను బోయినంతలోఁ
గొండొక నేపు నిల్చి మృగకుంజాగర్జన లాలకించి కో
దండము నెక్కువెట్టి తనకల్లినిఁ దోడ్పొని ధీరవృత్తితో
వెండియు నేఁగె నాఘనునివీరవరాక్రమ మేమి చెప్పుదున్. 106

వ. ఇన్నిధంబునం జని చని మూఁడవనాఁటిసాయంకాలమునకు ఘటోత్కచవనంబు
జేరం జనిరి. ఆవనంబునం దొడుంబరపటాశ్వత్థజంబూజంబీరనారీశేఖకదళీఖర్జుర
మాకందపున్నాగకదంబచాంపేయ కురంటకవనసరసాలాదిభూజంబులును, శరభ
సింహశార్దూల చమరీ భల్లూకమదేభవృక్షఖడ్గజంబుక మార్దాలాదిమృగంబులును, గల
హంసమయూరశారికాకీరక్రౌంచచక్రవాకకపోతకాశీలాకభరద్వాజటిట్టి భాది
పతీసమూహంబులుం గల కాననంబుఁ బ్రవేశించి రానమయంబున సుభద్ర
సౌభద్రుంజూచి “తండ్రి మార్దాలానంబున దాహం బొదవె శిలాకంటకంబులు
దాఁకి చరణంబులు దెమలించ రా దయ్యెఁ గావున గొంతనేపు నిద్రించెద ననిన
జననిం జూచి సౌభద్రుండు చింతింపుచు సమీపంబున నున్నజలంబుల దాహంబుఁ
బాపి నీకతాతలంబున నిద్రింపం జేసి తనమనంబున నిట్లని విత్కొనిచె. 107

క. కరుకులవార్ధినుభాకరుఁ, డరిగజశంకీరవునకు నాత్మజుఁ డగుడున్
హరికి నేనెల్లఁడ నై, సిరికి న్మెలి నుండఁ జేయఁ జెల్లునె విధికిన్. 108

క. సుదతి హలాంబుపుత్రిని, ముద మొనవఁగఁ బెండ్లియాడి మురిసెద ననుచున్
మది నే నొకటి దలంచినఁ, దుద దైవం బొకటి తలఁప దుర్దశగాడే. 109

క. వివింటివానికేళికిఁ, బరిపరిమార్గముల నేను బ్రార్థించినచోఁ
ద్వరపడవల దని చెప్పిన, యరుకుచఁ బెండ్లాడుభాగ్య మున్నదొ లేదో. 110

ప. కావున. 111

క. నతి న న్నొకటిగఁ జేసే, హితు లేవ రున్నా రటంచు నెంచుచు మరలన్
మతి నేఁ గోరినకొంక, గతజలబంధనముగాక కాఁగలపనియే. 112

సీ. అనుచు వెండియు నతఁ డాత్మలో నిట్లను బలరాముఁ డాడినభాషణములు
తల్లిచే విని చాల తామసంబున నేను జననిఁ దోడ్కొని ఘోరవనముఁ జొరఁగ
బహుళమార్గాయానభరమున రాలేక నిచ్చట శయనించె నింక రేవు
నెటువలె నడుచు నేనేమి నేయుదుఁ బొందుతనయులు విహరించువన మెఱుంగ
లే. నని తలంచుచు మరల ధైర్యంబుఁ బెంచి, తల్లి రక్షించుకొఱబునై ధనువుఁ బట్టి
గుణము దీర్చిన దద్దని కొండగుహఁ, బదులుధ్వను లిచ్చెఁ బక్షులు చెదరఁబఱచె.

క. ఆరవము విని ఘటోత్కచుఁ, డీరసమున వినియు లేది యీవనసీమం
జేరినవిలుకాఁ డెంతటి, హరుఁడొ చని వాని నేను జూచెద ననుచున్. 114

ప. అని మఱియును. 115

క. సురయక్షసిద్ధసాధ్యులు, చొరఁ జాలరు నావనంబుఁ బొచ్చినమీఁదన్
మరణము సిద్ధం బనుడున్, శరములు చాపంబుఁ దాల్చి చయ్యని వెడలెన్. 116

ప. ఆనమయంబున. 117

క. పదఘట్టనమున వరుసన్, పెదపెదభూజంబు లన్ని బెట్టుగ ధరపై
నదరుచుఁ బడుగుంబేకఁగఁ, దుదమొద లని తోఁపనీక దొడఁగను దఱుచై. 118

ప. ఇవిధంబునం జని. 119

చ. చటులకరోగ్రరోషమునఁ శత్రుల నివ్వలు కుప్పలై పడన్
మటుమటు మండుపావకునిమాడ్కి ముఖద్యుతు లుప్పలిల్లఁగా
దిట మగుదంతఘట్టనకు దిగ్గజయూధము బెగ్గడిల్లఁ దా
నటునిటుఁ జూచుచుం జనఁగ నర్జునసూనుఁడు చూచి యాత్మ లోన్. 120

ఉ. కాటుకకొండకై వడినిఁ గాంతులు గ్రక్కిడు పినిదేహముం
దూఁటులు గట్టఁగాఁ గఱకుతూఁపుల నేసెద నంచుఁగార్చుకం

బేటకుఁ బాటుగా గుణము నెక్కిడి యోచననేసి బుద్ధికిన్
దీటగు బాణము ల్లాడిని ధీరత నుండఁగ నంతలోపలన్.

121

సీ. హైదింబుఁ డత్యుగ్రయాగ్రహంబున వచ్చి యర్జునుతుఁ జూచి యాడుఁ గరచి
యెవ్వఁడురా నీవు యివ్వనభూమికి నర్ధరాత్రంబున నరుగుదెంచు
టరయ దైవంబు నా కాహారమునకు నై తిన్నగాఁ బంపిన ట్టున్న దిపుడు
కొమరొప్పు వంటలు లుగ్గండేలు సొచ్చిన చందమాయె నటంచు మందలించి
తే. సింహ మవలీల నిద్రింపఁ జేరి గోలఁ, గొట్టువిధమునఁ గోపంబు వుట్టె నాడు
బారిఁ జొచ్చితింక నీవు బ్రతుకఁగలవె, మిడుకమిడుకంగమ్రొంగెదఁ గడుపునిండ.

క. కయ్యము నేయక మానవుఁ, డియ్యెడకు న్వచ్చి మరల నేఁగం గలఁడే
వెయ్యెల నాడుశరములు, చయ్యన భక్షించు నసిన సౌభద్రుండున్.

123

తే. నటలు పెఱికినసింగంబుచందమునను, గనుబొమలరెండు నుడుటిపైఁగంటువడఁగఁ
బుచ్చుమును ద్రొక్క భుజగంబుఁబోలెమండి, చురుకు మాపులహైదింబుఁజూచిపలికె.

సీ. రాక్షసాధమ నన్ను భక్షింతు నని పల్కుజల్లిహంకరలు మాని విల్లుఁబూని
కయ్య మొనర్పు నీదయ్యంబు మానెద నని పల్కి వెండియు నకనిఁ జూచి
భద్రగణం బెంత పంచాననం బెంత పరవర్వతం బెంత పజ్ర మెంత
గొప్ప కొంచెము తెచ్చుకొననేల నినుమ్రొంగుశరములు గణలినవఁ జాలఁ గలవు
తే. కాలయాచన మింక నేల క య్య మొనఁగు,చునన హైదింబుఁ డుగ్రుడైయాడుఁ గరచి
చాప మెక్కిడి పొది నున్నశరము లంది,దాఁకె నభిమన్యుపై యాతుధానుఁడవుడు.

ప. అని చెప్పి వైశంపాయనుండు వెండియు నిట్టనియె.

126

ఉ. అద్దమరేయి వారిరువు రన్నయుఁ డమ్మఁ డటంచుఁ బోఁచకన్
దద్దయు కొవము న్నొడమఁ దార్కొని విక్రమ మొక్కతీరుగాఁ
బెద్దయుఁబ్రొద్దు పోరునెడ భీమతనూజుఁడు పార్థపుత్రుతో
నద్దిర నీవరాక్రమము నద్భుత మంచుఁ దలంచి చాపమున్.

127

క. దీటుచుఁ గడువేగంబుల, మూఁడును మఱి నాల్గు నైదు ముప్పదిరెండున్
వాఁడిశరంబుల నేసిన, వాఁ డొకబాణంబుఁ బఱిసి వడిఁద్రుంచుటయ్యన్.

128

క. దాన న్కోపం బొదవఁగ, దానవుఁ డభిమన్యుమీఁద దశమార్గణము
లేసెం దూరఁగ నేసిన, దానవుపై నేసె నకఁడు దశవిభిములన్.

129

ప. ఇ ట్లేసిన.

130

క. వడముడినూనుండు కన్యోమ, ముడివడఁగోపంబు మదిని ముప్పిరిగొనఁగా
నెడనెడ సౌభద్రునిపైఁ, గడువడిఁ బదియూనునారుకాండము లేనెన్.

131

- నీ. విజయతమాజుండు వింశతిదశకంబు దానవేశ్వరునిపైఁ దగులచేసె
భీమునిపుత్రుఁ డాభీభత్సుమానుపై నాగాశుగంబులు నాల్గు చొనిపె
సౌభద్రుఁ డంతలో సప్తాంబకంబులు బకవైరినుతునిపైఁ బఱిపె నపుడు
నరభోజనుం డాటునారాచముల చేసె నని త్రుంచి సౌభద్రుఁ డతనిధనువుఁ
- లే. దునిమి వెండియుఁ బరియాజు తూపులేయఁ, గినిసిరాక్షసుఁడింకొక్కధనువుఁదాల్చి
పదియు నేఁబదివిశిఖముల్ పాదుసుతుని, వక్షుగలంగ చేసిన వాఁడు గినిసి. 132
- లే. భుజగనారాచములు రెండు భుజయుగంబుఁ, దగుల చేసిన నభిమన్యుధనువు కడిన
నారి వదలించి పదిరెండునారనములఁ, భార్గవతనయుని ఫాలంబుఁ బఱగ చేసె. 133
- వ. ఇట్లేసిన 134
- క. కన్నులు కెంపొదవఁగ వెయి, గన్నులదొరపాత్రుఁ డడరి ఘనకార్దుకముల్
మిన్నగ నెక్కిడి గుణమునఁ, బన్నగశర మొకటిఁ గూర్చి పటుశోభముతో. 135
- వ. ఘటోత్కచుం జూచి యిట్లనియె. 136
- క. ఆమరారి యాశరంబున, సమరావని నీన్నఁ గూల్చి కౌర్యంబమరల్
ఆమరులు ప్రస్తుతి నేయఁగ, సమరైపురంబుఁ జేర్చి చనియెద ననుచుల్. 137
- క. ఉరగాస్త్రం బేసినఁ గని, సురవైరియు సరకుగొనక శూరత్వముతోఁ
దిరముగఁ బొదిలో నుంచిన, గరుడాస్త్రముచేత దాని గ్రక్కనఁ దునిమెల్. 138
- లే. దునిమి సౌభద్రునిక్షించి దనుజపిఘండు, మానవాధను యింక నీవు మనఁగలేవు
యాతుధానాస్త్రమున నిన్ను యమపురంబుఁ, జేర్తుననివింటశరమిడి చెప్పెనుఱియు.
- క. బాలుండ నాలో బోరఁగఁ,జాలపు నీకేల సమరసాహసవిధముల్
గాలునిపొడముతో సరి, పోలనయాశరముతోన బొలిసెద వనుచుల్. 140
- క. ఏసినఁ గని వేగంబున, భాసిత మగువైష్ణవాఖ్యబాణముతో న
య్యానురవిశిఖముఁ దుండ్లుగ, వాసవిసుతుఁ డేసె నమరవరులు నులింకల్. 141
- వ. ఆనమయంబున. 142
- క. ఇరువురిపోరుఁ గనుంగొనఁ, గరి కరి గిరి గిరియుఁ గంధి గంధియుఁ బోలెల్
సురవరుల కనిమిషత్వం, బరయఁగ సార్థక్య మయ్యె హస్తీపురికా. 143
- వ. ఇద్విధంబున సుభద్రకుమారుం డగు సౌభద్రుండును పిండిలికమాజుం డగు హై
డింబుండునుం బోరునెడ నిరువురశరీరంబులఁ దొరంగురుధిరంబు మడుపులు గట్టి
ప్రవాహంబులుపాతొ నప్పుడు దివినున్న దేవసమాహంబులు కుసుమవర్షంబులు
గురిపించి రాసమయంబున శతానందమానుం డగునారదుండు సరిగమచదంబుల
నాట్యంబు చేసె నపుడు వారిరువురికస్త్రాస్త్రద్యుతు లంధకారంబు నణించి దివం
బుగాఁ దోఁపించె నానమయంబున. 144

- ఉ. ఇద్దఱికార్దుకధ్వనికి నింద్రకనూజనిరాణి దిగ్గునఁ
నిద్దర లేచి చూచి తననెప్పుది నిట్టిని యెంచె నొర నా
ముద్దులపట్టిపై ధనువు మోసిడి రాక్షసుఁ డుగ్రమూర్తియై
తద్దయఁ బోరఁ జొచ్చెనిది తప్పను పాయము నేమి నేయునుఁ.
- 145
- సీ. మాధవాగ్రజఁ డాశుమాటల కలిగి నే నిట వచ్చుటను గదా యింకళ్ళపైః
దానుసం బెవరికిఁ దగ దుండు బెద్దలు చెప్పెడువాక్యముల్ సిద్ధమయ్యె
హలిపుత్రి నాపట్టి కర్పింతు నన నేల నిభపురేం ప్రసిపట్టి కివ్వ నేల
పలుమారు నతని నేఁ బ్రార్థింపఁగా నేల నందుకుఁ బలుమాట లాడ నేల
లే. చేరి సౌభద్రతో నేను జెప్ప నేల, వీడు ననుఁ బిల్చుకొని రాని వెడల నేల
ఘోరవనమున నీబాధ నంద నేల, నెట్లు లున్నదో తలఁపఁగా నీశ్వరాజ్ఞ.
- 146
- వ. అని మఱియును.
- 147
- క. కొఱిమాలినరక్కసుతో, సురమునఁ బోరాడఁ గలఁడె దురితాటవిలో
నరయఁగ నెవ్వరు లేరీ, సురవైరిని సంహరించి నుతు రక్షింపఁ.
- 148
- క. పాపాత్మునిశరముల నా, పాపఁడు మృతి నొందకుండ భయదాటవులఁ
గాపాడువార లెవ్వరు, కాపాలియతక్క దిక్కు గలరే మాకుఁ.
- 149
- వ. ఇట్లు సుభద్ర చింతించుచున్న సమయంబున హిడింబియుం జనుదెంచి వారిరువురు
గయ్యంబు నేయం జూచి తనమనంబున నిట్లను శస్త్రాస్త్రవిద్యాధురీణుం డగు
రాకుమారునితో నాకుమారునకుఁ గయ్యంబు నేయుపావర్థ్యంబు గలదే యని
వికర్మించుచుండె నప్పుడు.
- 150
- సీ. హైడింబుఁ డనలాస్త్ర మడరింప సౌభద్రఁ డెంద్రబాణంబున నదియుం ద్రుంచెఁ
గుంతిమధ్యమపుత్రులొడుకుఁ యామ్యస్త్రంబుఁ బరవిన వీక్షించి పార్థుకుడు
వర్ణస్యశరమున భస్మంబు గావించి తొమ్మిదివిశిఖముల్ తొమ్ముఁ దూర
నాటినఁ గోపించి నరభోజనుం డాటు విశిఖంబు లేసిన విశయసుతుఁడుఁ
- లే. గనలి వింశతిశరముల దనుజు నేనె, మరల రాక్షసుఁ డొకనూలుమార్గములు
తనువుఁజొర నేయఁ బార్థురితనయుం డాటు, నూలుశరములదనుజుమైఁదూర నేనె.
- క. భండనమున వా రిరువురు, నొండొరుల జయింపలేక నొకరికిగ నే
దండానియుంగనుపోలిక, దండధరద్వయముమాడ్కి దర్శింజ్జ్వలు లై.
- 152
- వ. పలలంబునకై పెనంగుసాళువంబుల తెఱంగున బెప్పులులవగిం బోరిపోరి హైడిం
బుం దట్టభవాస్త్రంబుఁ దోడిగన జూచి సౌభద్రఁడు నదియె సంధించె నానమ
యంబునఁ గూచలంబులు చలించె రవిచంద్రులు మార్గంబులు దప్పి రమరులు

భయాటతదిత్తులై రపుడు ద్రికాలవేది యగువేదవ్యాసుం డరుగుచెంది వారిరు
వురమధ్యంబున గిలిచి యిట్లనియె. 153

- సీ. ఓభీమనందన యోధులునాత్మజ యిట్టిసాహసకృత్య మేల మీకుఁ
జెలియక కయ్యంబు సలిపితి రిరువురు నన్నదమ్ము లటంచు నతఁడు చెలిపి
వారిమాతలఁ గాంచి మీ రిరువురుఁ దోడి కోడంద్రు గొడుగులఁ జూడ నేల
నని చెప్పి మాసింద్రుఁ డాసుభద్రాదుల నీక్షించి వెండియు నిట్లులనియె
లే. మీకు నెక మీఁద నాపద లేక పరమ, సుఖము చేమాటుఁ బతులకు శుభముగలుగుఁ
గమలనాభుండు ప్రాపు గాఁగలఁ డటంచుఁ, చెలిపి మాసింద్రుఁ డుత్తరదిశకుసరిగె.
- క. మునివరుఁ డేగినప్పట్ట, దనుటాఁడు నభీమన్యుఁ జూచి తమ్ముఁడ ని న్నే
ననరానిమాట లాడితిఁ, గనలకు మని కొఁగలించి కన్నీ రిడుచుఁక. 155
- క. తనువున రక్తం బెడలఁగ, సునిశితబాణంబు లేసి స్రుక్కించితి నే
ననుజా యీవిధ మంతయు, మనజనకులు విన్న నన్న మన్నించెదలే. 156
- క. సిరిఁ బాసి వివినభూముల, కరుచెంచినమీవిధంబు నమగక వత్సా
కరుణను రమ్మని పిలువక, దుర మొరించంగ నెంతదురితాత్ముడనో. 157
- క. తమ్ముఁడ నాశరములు నీ, తొమ్మన నాటించినపుడు రుధిరాంగముతో
సొచ్చునీలి నేలవ్రాలిన, నిచ్చునీ నాజన్మ మరయ నెందుకు దండ్రీ! 158
- ప. అరి యివ్వధంబున ఘటోత్కచుం డభీమన్యుఁగొఁగలించుకొని చింతించునమయం
బున హిడిఁతి సుభద్రం జూచి చెల్లెలా నీ వేలచింతించెద వని యూరార్పి వెండియు
నిట్లును భగవంతుఁ డొనరించుకార్యంబునకుఁ బ్రతిసేయం గలరే? చరాశరమానుం
డెరింగింపకుండెనేని మీరిరువురు గయ్యంబున సమయండు రమ్మవోమునికారుణ్యం
బున జీవించితి రనియునుగాక నానుతుఁ డొనరించినదుష్కార్యంబు త్తమించు మని
పల్కుచల్కు లాలించి ఘటోత్కచుండు సుభద్రపాదంబులపై న్రాలి యిట్లనియె.
- క. జననీ! చిరకాలమునకుఁ, జనుదొచినమిమ్ముఁ, జూచి సంతోషముతో
ననుజుని లాలనసేయక, తనువైన విశిఖంబు లేయఁ దప్పని మఱియొక. 160
- క. ఎఱుంగక చేసినకార్యము, వఱివఱి మది సూచవలదు మాతా నన్నుం
గరుణించి బ్రోవవే యని, కరములు ముకుళించి మ్రొక్కె గాండివిసరికి. 161
- ప. ఇట్లు మ్రొక్కినఘటోత్కచుం జూచి సుభద్ర యిట్లనియె. 162
- క. అమ్మా! నీ వీరగున, భిన్నుడవై దీనవృత్తిఁ గీడ్చడనేరా
ము న్నెఱుంగని మోసంబున, నిన్నియు సమకూడె మనకు నీవనభూమి. 163
- క. బలియొండ నీ విట నుండుట, తెలియదు మా కెంచుకైనఁ జేకువచెడి మే
ఘలనట నిట కేతెంచుట, నలఘుమఱి నీవెఱుంగ వది యట్టుండెక. 164

ఉ. అన్నయఁ దమ్ముఁ డీబగిది నాహవరంగమునందుఁ బోరుటల్
సన్నతపాత్రుఁడై పరఁగు స్వామికృతం బని చెప్పవచ్చు లే
కున్న దయావికాలురకు నుగ్రపుకృత్యము లేల గల్గు నో
చిన్నికుమార యిఁకొకటి నెప్పెడఁ జేసిన యాదరింపవే. 165

క. నీ పీలాగున వగచుట, పావనిసుత నిన్నుఁ జూచి పార్థాత్మజుఁడు
న్నీవలె వగచుచు నున్నాఁ, డీవిధమునఁ జింతసేయ నెందుకు పత్నా! 166

చ. యలివరుఁ డన్నదమ్ములని యెంతయు వేడ్కతో వచ్చి చెప్పఁగా
బ్రతికిలి రింత చాలు గ్రహబాధవిశేషము లింత జేసెఁ గా
కితరము తేదు భీమసుత యింకఁ బదంబడి చింత సేయఁగా
గతజలసేతుబంధనము గాఢ మదిం దలపోసి చూడఁగన్. 167

క. ఇవిధమునఁ బల్కిన యా, కవ్వడిసలివాక్యములకుఁ గడుమోదముతో
నవ్వుచు భీమతనూజుఁడు, పుష్పిలుతుని బోలు పార్థపుత్రుని వేడ్కన్. 168

లే. కాఁగిటను జేర్చి నంతోషకలితుఁ డగుచు, విశద మైనట్టి శశిహిమేదియందుఁ
దల్లులును దాను గూర్చుండి యల్లు మలర, నూరుపులయందుఁదమ్ముని నుంచుకొనియె.

సీ. ఇవిధంబున నుండి కవ్వడిపల్లిలోఁ బలికె హైదింబుండు వరమథక్రి
గరములు ముకుళించి ఘనులు వజ్రనకులు వనవాసు లైనట్టివార్త దెలిసి
హరి మిమ్ము ద్వారకాపురిఁ దోడ్కొనిపోవఁ బోయిరి రిప్పు డీపుత్రుతోడ
సర్ధరాత్రంబున నరుదెంచుటకు నేమి హేతువు దెల్పవే మాత యనిన

లే. దనుజు నీక్షించి పార్థునిదార పలికె, వినుము చెప్పెద దుజేంద్ర విశదముగను
పాండవులయొద్ద మే మున్నఁ బద్మనాభుఁ, డచటి కేలేంచి ధర్మజు నతఁడు గాంచి.

వ. కుశలనమాచారంబు లడిగి మమ్మిర్వురం దోడ్కొనిపోయి ద్వారకానగరంబునకుం జని
సుఖంబున్న నమయంబున. 171

సీ. నీలాంబరునిపుత్రి నెలరేక యనుకన్య సఖిమన్యనకు నిత్తు ననుచుఁ బలుక
నాఁడాదిగా మేము నమ్మి ద్వారక నుండి మంతలాఁ గురువిభుం డవనిసురులఁ
బంప వారలు వేడ్కఁ బరలేంచి హలిం గాంచి రారాజాపుత్రుఁ డెలక్షణునకుఁ
దనపుత్రి నడిగిన దద్యాప్తజులఁ జూచి బలరాముఁ డానందభరితుఁ డగుచు

లే. బలికె నేటికి నెనిమిదివాసరములఁ, దశమిలగ్నంబు గల దింకఁ దడవు వలదు
తర్దిరం డని చల్కుచుఁ దక్షణంబ, పరిణయంబును బ్రకటించఁ బనిచె భటుల. 172

వ. ఇవిధంబునఁ బనిచిన హిరేని శశిరేఖాపరిణయోత్సవంబు మురంబునఁ జాటించి
రానమయంబున. 173

క. జలజాక్షుఁ డరిగి హలితో, వల దని వాదించ నతనివాక్యము విసకన్

- బలరాముఁ డనియెఁ గృష్ణ! తలఁపఁగ నీతెరగు పాండుతనయలయందున్. 174
- తే. చక్షుపాశంబులో నిట్లు చలుకనేల, ననిన గోవిందుఁ డలిగి తా నరిగె నపుడు
ముసలివరణాబ్జముల కేను మ్రొక్కి వేడఁ, గన్తులరుణంబుగావించి నన్నుఁగాంచి.
- క. ఆడవులఁ గాయలు నమలెడు, బడుగులలోఁ జేతురవ్వు బంధుత్వములున్
జడమలివై పుత్రునకున్, చడఁతుక నిమ్మచుఁ బలుకఁ బాడియె నీకున్. 176
- క. పోడిమి చెడి రా మీకున్, గూ డొసఁగుట చాలు ననక శోడ లటంచున్
వేడెడవపు సిగ్గులేకన్, చేడియ నీ కిట్టిశోర్క చెల్లునె తలఁపన్. 177
- తే. ధార్తరాష్ట్రుఁడు మిక్కిలి వైర్యశాలి, కీర్తికాముఁడు విభవనాకేశతుల్యుఁ
డతనిసుతునకుఁ బుత్రి నర్పించుననుచుఁ, బల్కుపల్కులు చెవులకు ముల్కులగుచు.
- క. నాటినఁ గనలుచు నే న, చోటును నెడఁబాసి వచ్చి సుతునకుఁ తెప్పన్
గాటపుఁజీకటియన కీ, పాటున ననుఁ దోడుకొనుచు భయదాటవికిన్. 179
- క. వచ్చినవే శెటువంటిదో, యిచ్చటఁ గయ్యంబు గల్గె మీయిరువురకుం
తెచ్చెర మునివరుఁ డడ్డఱు, చొచ్చుట దనుకేంద్ర చరమశోభన మయ్యెన్. 180
- ఉ. నీ విట నుండు తే మెఱుంగమెలి మెఱింగిన నట్లు లొన యో
పావనిపుత్ర నాసుతుఁడు పాండుకమాజులఁ బాసి చింతలన్
భావమునందు నక్కరుణ మాని హలాయుధుఁ డింతచేసినాఁ
డీవనరాశిమధ్యమున నెచ్చట నుండురొ పాండునందనున్. 181
- క. వా రున్నకాడ లరయుచు, ధీరమలి న్నడువ నాల్గదినములు ననె మ
మేరిలి నైన వారలఁ, జేరిచి రక్షంపు దనుజశేఖర యనినన్. 182
- ప. అని యిట్లు నుభద్ర చెప్పినమాటలు చెవింబడిన ఘటోత్కచునకు. 183
- సీ. బలుఁడు దుర్యోధనుపక్షమై యాతని గొప్పచేసె నటంచుఁ తెప్ప నపుడు
మదిలోన నివ్వల కుదురుగా నిడినట్లు బుండె వెండియుఁ బుత్రి నొసఁగ ననిన
నంగాంగమునఁ జొగ ల్పింగికి వ్యాపించె బెట్టుగా జనకలఁ దిట్టె ననిన
నెంటున నోటిలో మంటలు ప్రబలించె వీరరోహవేశవివళుఁ డగుచుఁ
- తే. బ్రళయకాలార్కబింబంబుపగిది నొప్పి, చురుకుచూపుల రోహము ల్లుంజురింపఁ
గనుల నివ్వలురాలంగఁ గటము లదరఁ, బండ్లు పటపటఁదీడుచుఁ బలికె నతఁడు.
- ఉ. చింతలపుట్టె యాడవులవీట హలాయుధుఁ డేనుగల్గ నొ
క్కింతభయంబు లే కిటుల కిల్పివకృత్య మొనర్చి వెండియుం
గుంతకనూజు లేవురను గొంకక నిందలు నల్పు టారయన్
దంలిపురాధినాయకునిఁ దప్పలము న్నది నమ్మినాఁడొకొ. 185
- ప. అని మఱియు నిట్లనియె. 186

- క. హలపాణి కల్కుల కల్కుల, ఫల మకనిః గుడిసి పార్థవట్టికి మఱలన్
జలజాక్షి నొసగుతెఱఁ గే, నలిపెనఁ జీరింపవలదు జననీ నీకున్. 187
- క. బలునకు మనకు క్షేదముఁ, గలిగించిన ధార్తరాష్ట్రః గయ్యములొనన్
బొలియించి యతనితమ్మునిఁ, బెలుచున్ ధరఁ గూలవైచి పీచుడుంతున్. 188
- ప. అని వలికి మఱియును. 189
- సీ. సింధురాజును బట్టి బాధించి కానీయ మక్కుకర్ణరంబులు మోటు చేసి
శకునికండలు చెక్కి వికలంబు గావించి భూరిశ్రవుని నాఁచి బొడవడంచి
దుర్బఖాదులనెల్లఁ దునుమాడి ధృతరాష్ట్రు నెంచక వార్ధిలో ముంచిముంచి
వెండియుఁ గురువక్షసీరుల వరుసఁగా మ్రింగెద వారికై మే లొనర్ప
తే. పలసి యాదవు లందఱు వచ్చిరేని, వారివారిని బంధించి వార్ధివైచి
నపుడు హలి నిన్నుఁబల్కిన యట్టిపలుకు, తప్పిదం బని మదిలోనఁ దలఁచుఁగాక.
- క. మాజనకు లడవిలోపల, భోజనరహితాత్ము లగుచుఁ బొక్కుచు నుండన్
రా జగురుర్యోధను నే, వాఁజిసి బరిమార్చకున్న నది సాహసమే. 191
- ప. అని మఱియు నిట్లనియె. 192
- తే. కొండలను బట్టి వెకలింది కుతలమెల్లఁ, గ్రిందుమీఁ దగునట్లుగాఁ బొందుపఱచి
జలధులన్నియుఁ బొచ్చుగాఁగలఁచిపొందు, నుతులతోపంబుమాన్పెదఁ జాను నన్ను.
- క. శశిరేఖః దెచ్చి యచటన్, దశమాలగ్నంబుఁ జేసి తద్దంపతులన్
శశికులు లగుకొంటేయులు, వసియించెడితావుఁ జేర్చు వగవకు వచ్చు. 194
- క. జననీ నీదుశఖమునకు, ఘన మగునువకాంతి గాఁగఁ గయ్యములొనం
దునిమెద యదుకులవీరుల, నన విని భీశత్సుకల్పి యసురేంద్రునితోన్. 195
- ప. వెండియు ని ట్లనియె 196
- క. అలదుర్యోధనసుతునకు, లలనామణి నిత్తు ననుచు రాముఁడు పలికెన్
నిలిచిన యదుపుంగవులకుఁ, దలఁపఁగ నిష్టంబు లేదు దానవసాధా. 197
- క. యాదవు లందఱు వరుసన్, గాదిలి బొంధవులు గాక కడవారలె దా
మోదరునకు మనకున్ మఱి, భేదము లే జెంది చూడ భీమకనూజా. 198
- ప. అదియునుం గాక. 199
- క. ధృతరాష్ట్రసుతులఁ జంపను, బ్రతివలు మీకండ్రి గారు కల్కుట వినియున్
కుది నెంచ కీపు ద్రుందినఁ, గుతుకము చెడి పొందుసుతులు గుందుదు రన్నా.
- తే. కాన వారలమది నున్నగర్వ మణఁచి, భంగ పాటును బొందింపు సొగరమునఁ
బొడ పడంచుట దక్క నీబుద్ధి కెటులఁ, దోఁచు నంతయుఁ జేసి రా దోషరహిత.
- క. మూఁడుదినంబులు గల దా, చేడియలగ్నం బటంచుఁ జెప్పచు మఱియుం

- బోడిమితో నీకమ్మని, చేడుక లలరంగఁ జేయు చేగము గాఁగన్. 202
- క. అని బల్కు పాథరాణిం, గనుఁగొని దనుజేంద్రుఁ డనియెఁ గ్రక్కునఁ దల్లి
మనమన నీ కటుఁ దోచినఁ, దునుమాడక గర్వ మణఁకు దుష్టాత్మలన్. 203
- లే. ధార్తరాష్ట్రులఁ గనుఁగొన్నఁ దగినమాడ్కిఁ, బొగరుమాన్వకయున్న నాభూరితోష్
వటిమ పవలదు విను పెక్కుచల్కు లేల, పొలఁది పెండిలి వేళ కేబోదు ననుచు. 204
- క. తల్లులఁ దమ్మనిఁ దోడ్కొని, మెల్లఁగఁ దనగుహకు నేఁగి మేలోగిరముల్
ఉల్లము రంజిల నొసఁగుచు, నల్లలితము లైననుధురసంభావణలన్. 205
- వ సుభద్రాభిమన్యులకు సంతోషంబు జేయుచు శళిరేఖావివాహమహోత్సవకాలంబు
సిరీక్షించుచుండె నుచు. 206
- క. మునివరుఁ డెఱిగించిన విని, జనమేజయధరణిభిఁదు సంతోషితుఁ డై
అసమాత్మ వారిచందము, వినుటకు నామదికిఁ జాల వేడుకవాడమెన్. 207
- కలహంసోత్సాహవృత్తము.
సరసిజాక్ష దనుజశిక్ష సకలలోకనాయకా
శరధితల్ప నగముదాల్చి శమదమాదినద్దగా
హరినరాంగ భవవిభంగ అమరమానివందితా
కరుణశీల కనకచేల కమలప్రాణనాయకా. 208
- గద్య. ఇది శ్రీమత్సార్వనారాయణకరుణాకటాక్షపీఠజాలంకార సుస్థిరామృతవాక్య
జనితకవిత్వరత్నాకరవంశ వయఃపారావార రాకాసుధాక రాంజ నయాఖ్యతనూజ
అచ్చప్పరామధేయప్రణీతం బైనశళిరేఖాపరిణయం బయమహాప్ర బంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

లలనాహృత్పృష్కర
 లాలన్సుటచంచరీక లాకస్తుత్యా
 పాలితసురమునిగోత్రా
 నీలాంబుదరుచిరగాత్ర నీరజనేత్రా.

1

వ. ఆవధరింపుము మాతండు కొనకాడిమహామనులకుం తెప్పెనట్లు వైశంపాయనుండు
 జనమేజయున కిట్టనియె.

2

చ. రమణి నొసంగలే దనుచు రాముండు పల్క సుభద్ర దీనక
 న్ములుఁచుఁ బుత్రుఁ డోడుకొని ఘోరవనాంకరసీమ కేగుట
 న్ముగొని ద్వారకాంగనలు కొందలమంది వదింది రయ్యయొ
 అనువసమ బృటంచనక నద్దమరేయిని బోవు టెట్టాశో.

3

క. అని కృష్ణనికాంతలకు, నివినిపించిన లేది వారు విస్తయమతులై
 కనలుచు రామునిపల్కిం, గని యిట్టనిపల్కి రాత్తగలి తెలియటకై.

4

సీ. పెనిమిటి నెసకొల్పి పేదరాలి సుభద్రఁ బురివెల్లఁగొట్టిలే సరసిజాతీ
 ఆటప్రాయమునాఁడె యభిమన్యునకుఁ బుత్రి నిచ్చెద నని మాతొ నుచ్చరించి
 యది మాని తరురాజుననుఁగుఁబుత్రిని కిచ్చుచింత దాఁ బొడమెనే దంలిగమన
 కల్పిపై నాకాంత గల్గెనా నీకును పంక మీడేరనే భాసురాంగి
 లే. అనుచుఁ గృష్ణనిభార్యలు మొనసి పలుకఁజింతచే గుంది బలరాముకాంత వారిఁ
 గాంచి నిర్దోషి నగునన్నుఁ గానలేక, నిట్లు లాడంగ మీకు నో రెట్టులాడె.

5

వ. అని మఱియు నిట్టనియె.

6

సీ. జలజాతీ శశిరేఖ సంభవం బాదిగా నభిమన్యుఁ డల్లుఁ డొననుచుఁ దలఁతుఁ
 గూఁతురు గాండీనికొడ లాయెనటంచు మోద మందుడుఁ గాని భేద మెఱుంగ
 నక్కట! నాశోక్త కనుకూలముగ వచ్చుటెఱుంగరే మీబావతెఱుగు మీరు
 ఎఱింగి యెఱింగి యిట్టైల దూరద రమ్మ యని బాష్పజలపూరితాతీ యగుచు

- క. సుందరమూర్తి సుభద్రా, నందనుతోఁ గలసి మెలసి నవ్వెడుభాగ్యం
బందంద తలఁచి చూడఁగ, నందనిఫల మాయె నంచు నాత్మలూ నెంచున్. 19
- క. మేనత్తగొడుగుజొత్తై, మే నెత్తిరి నతనిరతుల మెప్పుదవంగా
మే నత్తు నేయకుండిన, మేనెత్తియు నిష్ఫలంబు మేదినిమీఁదన్. 20
- వ. అని వగచి. 21
- సీ. మధువపాత్రుని దొల్ల మగనిగా మది నెంచి వరుని వివాహమై బ్రదికి యేమి
ఫల మని నవరత్నభవనంబులూఁ జొచ్చి నీటితోఁ దాటితో నేఁటితోను
దనువుఁ బానెద నంచుఁ దాలాంకువరపుత్రి యత్నించునంతలో యలివరుండు
దిగ్గన నటకురాఁ దెఱఁగొప్ప వీక్షించి సారదుఁ డని యెంచి భూరిభక్తి
తే మ్రొక్కి నిలిచిన శిశిరేభిమోముఁ జూచి, బాల యిటుమఱిసాహసం జేలనమ్మ
పార్థకనయుని నిన్ను దంపకుఁ గాఁగ, తామరసమాలి నిర్మించెఁ దలిరుఁబోడి. 22
- క. కొమఱొప్ప నీడుకోరికె, నమకూడెను దీని కింతసాహస మేలా
కమలాక్షి వినుము తెల్పెద, సుముహూర్తమువేళ కతనిఁ జూచెద వీవున్. 23
- వ. అని యిట్లు నారదుం డెఱింగించి చనినయనంతరంబ శశిరేభి సంతోషసాగరంబు
నం జేలుచు నభిజనంబులతో నాడుచుండె నానమయంబున. 24
- తే. కన్యకార్థంబు బలరాముకడకుఁ జనిన, వసుధగీర్వాణు లేతెంచి వారజేంద్ర
పురము సొత్తెంచి కొలువున్నకురునరేంద్రుఁ, గాంచి యిట్లుని రత్యంతకాతుకమున.
- క. మీ రనువ నరిగి మే మా, ద్వారకనగరంబుఁ జొచ్చి తాలాంకునకుఁ
మారాకఁ దెలుప నాతఁడు, సారకు మీక్షేమ మడిగె సంతోషముతోన్. 26
- వ. ఇట్లు శ్రీమనమాచారంబులు విచారించి మదాగమనంబునకుఁ గారణం బడిగె నాన
మయంబున మంగళద్రవ్యంబు లొనంగి భవత్సూనువకు శశిరేభి నొసంగు మని
వేఁడిన నతం డొడంబడి దశమిముహూర్తంబు నిశ్చయంబు చేసిన విని కృష్ణుండు
సుభద్రం దొడ్కొని వచ్చి సౌభద్రునకుఁ గన్యాదానంబు నేయు మని వేఁడిన
నతండు ప్రతికూలంబుగాఁ బలికిన విని దామోదరుం డలిగిపోవుటయు సుభద్ర
బలభద్రుం బ్రార్థించినఁ గోపించి కర్ణకూలంబు లైనవాక్యంబులు పల్కిన విని
సుభద్ర యచ్చొప్పివాసి పోవుటయు శివవరుం డన్నవైఁ గోపించి నిష్కారంబు
లాడిన విని సంతర్పణం దనుజానివాక్యంబులు విసల్కాల్లక మమ్మిరువురఁ జూచి దశ
మిగ్గుంబునకు ధార్తరాష్ట్రం దొడ్కొనిర మ్మనినవిధం బంతయు నవిస్తరంబుగా
నెఱింగించి వెండియు నిట్లనిరి. 27
- క. సీరాయుధుతో వియ్యము, గారవమునఁ జేయఁకొల్క గలిగిన రేపే
భూరితరవైభవంబున, ద్వారకపయనంబు నేయు ధరణీనాథా!
క. అని యిట్లు నేలవేల్పులు, వినిపించినఁ గురువిభుండు వికవికనగుచు

- న్ననుజాఁ డగుదుస్సనేనుం, గనుఁగొని ముదమంది పలికె ఘనవాక్పటిమన్. 29
- క. హలపాణిలోడ బాంధవ, మెలమిన్ నమమాడె నింక మేదినిమిఁదన్
బలు రగుశత్రులఁ జంపను, జాలకన గద దీనికంటె శుభముం గలదే. 30
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 31
- సీ. బలుఁడు మనయతఁడయి పొందునందనులను నిందించి పాథునినందనునకు
నట్టలేఖ నొసంగ నని చల్లు గోవిందుఁ డన్ననొం డనలేక నరుగువిధము
నరయంగ మైతి! నరుఁడంచుఁ గావునఁ దడవు నేయక వేగఁ దర్లవలయు
మనము వా రేకమై వనవాసు లగుపొందురాజపుత్రులఁ జంపి రాజ్యమెల్ల
లే. కాశ్యకంబుగ నేలేడుసమయ మయ్యె, భటవికలిశెల్ల రప్పించి పట్టణమున
సకలగృహములు వీధులు సౌధములును, బరమశృంగార మొనరింపఁ బంపు మనఃజ.
- చ. తొలుతను బంధువర్గములఁ దోడ్కొని రమ్మనిచ్చెప్పి పిమ్మటన్
జలజభవానంద్యుల కాన్త్రునిధిజ్ఞుల వైశ్యకూద్రులన్
పలుపురఁ బుష్పవిక్రయాలఁ బాటల నీటులఁ గుబ్జువేళ్ళలం
బిలువఁగఁబంపు వేగమునఁ బెండ్లి! రాఁదగువారి నందఱిన్. 33
- లే. కావలసినట్టిద్రవ్యము ల్గురితురంగ, శకటవృషభిష్టముల కెత్తి పరఁగి వీలఁ
గలుగు ప్రజలకపయనము దైలిసి యన్నిచునులునెఱవేర్చు మిఁక పెక్కుచల్కులేల.
- క. అని నెలవిచ్చిన దుర్యోధనునాజ్ఞ శిరంబునందుఁ దాలిది దుక్కా
సనుఁ డాలాగునఁ జేసిన, పనులకు ముదమందె రాజు పార్థివనాథా. 35
- వ. అనిన విని జనమేజయుండు వైశంపాయనున నిట్లనియె. 36
- క. రాముండు తమఃత్వజునకుఁ, గోమలి నర్పించు టెఱిఁగి గోవిందుఁడు తా
నేమియుఁ బలుకక చనె నని, భూమిసురాగ్రజులు తెల్ప భూపతి మదిన్. 37
- క. తెలియక లగ్నముకొఱకై, పాలుపుగ యత్నించురాజపుంగవుఁ గని యొ
తులువా నీ వి తగ దని, పలుకరుగా ద్రోణభీష్మపాన్థికు లైనన్. 38
- వ. అని యిట్లడిగినపారిశ్రీతునకు వైశంపాయనుఁ డిట్లనియె. 39
- చ. కరువలిఁ గాంచి భీష్మఁడును గుంభజముఖులు కార్యభంగమా
తెఱుగు నెఱింగి యిట్లనుచుఁ డెవ్విరి భూవర నీ వొనర్చు నీ
పరిణయయత్నవం బిపుడు బాగుగ నుండ దదెట్టులన్న నా
కరివరయాన రామునకుఁ గల్గినయవ్వడె పార్థుపటిన్. 40
- ఉ. దారయటంచుఁ బల్కి రది తట్పడు కృష్ణుండు నవ్యసాదిపైఁ
గూరిమి గల్గి యెల్లపుడుఁ గోర్కు లొనంగుచు నుండు నివ్వ డా

సీరియు నీహితుం డగుచుఁ జేడె నొసంగెద నంచుఁ బల్కిన
స్వారము ముట్టనేర దది పంకజనాభుఁడు సమృద్ధింపఁచి.

41

ప. అదియునుంగాక.

42

క. భూధరముల్ చలియించిన, నాధారము దప్పి భానుఁ డవనిం బడిన
స్వాధోధు లింకిపోయిన, మాధవుఁ డాపార్థు విడిచి వనవళ మగునే.

43

ఉ. ఎక్కువమాట లేమిటికి నిందుకులొద్దవ నీదుపట్టికొ
దక్కదు యిందులేఖ హరి ధర్మవిధిజ్ఞుఁడు ఒప్పుకున్న నీ
విక్కడిబంధవర్గములసెల్లను దోడ్కొని పెండ్లి కేగినకొ
వక్కున నవ్వలే జనులు బాంధవులందఱు నింద నేయరే.

44

క. బలరాము నమ్మిపోయినఁ, బలుచనయగు టింతె దీనిభావములొనకొ
దలఁపకు మన లక్ష్యజనుకు, గలుగుదు రెచ్చొటనైనఁ గవలదళాక్షుల్.

45

క. ఇప్పుగిది ద్రోణభీష్టులు, చెప్పిన విని కరువిభుండు సింహాసనముకొ
గువ్వనఁ దట్టుచుఁ గోపం, బుప్పలిం బలికె సకలయోధులు వినఁగాకొ.

46

సీ. ఎఱుంగుదు నేను మీయిరువురలేఱఁగెల్లఁ బరగఁ బాండవపక్షపాతు లగుట
దిగ్విజయంబుగా దీవించు టావంక దూషించు టీవంక దుష్టు లనుచు
భావించి చూడఁగా జీవించు టీవంక యావంక విశ్వాస మతిశయిల్లు
దివ్యకరం బైనదేహంబు లీవంక యావంకఁజిత్తంబు లలరుచుండు

లే. నెట్టికార్యంబుఁ దలఁచిన నెదురవచ్చి, చెడును తెడు నంచు విష్ణుముల్ నేతురెల్లడు
వెడలిపొచ్చున్నఁ బాండవు లడవి కేగి, రిట్లు బట్టంగఁబడరు వా రెంచిమాడ.

47

ఉ. ఎక్కువ యైనకార్యమున కేము ప్రయత్నము చేసినప్పుడుకొ
గ్రక్కున వచ్చి పల్కుదురు కా దని మామెనువెంట పత్తు రిం
కెక్కడఁ జొత్తు మేదితెలు వీముదిపోరును మాన్పు శక్యమా
బొక్కను దూరిన స్విడరు పూర్వము నే నొనరించుపాపమో.

84

క. మాటలు నేర్పినకతమున, మేటిధనుర్ధరుల కైన మిక్కిలిభయమా
మాటలు నెవ్వరు దబ్బున, కోటలు దాటుదురు పనికి గొఱ దా రగుచుకొ.

49

ప. అని మఱియును.

50

క. యాదవు లే మొకటగుటకొ, భేదము గావించఁ దలఁచి భీతి జనింపకొ
వాదింతురు మిచ్చేమన, రా దని నేనురకున్న లక్ష్యము లేకకొ.

51

ప. అని పెండియు నిట్లనియె.

52

క. నేనుధికు లని విచ్చుకొ, ప్రేమాతిశయంబు నేయ బేలత్వముతో
మీ మీహృదయమలరయఁగ, గోమ కన్యామృంబు నెనుచు గురువతి మఱియకొ.

ఉ. అర్జునఁ దైననేమి హరుఁ దైన మురాంతకుఁ దైననేమి య
త్యూర్జితకస్త్ర సంపదల నొప్పినసౌఖ్యసైంధవదులున్
నిర్జరనాథసన్నిభుఁడు సీరజబాంధవపుత్రుఁ డుండ నీ
కర్ణము లేల చెప్పెదరు గాంగకమాభవ కుంభసంభవా! 54

క. పని సాగనిండుమా కిదె, కనకస్నానంబు మీరు గావించుక్రియన్
మనమున నెంచెద భుక్తికిఁ, గొనుఁ డిచ్చెదఁ గొఱుతవడిన గొబ్బున మీకున్. 55

ప. అని పల్కి నుయోధుఁడు వెండియు నిట్లనియె. 56

క. ఉసికూ త లింకఁ గూసినఁ, బతుపతిపాదంబు లాన ప్రాణంబులతోఁ
గుశలముగ బ్రతుక లే రింక, వసియింపక లేచిపొందు వదరకుఁ డిచటన్. 57

సీ బలరాముఁ డొకఁడు మాకర మైన కార్యముల్ సఫలంబు లగుగాక విఫలమగునె
వెండిఁ జాడఁగ మీకుఁ బ్రీతి గల్గిన రండు కల్లకుండిన నిండ్లకడకుఁ జొందు
మీరురాకుండిన మిక్కిలితేజుంబు విప్పు మించుక లేక లగ్న మగుచు
మావెంట మీరు రా మర్కటశతకంబు గుంపుబాయక ఇతఁ గూడినట్లు
తే. లనుచు బహునిష్ఠురోత్తల నాడుచున్న, యధిపుఁ దైన్యట్టికురుపతియాననంబుఁ
గాంచి సిగ్గుచు గోపంబుఁ గడలుకొనఁగఁ, బలికి రవ్వుడు భీష్ముండు బాణగురుఁడు.

క. కాలుఁడు ప్రేరేపఁగ నీ, వీళాగునఁ బెద్దపిన్న లెఱుంగక బల్కి
వేలా దుర్బోధన నీ, కాలము సమకూడినట్లు గనఁబడె మాకున్. 59

ఉ. భానుకమాణఁడు నృకుని పల్కినపల్కులు పథ్య మంచు నీ
వీనులఁ జేర్చి యెల్లపుడు వీరిఁడికార్యము లాచరించుచో
మానవనాథ నీ కిదియు మంచిది గా దని బుద్ధి చెప్పినన్
మానసమందు నివృత్తి మహాద్విగ్ధఁ గనఁబడె నీకు దుర్లభి. 60

క. నాగారికమునుఁ డొప్పుమి, సాగదు లగ్నం బటంచుఁ జయ్యనఁ దెలువన్
రోగిఁ బథ్యాన్నం బిడు, లాగున నీమడికిఁ దోచెరా పాపాత్మా. 61

ఉ. పెక్కులు పల్క నేమిటికిఁ బెండ్లిని జాడఁగ మేము రాము నీ
కక్కఱగల్గుబంధువుల నందఱుఁ దోడ్కొనిపొమ్ము కార్యమున్
ఇక్కఱఁగఁ జేసుకొ మ్మనుచు సభ్యులు చుట్టలు చూచుచుండ వా
రక్కడ నుండక న్వేదలి రాగ్రహరోషకపాయితాక్షులై. 62

ప. ఆట్టిసమయంబున. 63

క. గురుఁడును శంతనుపుత్రుం, డిరువురు దక్కంగ భూసురేంద్రులు నృపులున్
పురజను లందఱు లత్తణు, పరిణయవీక్షాత్ము లగుచు బహువేడుకతోన్. 64

ప. ఆత్మంతముదంబునం బొడలుచుండి రాసమయంబున. 65

సీ. పాండ్యపాండ్రవిదర్భబంగాళన్మపతులు గజతురగాండోళికముల నెక్కి
వచ్చిరి వేగమై పంగకళింగంగరాజు లేలేంది రాలగ్నమునకు
మూలవ మలయాళ మగధ నేపాలాధిపతులు దంపతులతో భద్రదంబి
యూధంబు లెక్కి రాయోధులతోఁ గూడఁ బరతెంచె గాష్టి రధరణివిభుఁడు
తే. మఱియు గాంధారకోసలమనుజువతులు, ద్రవిడకొంకణతెంకణానరణివిభులు
వత్సనుత్సృకరూకాంధ్రవసుమతీశు, లవని గంపింప వచ్చి రాహుస్తిపురికి. 66

ప. ఆనమయంబున.

67

తే. సర్వశేతనుఁ డత్కంతనంతసమనఁ, బహ్వ కలమాన్న మొబ్బట్లు పాయసంబు
లాభ్యధారాస్రవాహ మై భోజ్య మమర, ధరణినురులకుఁ జేసి సంతర్పణంబు. 68

ప. ఇట్లు సంతర్పణంబు గావించి భోజనానంతరంబునఁ దాంబూల గంధమాల్మ్య
వస్త్రభూషణంబులఁ దృప్తులంజేసి ప్రయాణోత్సవంబు సాటింది రాసమయంబున
భానునందన బృహద్బలప్పుసనేనవింశత్యగ్ని కోప సుశర్తశకునిజయద్రథభూరి
శ్రవ్యపాచార్యుని సోమదత్తాది రథికవరులు పుత్రమిత్రకళత్రంబులతో
రథాశ్వాదివాహనంబు లారోహించి రాసమయంబున ధార్తరాష్ట్రం డొక్కరథం
బుపైఁ గూర్చుండె నప్పు డంకశిపురకాంత లందలంబుల వసియించి యేలేర లక్ష్మణుం
డొక్కమహాగజంబుపైఁ గూర్చుండె నివ్వీధంబున దుర్యోధనుండు బంధవర్గంబులం
గలసి బ్రహ్మణవైశ్యకూద్రవైతాళికవా రాంగనాదినివహంబుతోఁ బృథివి కంపించఁ
బురంబు వెడలె నప్పుడు. 69

సీ. క్రిరస్తు లే యంచ తీరిసురశ్రేష్ఠులు చెలఁగి పల్వరు నాశీర్వదీంప
ధృతరాష్ట్రగర్భవిస్తృతవాధి చంద్రమ యని పందిమాగధు ల్విసురి నేయ
వాస్తిపురాధీశ యమచేంద్రసంకాశ యనుచు వైతాళికుల్ ఘనతఁ బొగడ
ఫణిహరు లాకలక్ష బంగారుబెత్తముబట్టి ముందట బరాబరులు నేయ

తే. తుడుము తప్పెట ఢక్కి తుత్తుంభికలును, యుర్ర రీభేరిమధుర్యుల్లరీలు
మొదలయినవాద్యనాదముల్ మ్రోయుచుండ, ద్వారవలఁ జేరె నవమికా ధరణివిభుఁడు.

ప. ఇష్టిధంబున.

71

మ. కురురాజేంద్రుండు వచ్చురాక బలుఁ డాగోవిందుతోఁ దెల్పక
స్వరమామోదముఁ బొంది బ్రహ్మణులతో బాహుదృవశ్రేణితో
నరనాగై సమ తై నబాంధవులతో సామంతయూధంబుతోఁ
దరుణిబృందముతో రథాశ్వములతో దంతావళశ్రేణితోఁ. 72

ప. ఎదురుగొని ధార్తరాష్ట్రం గాంచి కుశలసమాచారంబు లడిగి తదనంతరంబ భూరి
భేరివంబులు చెలంగ పందిమాగధులు కైవారంబులు నేయ వారాంగనలు నాట్యం

బులు గావింప పరశుపట్టినభింజివాలాదియాయుధములు ధరించి పీఠభటులు నడువ
సంకర్షణుండు దుర్యోధనుం డోడ్కొనివచ్చుననుయంబున. 73

క. ద్వారకనగరంబునఁగల, నారీమణు లాత్మ నలరి నవరత్నములఁ
దీరిన సోధాంతరములఁ, జేరి తదాలోకనంబు చేయుచుఁ దమలోఁ. 74

మ. చెలియా కన్యాను హస్తీకక్ష్యసిదమం తెన్నొందునాలేరుపై
గలవాఁ డంబుజమిత్రుడ త్రవరసత్కారంబుచేఁ గుంటికిఁ
దొలుచూ లీతఁడు నూతపుత్తుఁ డనఁగా దుర్యోధనుం జేరి యా
బలభిత్సూసుని నాజి గెల్తు ననుచు న్నాసిల్లుఁ గర్ణాఖ్యతోఁ. 75

క. ఆలెరమ్యం బగురథమన, సలియొతుఁడై వచ్చువాఁడు సభలోఁ గృష్ణ
వృత్తిఁ గ్రొవ్వి చీర లొలిదినఁ, బలితుండు దుక్కాననుండు బద్ధదళాక్షి. 76

మ. తురగాదూధులు చుట్టునుం గొలువ ఖిద్యోతప్రభాతుల్య మా
నరదం బందు వసింబి వచ్చుకలిసుం డబ్బాక్షి వీఁడేకదా
కరుణాసాగరు లైనపాండుసుతులం గావట్ట నెత్తంబుతో
సిరికిం బాసినదుప్పచిత్తు శకునిఁ శీఘ్రంబె వీక్షింపుమా. 77

లే. సింహళాంగూలభూషితసిదమం కలుగు
రథమునం దభ్రమణిమాడ్కి రహి నహించి
చూడుకలకు వేడ్క మిటుమిట్లు చొనుపు నతఁడు
ద్రోణుతుం డశ్వత్థామ తోయజాక్షి. 78

ఉ. బంగరుగోవుపద్మజము భాసిలుదివ్యరథంబుమీఁద సా
రంగధరుండు నాఁ బరగి రాజిత మాఘనబాణశస్త్రపా
ర్థంగతుఁ డై మహిం గలుగురాజులకెల్లను శిక్ష నెవ్వవాఁ
డంగన చూచితే కృపుఁ డహస్కరతేజఁ డరాతిరాత్రికిఁ. 79

మ. ఊరగేంద్రధ్వజ మొప్పియన్నరథమం దుట్టాసియై సారెటఁ
దరహానద్యుతు లుప్పలిల్ల మమకం దాలాంకు వీక్షించుచుం
బరమానందము నొంది బంధవులతో భద్రేభయూధంబుతోఁ
దురగశ్రేణితో వచ్చుదుష్టుఁ డతఁడే దుర్యోధనుం డంగనా. 80

వ. నవరత్నస్థాకం బైనరథంబున నర్కుపగిదిం దోచు నతని. 81

క. మేరునగ ధైర్యధుర్యుని, సారసరిపువంశవార్ధిచం ద్రోదయనిఁ
వారిజముఖి వీక్షించితె, భూరిభుజాటోపబలని భూరిశ్రవునిఁ. 82

చ. కనకమణిమయాభరణకాంతులు దిక్కులు నిండ సారక
న్నినరుది నడ్డగించుమదమేనుఁగుమీఁద వసించునాతఁడే

మనశశిరేఖకు న్నగఁడు మన్తధనుందరతుల్యు లత్తజ్ఞఁ
గనుఁగొను మంబుజాక్షి యనఁగా విని యొక్కలతాంగి యిట్లనెన్. 83

సీ. కలకంఠి యభిమన్యుఁడునపరాక్రమశక్తిమహిమ నెన్నఁగ నొక్కమాస మగును
భూరిసంగరరంగధీరోద్భవస్ఫూర్తి రోష మెన్నఁగ నొక్కఋతువుపట్టు
శస్త్రవిద్యాభ్యాసచాతుర్య మనుదాని జాడ నెన్నఁగ నొక్కయేడుపట్టు
అంగాంగసౌప్తవశ్యంగార మనియెడు గరిమ నెన్నఁగ నొక్కకల్ప మగును
తే. అట్టిసౌభద్రునకు లత్తజాహ్వాయునకు, జలధితోఁ గాల్చి పులితోన జంబుకంబు
దంతితో దోమ భానుతో దర్పణంబు, పాటలాధరి గణులింప సాటియగునె. 84

ప. అని యిట్లు పురంద్రీజనంబు లనేకవిధంబులఁ బలుకుచున్నసమయంబున నీలాంబ
రుండు దుర్యోధనుం దోడ్కొని వచ్చి కాంచనమణిమయం బగుమందిరంబున విడి
యించి భక్త్యపాయసపదార్థంబులఁ దృప్తులం గావించి తాంబూలంబు లిప్పించు
సమయంబున. 85

క. కలహాశనువాక్యంబులు, జలజానన యిందురేఖ సఖిబృందముతోఁ
దెలుపక వస్త్రాభరణంబులు దాల్చక పాన్పుమీఁదఁ బోరులుచు నుండెన్. 86

ప. ఆనమయంబున. 87

తే. పడఁతు లరుదెంచి శశిరేఖపజ్జఁ జేరి, మజ్జనము నేయ లెమ్మని బుజ్జింగప
మానివచనంబు లూఁతగా మగువ లేచి, విమలమణిపీఠపై నుండుసమయమునను. 88

క. లలనలు సంవఁగినూనెన్, తలయంటుచుఁ బాటపాడి దరహాసముతో
కలశము లిడి పన్నీటన్, జలకము గావించి సఖులు సంతోషముతోన్. 89

సీ. తడియొత్తె నొకచెలి తరువైనజలతాయిపూలచీర యొకర్తు పొందుపరిచె
వనిత యొకతె మంచి వజ్రాలకాంతుల రహిమిందు చంద్రపూరవికెఁ దొడిగె
జడవేసె నొకబోటి కటిచొక్కనుపరంజి కుప్పెరేకడి యొక్కకొప్పు పెట్టె
పద్మరాగప్రభాభాసితం బై మించు పాపటబొట్టొకపడఁగి గట్టె
తే. మణులుదాసినకమ్మలు మాక్రికముల, నొప్పబొగడలు బావలి లొకతె పెట్టె
సరిగెముక్కరయను బన్నసరము తీఁగె, మొదలుగాఁగలసొమ్మొకముదిత దాల్చె.

క. విరిసరు లొకసలి దురిమెన్, పరిమళగంధంబు నొక్కపణఁగెయి పూనెన్
తరుణియొక తైలామదమున, తెరవగుఘాలంబుమీఁదఁ దిలకము దీర్చెన్. 91

క. పాటలగంధికి గన్నులఁ, గాటుక వెన. దీర్చె నొకతె గండస్థలులన్
నీటుగ మకరికరేఖలు, బోఁటి యొకతె వ్రాసె నచటిపాలతులు మెచ్చన్. 92

ప. ఇట్లు సఖిజనంబు లచ్యుతాగ్రజాపుత్రిక కలంకారంబు గావించుతఱి లగ్నకాలం
బరుదెంచె నని బొంధపు లత్యంతసంతసంబునం దేలుచుఁ బరిమళద్రవ్యంబులు

కాంచనరజితపాత్రలం దిడుకొని పరతెంచువారిం గని శశిరేఖ తనమనంబున నిట్టని
విక్కరించె. 93

క. అనిమిషమునివాక్యంబులు, విని నమ్మితి నెదురుకొలుచే భిజె నచ్చెన్
జనపతులందఱు గుములై, చనుదెంచిరి విఘ్న మింక జరుగునె తలఁచన్. 94

క. మనసిజ్యూర్తి సుభద్రా, తనయుని పీక్షింతు వనుచుఁ దక్కులు పలుకెన్
మునికేమివిషముఁ బోసితి, నని వెండియు నాత్మ యందు ననుకొనసాఁగెన్. 95

లే. విశిష్టాములఁ ద్రివృరువిజయమానుఁ, డిచటి కే తెంచుటకు హేతు వెద్దికలదు
మేనితో పొత్తు విడువనిదాన నగుట, నొరుల నననెల నేనేయుమరితమునకు. 96

క. ఈలత్తజునకు సరినై, యేలాగునఁ గాపురంబు నే నొనరింతు
స్వీలాంబరుఁ డవివేకుం, డీలాగునఁ జేసె ముందు నేనా గగునో. 97

క. గళమున పరకాంచనముం, గళసూత్రము లత్తజుండు గట్టక మునుపే
నలకూబరతుల్బుం డగు, బలభిక్తుసుతునిఁ జూపు పరములు గలరే. 98

క. అని యీలాగున పగచుచు, ఘన మగుతాపంబుచేతఁ గళపళపడుచుం
జని నవరత్నస్థితిపు, పనిగలమంచంబుమీఁదఁ బవళించెఁ దగ్గన్. 99

ప. అంత నక్కడ ఘటోత్కచుండు. 100

సీ. పనజాక్షి శశిరేఖ వై వాహికదినంబు సనుదెంచె నని లేచి సంభ్రమమునఁ
బిరకల్లితోఁ జెప్పి తనకల్లి తెఱిగించి యభిమన్యునకుఁ దెప్పి యంతరిక్ష
వీధికి నెగసి ము నివ్వనతాకమాజాండు నమృతసంహరణార్థ మమరపురికిఁ
జనుదెంచువిధమునఁ జని ద్వారపతిచుట్టు విడిచినగజహయవికతు లరసి

లే. మణిమయం బగురథముల మనుజపతుల, వెంటఁ జనుదెంచునేనల వీరభటుల
వసుధగీర్వాణకొలులవైశ్యకూద్ర, జనులపీక్షించి నప్పుచు దనుజవిభుండు. 101

ప. సాయంకాలంబునకుఁ బురసమావంబునకుం జని యదృశ్యశృంగంబున సంతకపురంబుఁ
జొచ్చి బలధన్రునగరు ప్రవేశించి పరిణయవస్తువు లొకరికొక రందిచ్చునందడిగాను
వారిజాక్షుల పీక్షించుచుం జని మఱిగొంద త్రైవలలు పన్నీరుకలకంబులం దిడుకొని
నానారత్నస్థితికంబు లై నభూషణంబులు దాల్చి పుష్పహారంబులు దుఱిమి పట్టుపై
తిశీయెంగాచీలంబులుగట్టి దీక్షికాకళికలచెంత నిలువంబడి యొకరిసంగారంబొకరు
వర్ణించువారలం గడచిపోన మఱిగొంద 'అంగనలు పెండ్లికొడుకువా రరుదెంచిరి
పొందుపొందని మూఁపులవట్టి ద్రోచువారలఁజూచుచు ఘటోత్కచుండు లోప
లికిం బోన నొకమందిరంబున దివ్యమణిమయం బగుమంచంబుపైఁ బవళించియున్న
శశిరేఖం జూచి సుధద్ర చెప్పినప్రకారంబున రూపలక్షణంబు లగుపడుట నెఱింగి
శశిరేఖగా నిశ్చయించి తనమాయచే నిద్రింపఁజేసి తనతమ్మనికె దగినకన్యయని

సంతోషించి మఱిదలి న్నట్టుట దోషం బని యెంచి మంచంబు శరంబునం దిడు
కొని మాయాబలంబున నొరుల కగుపడకుండ సురసమూహంబు లొర్రా యని విను
లింప గగనమార్గంబునం బఱిలేంచి తనవనంబున శశిరేఖం డించి సుభద్రాకుమారు
నితో హిడింబానందనుం డిట్టనియె. 102

క. ఏమనిచెప్పదు నే నీ, రామామణికోటకుఁ జనిన రారా జటకుఁ
సానుజరథమాయ నైన్య, స్తోమముతోఁ బుత్రమిత్రసోదరయుతుఁ డై. 103

క. చనుడెందినాఁడు మఱిలం, జని రాజును సూతసుతుని సైంధవదుశ్శా
సనులమదం బణఁగించెద, ననుజా నీ విచట నుంచుముని బల్కుటయున్. 104

క. విని సౌభద్రుఁడు వడముడి, తనయుని వీక్షించి పలికెఁ దగురా నీకుఁ
నను డించిపోవ దుర్లో, ధనురామము విన్న నెల్లు దాటదు నన్నా. 105

క. నిర్జరపలిసందనుఁ డగు, నర్జునునకు నుద్భవించి యనిమొనలొనఁ
దుర్జను లగుకొరవులను, నిర్జింపకయున్న బ్రతుకు నిష్ఫల మరయున్. 106

క. ఇలలోఁ దండ్రికిఁ దనయుఁడు, గలిగినఁ దనతండ్రికంటె ఘనవిక్రముఁ డై
విలసిల్లినఁ గొడు కనఁదగు, బలహీనునిఁ గొడు కటంచుఁ బలుకం దగునే. 107

క. పోటబ్బినసమయంబున, బోటివలె న్నఱఁగియున్న భుజబలకౌర్వం
చేటికి శస్త్రాస్త్రము లిం, కేటికి నీకార్దుకంబు నింకేమిటికిన్. 108

క. జనకులఋణంబుఁ దీర్పఁగ, మన కిది సమయంబు గనుక మఱి యిచ్చోటకా
పనియేమి నాకు నీతోఁ, జరుడెంచెద నంచుఁ బల్కుసౌభద్రునితోన్. 109

చ. వడముడిపుత్రుఁ డిట్టనియె వాసరవల్లభురక్షి లేనియె
య్యడవిని ముగ్ధల న్విడిచి యాజికిఁ బోయిన నిందురేఖయుఁ
దడబడుచుండు వెండియును దల్లిమనంబునఁ దల్లడించుచున్
గుడిగొనుచింత కేటగలు గుండుచు నుండఁ సీపు పచ్చినన్. 110

సీ. ఎఱుంగుదు నాకంటె నెక్కువౌ విలువద్యం బారంగతుండ నీవు పార్థపుత్ర!
ధృతరాష్ట్రపుత్రుల క్రుశ్ణణంచుటకుఁగా నిరువురు చన నేల నేనచాలు
నదిగాక మేనల్లుఁ డై మేనమామపై ధనువు బూనుట నీకు ధర్మ మగునె
నిలువు మిచ్చట నీవు నే నేగి యణములొ గంతులువేయింతుఁ గొరవులను

లే. యదుకుమారులఁ గొందఱి మదమణుతు, ననుచు మీసము లొకచేత పట్టి తీడి
భీకరాకారమున లేచి కేక వేసి, కమగమనంబుతో నేఁగె భీమనుతుఁడు. 111

ప. అట్టి సమయంబున. 112

లే. ఆఘటోత్కచమాయచే హయిఁ జెంది, నిద్రబోయెడుశశిరేఖనేత్రయుగముఁ
దఱచి మిన్నందుభూజము ద్దేరి చూచి, కలవరింపుచు దిగ్గన నులికి లేచి. 113

లే. కట్టెడుట నున్న సౌభద్రుఁ గాంచి మఱియు, ఫల్గునునిరాణి వీక్షించి పాదఘటకు

- మొక్కి సిగ్గున శశిరేఖ మోము వంచి, గుట్టుతనమునఁ దనకుఁ దా నిట్టులనియె.
- క. ఎక్కడ ద్వారకనగరం, బెక్కడ యావిసినభూమి యేకూర్కిడుటల్
యెక్కడ మేల్కూను బెక్కడ, నిక్కము యిది చిత్రమంచు నెవ్వది నెంచున్.
- వ. ఇట్లు తలంచి మఱియును. 116
- సీ. ఎవ్వరు ననుఁ దెచ్చి రివ్వనభూమిఁ నెంతపుణ్యాత్ములొ యెంచిమాడ
మనివారదునిమాట ముంగొంగుమాటగాఁ దలఁచి యాశనికేను దండమిడుదు
నతఁడు చెప్పినమాడ్కి నభిమత్యుఁ గనుఁగొంటి నానోము ఫలియించె నలినగర్భ
వ్రాత ధారుణియందు వ్యర్థంబు గా దనుపలుకులు దప్పనే తలఁచి చూడ
- తే. నద్దమనఁ దోచులిచ్చి చెయ్యబ్బినట్లు, వివినభూముల కేఁగినవిజయనూను
సురుచిరంబైనరూపంబుఁ జూడఁగలిగె, బుడమినే జేయునుకృతంబుఁబొగడవలె.
- వ. అని యిట్లు తలంచుదు ముసనుసినగవుతో లజ్జానన యై యూరకున్నకోడలిం జూచి
సుభద్ర యిట్లనియె. 118
- క. ఇటుఁ బాసి వచ్చినా నని, తలఁచకు నీబావ భీమతనయుం డుండే
నిలయుము మనయిల్లనుతో, బలభద్రశనూజ వలను పలుసంశయముల్.
- వ. అని సుభద్ర వెండియు నిట్లనియె. 120
- క. ఇంచుక శంకింపక రా, త్రించుకు డట కేగుడెంచి భీరాత్మకుఁ డై
మంచముతో నిటు దెచ్చెను, పంచాననమధ్య నిన్ను ఫాల్గునికొఱతై.
- వ. అని చెప్పి మఱియును. 122
- క. కూరిమి గలతలిదండ్రులు, లేరని చింతింపవలను లేమా యెల్లుం
దూరికిఁ బోదము పీకున్, గోరికగలవిధముఁ దెల్పు కొంకక నాతోన్.
- క. అని యివ్విధమునఁ బల్కిన, ఘనచేటి సుభద్ర మోముఁ గని ముద మలరక్
వనజారిరేఖ యెంతో, వినయంబున నిట్లు లనియె ప్రీడానన యై. 124
- క. బొత్తిగ బాల్యంబున నా, చిత్రము నీసుతునిగుండుఁ జేర్చినదానన్
జిత్రము లే దెవ్వరిపై, నత్రా యిది నిశ్చయంబు హరితో డనినన్.
- తే. వినియు ముదగుండి యావేళ విజయుపల్కి, కోడలిగుణంబు లగ్గించి కొడుకుఁ గాంచి
రాత్రి రాజుకు రోపిణి రలికి మదనుఁ, డొప్ప నలువలె వీరి నొప్పె ననుచు. 126
- వ. సుభద్ర తనకొడుకు కోడలికిం గలశృంగారంబు మనంబున నెప్పుచుండె నని వైశం
పాయనుండు జనమేజయునితో మఱియు నిట్లనియె. 127
- తే. ఇందురేఖకు నభిమత్యునందుఁ గలుగు, మోహ మేమని చెప్ప దాముద్దుగుమ్మ
జనరజనకులఁ దమ్ముల నఖులనైనఁ, దలఁప దించుక మదిలోన ధరణీనాథ. 123
- వ. అట్టిసమయంబున ఘటోత్కచుం డక్కడ. 129

ఉ. ద్వారక కేఁగి చిత్తమునఁ దా నొకయోచనఁ బన్ని వేగమే
 సీరి గృహంబులోపలికి శీఘ్రమై పోయి ముదంబునొందుచున్
 నీరజనేత్రి ముందుశయనించిన చిత్తరుచుకెల్లోపలన్ (?)
 జేరి శకాంతురేఖవలె చేడియ యయ్యె నరేంద్రచంద్రమా. 130

వ. ఆని వైశంపాయనుండు జనమేజయున కిట్లనియె. 161

ఉ. మోమును గన్నులు నొప్పులు ముక్కును తెఱకులు చోలు దంతము
 లోకముల మైనవెట్టుకలు గొప్పకుచంబులు కాను పాదముల్
 సామజయాన మవ్వగలు చక్కనివల్కులు కుల్కు లన్నిటన్
 రామునిపుత్రిగా మెలఁగె రాక్షసమాయల నేమి నెవ్వడున్. 132

వ. ఇట్లు శశిరేఖమూకారంబు ధరించి ఘటోత్కచుండు. 133

ఉ. నిక్కము పెండ్లికూతు రని నిర్మలరత్నపుగడ్డఁ జేరి తా
 దిక్కులు చూడఁ కానుదలి దివ్యతరం బగునాణిముతైపుక్
 ముక్కరమీఁద జూమ్ములిడి ముగ్ధతెఱంగున మోమునెత్తకన్
 యొక్కడలేనిసిగ్గు తలకెక్కినమాడ్కి శిరంబువంచుచున్. 134

వ. ఇట్లున్నసమయంబున. 135

సీ. బలధన్రుఁ డరుదెంచి బంధుజనాభిలోఁ జనుదెంచె వైవాహనమయ మనుచు
 వినుపింప నెఱిఁగి యామనుజేంద్రునకుఁ దల్పఁ గురురాజు తమ్ముల దొరలఁ జూచి
 యెదురుకో లేళ్ళయ్యె నెందుకు తడవించ నని చెప్పి యాదవాంగనలఁ బిలిచి
 మనలత్తఁ జూచిఁ బెండ్లితనయునిఁ గావించుఁ డని వల్కుఁగా విని యబ్జముఖులు
 లే. శిరము మజ్జన మొనరించి కురులు చలువ, చేలమున నొత్తి తడియార్చి చిక్కుఁబాపి
 వెంటనే సాంకువము నంటి గంటువేసి, పనులదీరిన బంగారుపాగఁజూట్టి. 136

లే. బంగరుపులీఁగవనిగల్గు నంగరేకఁ, దొడిగి కెంబట్టఁగి మించుదువృటంబు
 వల్లెనా టందముగ వేసి మల్లెపూల, నరము లొకకొన్ని శిరమునఁ దఱిమి చుఱియె.

సీ. గోధిపై కస్తూరి గొప్పలికమిడి యాణిముత్రైంబులహార మేసి
 వద్దరాగంబుల భాసిల్లుకడియము ల్గరముల ధరించి కనకరత్న
 ములచేత విలసిల్లుమొలత్రాడు కటిఁ జూట్టి నెలగల్గు నుంగరాల్ ప్రేళ్లఁ దొడిగి
 యంద్రసీలద్యుతు లింపొందుపొగులజత లంద మమరఁగా శ్రుతులఁ జేన్పు

లే. తరుణులందఱు బంగారుకట్టలందుఁ, జారుకలశంబు లిడి మహానంతనమున
 నెదురుకోలేళ్లఁ జనుదెంచె నేఁగుఁడంచు, లత్తఁజూసివెంట వెడలిరా రాజమఖులు.

వ. అట్టియెడ నుయోధుండు తనకుమారుం డయినలత్తఁజూసిసామజేంద్రంబుపైవసింప
 నియోగించి గంధతైలంబునఁ బ్రకాశించు కరిదీసికానహస్తంబులు వెలుగఁ జూచి

చారికజనంబులు మాత్రికతోరణంబుల నొప్పుగొడుగు లనేకంబులు పట్టి నడువ నేలపేల్పులు క్రమేదికంబుగా స్వస్థివాచనంబులు చదువ వండిమాగధబృందంబు లప్పుటప్పటికిఁ గైవారంబు లొనరింప వేత్రహస్తలు మహారణికరత్నమయంబులైన బెత్తంబులు పట్టి బరాటరులు గావింప వేశ్యాంగనలు మృదంగతాళాదివాద్యంబులు మ్రోయ సూర్యముఖకటకముఖతామ్రచూడవతాకాత్రిముఖాది హస్తభావం బుల నాట్యంబులు సలుప నానాదేశంబులనుండి వచ్చినధారుణీపతులు పుత్రకళ త్రంబులతో నడువఁ గర్ణాదరధికవరులు బాణబాణాసను లై పెండ్లివమారునిదంతి కిరుపార్శ్వంబుల రా దుశ్శాసనాదిసోదరులతో దంపతీసమేకంబుగా మహేంద్రుం డునుబోలె జనుదెంచురారాజునకు నీలాంబరుండు సారణకృతవర్తోధవాదియడు కుమారులతో వారివారికళత్రంబులతో నెరుక్కొనియె నానమయంబున సుభయ పార్శ్వంబులవా రొండొరులక్షేమలాభంబు లడుగుచు గంధకలపంబులఁ బూయుదు వారివారికిం దగినయుపచారంబులు గామిదుకటి సంకర్షణపత్ని యగుచేపతీ డేమి తనపుత్రిని లక్ష్మణున కొనంగుట మనంబున కనమాధానంబుగా నుండుటం జేసి సలియ్యాజ్ఞానుసారంబున దుర్వోధనుపత్నిఁ గంధపుష్పతాంబూలంబు లొసంగి బనిలొక బదునొకొందుమాడ్కిఁ గుళలంబు లడుగునమయంబునఁ బౌరజనంబు లొండొరులమొగంబు వీక్షించుచు నిట్లనిరి.

139

క. దానవభంజనుపాక్యము, మానసమున నిడక బలుఁడు మలిహినుండై
మానిని సోదరితోడఁ, మేనల్లుని నడవి కనిచి మిక్కిలిసిరికిన్.

140

క. ఆసింది దురాత్ములతోఁ, జేసెను బాంధవము ముందుచే బెలుఁగక తాఁ
జేసినయవివేకమునకు, గాసిల్లును నికఁడు ముందు గాండివిచేకన్.

141

క. బఁకొర్యకస్త్రకుళలత, కలిమిక్రమభ్యాతి నొందుకొంటేయులకుఁ
చెలి నొసఁగక తాలాంకుఁడు, తులువలకుఁ బుత్రి నొసఁగి దురితాత్మకుఁడై.

క. ఆసి యివ్వధమునఁ బౌరులు, ననుకొనఁగా వారువారు సలివేడుకతోఁ
జని పచ్చనితోరణములు, గనుపట్టెడు మందిరంబుఁ గని యహోపహసన్.

143

క. పులుండిప్రస్తరంబుల, విలసిల్లెమభిరు లమరి విద్రుమలకలఁ
చెలువొందెమదూలంబులు, తళతళ మనుస్వర్ణరత్నస్తంభంబులతోన్.

144

తే. తులరహిత మైనముత్రైంపుతోరణములఁ, జాల రాజిండువరిణయకాలఁ జొచ్చి
కళలు దేరెడుచిత్రకంఠులమీఁదఁ, జేరి వసియించి రానందచిత్తు లగుడు.

145

వ. అట్టిసమయంబున.

146

సీ. తొలుత వ్రాడింబుడు తొయ్యలిఁ గొనిపోయి తనవనంబున డించి తల్ తడఁగఁబ
చనుదెంచి శశిరేఖయాకారమును దాల్చి మందిరంబున నుండుమార్గ మెఱిగి

- పంకజనాభుఁ డాపవమానపౌత్రుని సాహసంబున కాత్మసంతసింది
ముసలితోఁ దెల్పక ముసిముసినగవుతో నరుడెంది మధ్యకక్ష్యాంతరమున
తే. శినివరుఁడుఁ గొందఱాపులుఁ జేరి కొలువఁ
గొలుపులో నున్నహరిఁ జూచి కరువిభుండు
హంసనందనదుశ్శాసనాదు లైన
హితులఁ దమ్ములఁ గనుఁగొని యిట్టులనియె. 147
- క. బలదేవుఁడు మనగొఱుకై, జలజాతునిఁ జాల దూరి సౌభద్రునకుం
జెలి నొసఁగ ననుచుఁ బల్కిన, హలిపైఁ గోపించి చనినహరితెఱఁ గరయున్. 148
- క. తనత్రాన్ని తప్పినందున, వనమున విహరించుపార్థ వదలినవాడై
మనతెగలోఁ జొచ్చుటకున్, మనమున యోదించు నితనిమర్మము దెలిసెన్. 149
- క. నేను కనుసన్నఁ జేసినఁ, దానుచు దనతమ్ముఁ డిటకుఁ దర్దుదు లైనన్
నే నేల పిలుతు నీవనిఁ, దా నిఁకఁ దప్పించఁగలఁడె దామోదరుఁడున్. 150
- తే. మఠిరహితు లగుడుఁ గొంతేయు లితని నమ్మి, విజ్ఞప్తిగడు రది మాన్ప వేళగనుక
హలిని జేకొని కృష్ణపాత్యకులనెల్ల, వరుసఁ బొలిమేర దాటించవలయుననుచు. 151
- చ. గుసగుసలాడుకొరవులఁ గోపమునన్ గని కృష్ణతమ్ముఁడున్
వెన నొఱు నున్నవాలుఁ గొని వేగమె యాభృతిరాఘ్నపుత్రులన్
పనుమరిఁ గూల్చి వత్తు నన వారిజనాభుఁడు చూచి తమ్ముఁడా
యనదృశు లై నపాడుసుతు లాసుప్రతిజ్ఞలు నీ వెఱుంగవే. 152
- క. సమరము నేయఁగ నీకున్, సమయముగా దుడుగు మనుచు కై నేయునితోఁ
దమకము వల దని వెండియుఁ, గమలాక్షుం డిట్లు లనియెఁ గలకల నగుచున్. 153
- క. సిరచేత మత్తు లగుచున్, గురుభీష్మలబుధి వినక కుత్సితమతు లై
వరతెంచి వీరలందఱు, పరిపరిమార్గములఁ ద్రుల్లివడియెద లైనన్. 154
- క. ఇంకొకగడియకు లోఁగా, సంకర్షణధార్తరాష్ట్రసౌబలకర్ణుల్
లింగముబెడి భయమున నే, వంకల కేఁగెదరొ మామ వాసవిశిష్యా. 155
- క. అని హరివల్మీకపల్కులు, విని గ్రక్కునఁ గోప మణచి వేటొక టనకన్
తనచేలివాలు మరలన్, శినివరుఁ డొరయందుఁ జేర్చి చింతిలచుండెన్. 156
- చ. ఆట్టియెడ నుయోధనునిపొరోహితు లత్యంతసంతోషంబున లక్ష్యము సుదితపీఠం
బున నునిచి మం త్రోచ్చారణోస్తుఱు లగుచు నియతోపకరణంబు లొనరించి కన్యకా
మణిని రప్పించుఁ డనిన విని నీలాంబరుండు సభజనంబులతో శుభలగ్నం బేతెంచె
సత్వరంబుగాఁ బెండ్లికుమార్తెం దోడ్కొనిరం డనిన వారేఁగి యామాయా
శశిరేఖం జేరి యిట్లనిరి. 157

- క. పనితా సౌభద్రునివై, మనసుంచకు లక్షణుండు మగఁ డని నుడుటన్
వనజభవుఁ డిడినలిఖతముఁ, బనివడి తప్పింప చుఱియు భవునకు వశమే. 158
- క. సిరిఁ బాసి వివినభూములఁ, బరదేసులమాడ్కిఁ దిరుగు పార్థాత్మజుని
నవ్విరింప నీకుఁ జెల్లునె, నరసీరుహనేర్చి వినుము సంహోషమునన్. 159
- క. విపులముగ నీపు చేసిన, తప మేమనిచెప్పవచ్చు ధనవతిసుతుతో
నుపమింపఁదగినలక్షణుఁ, డపురూపపుమగఁడు దొరకెనమ్మా నీకున్. 160
- క. పురుహవాతసన్నిభుం డగు, కురురాజున కరయ ముద్దుగోడల నైతో
కరిరాజగమన మమ్మున్, మరువకు మామీఁదఁ గూర్చి మానకు మమ్మా. 161
- క. ఆబ్బుర మగుభాగ్యము నీ, కబ్బెను అట్టింటి కీపు నరిగినతటి నీ
యబ్బలు చూడఁగ వత్తురు, నిబ్బర మగుబుద్ధి గలిగి యేలుము మగసిన్. 162
- వ. అని యివిధంబున లతాంగులు కాలోదితానుబాపంబు లాడిన విని మాయాశశిరేఖ
యిట్లనియె. 163
- క. ధృతరాష్ట్రసుతుఁడు మామై, యతనిసుతుం డీశుఁ డైన నాహా నేఁడీ
యలిశయ మెన్నఁగ మీకున్, మతి చాలదు సుదతులార చుఱి యేమందున్. 164
- లే. పలియు ననుఁగూడి భూమిపైబ్ర లికెనేని, మదనసౌఖ్యంబుతోమిమ్మువదిదలంపఁ
జూడవచ్చినఁ గన్నెల్లమాడ నేను, ముసలిపాదంబులన యో ముగుడవారి. 165
- లే. తాలధరుడైన హరుడైన ధాతయైనఁ, దొడరి నాయుంటివాఁకిలి ద్రోక్కఁగలరె
నేఁడుమొదలఁగ నాకు మాతాడిరేని, అత్తమామల ధరణిపై నట్టె రాతు. 166
- వ. అని పల్కి చుఱియును. 167
- క. మీఁకందతికున్ బుద్ధులు, జోకతో నేఁ జెప్పఁగలను నుండరులారా
నాకడ వదిలిరేనిన్, జోకైద నంచుఁ బల్కుఁ జెలి కఠినోక్తున్. 168
- క. చెలులందఱు విని భీతిన్, పలుతెఱుగులఁ జింత నొంది పల్కెరి కల్లి
అలుకవహించుట నీకున్, పల దిఁక కల్యాణవేళ వచ్చెను తెమ్మా. 169
- లే. బలుఁడు తడవైనఁ గోపించు జలజగంధి, యసిన విని మాయశశిరేఖ యాత్మఁ గనలి
బలుఁడు కోపింప నాకేమిభయ మటంచు, వెడలెఁ గలకంఠులందఱు వెంటనడువ. 170
- వ. ఇట్లరుగునమయంబున. 171
- సీ. ఎన్నఁడు మగవారి నెఱుంగఁ దన్నట్లుగా ముక్కు నేలను జూడ మోము వాంచి
పెనుకొండ తలమీఁదఁ బెట్టినచందాన శిర మెత్తనేర దానరిసాక్షి
చరణనూపురములు చప్పుడు గాకుండ గట్టిగాఁ గాకులు పట్టి నడుచుఁ
దిలమాత్తమైనను జేహంబు జూఁక కనకాంబరము మేనఁ గవ్వొనరు
లే. నుందయానంబుతో వచ్చు నుందరాంగి, గరయంగంబులు పట్టుచుఁ గంజమఃఖులు

మెల్లమెల్లనఁ జోడైచ్చి యుల్ల మలరు, బయనిచెంగటఁ గైకవసఁజెలి నునిది. 172

వ. ఆప్యద్రుమాధర లత్యంతమునంబునఁ గల్యాణములు పాడ ననేకవాన్యంబులు
మ్రోయ బ్రాహ్మణోత్తములు స్వస్తివాచనంబులు చమత్తము నన్వయగోత్ర నా
మంబు బుగ్గడింప శకునికృతవర్త సైధవానిబౌధపు లిరుగడల నిలువంబడి పథూవ
రులమధ్యంబునఁ దెరఁబట్టి రాసమయంబున నీలాంబరంబు లత్తణునకుఁ గన్యాదా
నంబుఁ గావించె నవ్వడు. 173

క. ఆప్వద్దనమనరూపము, కెప్పఁగ విని లత్తణుండు చెలఁగుచు మదిలో
నెవ్వడు లీతురొ తెర యిం, కెప్పడు శశిరేఖ మోము నేఁ జూచెదనో. 174

క. అని లత్తణుఁ డివిధమున, మనమునఁ జిలించినపుడు మహిగీర్వాణుల్
మును బట్టినతెర వచుచు, గనుఁగొను డొండొరు లటంచు గ్రుక్కనఁ బెలుకె. 175

వ. ఆనమయంబున. 176

నీ. చూడ లత్తణున కాసుదలి కుండేలుగా గంతులువైచుచుఁ గానఁబడియె
వెంబడి నతఁ డాత్మ వెఱగంచి చూడఁగా సిండి బొక్కుచు గండుపిల్లియయ్యె
వగచుచుఁ దెరవంది వాడు వీక్షింపఁగాఁ గొక్కరింపుచు పండుకొలియయ్యె
నిది చిత్త మని యెంచి వదిలంబుగాఁ జూడ రోమమహల్ పెరిగి భల్లూకమయ్యె
తే. మనిని భ్రమ జెందిరినోయంచు మఱియుఁజూడ, మినుకుఁజిలనర్పమైమిడికెగ నె
నపుడు భయమున రెప్పలల్లార్పుకొనుచు, బండ్లనిగిలించి విలపించె బెండ్లికొడుకు.

వ. ఆనమయంబున. 178

క. ధరణీసురులును రాజులు, సరసిజముఖు లొకరికొకరు సరసోత్పలతో
సురవైరిమాయ నెఱుంగక, పరిపరిమార్గముల వారు పలుకుచు నగుదుకె. 179

వ. వీక్షించుచుండి రని చెప్పి వైకంఠాయునుండు పెడియు నిట్లనియె. 180

నీ. పెండ్లికొడుకుచూడఁ బెక్కురూపంబులై కనిపించుఁ దక్కినజనులకెల్ల
ముద్దుమొగంబుతో మసిమసినగవుతోఁ గాటుకద్యుతులావ్వు కనులతోడఁ
బవడంపు మోవితో ఫాలంబుపై మించు కస్తూరిలకంపుఁ గాంతితోడఁ
బొదలుముంగురులతో నెడమీద రాణించు బిగువుపానిండ్లతో వగలతోడ
తే. పత్రమణిమయభూషణావళులతోడ, జాల రుచు లీనుబంగారుచేలతోడ
సిగ్గు తలకెక్క వంచినశిరముతోడ, మరునిరాచిల్పవిధముగా మగువ తోఁచె. 181

వ. ఆనమయంబున. 182

నీ. లలనామణులు నవ్వ లత్తణుఁ డొక్కింత ధీరత్వమున మోముఁ ద్రిప్పిచూడ
మును బెక్కురూపులై గనిపించు హైదింబుఁ దత్కుగ్రశార్దుల మగుచుఁ జోఁచె.

- దోచినభీతిల్లి రాచవారలఁ జూచి పెద్దయెలుంగుతోఁ బెండ్లికొడుకు
అబ్బబ్బ యిది గండుబెబ్బలి యగుఁగాని పిన్నదికాదు నాకన్నులాన
తే. యింటిమరుగునఁ బెంచి చా రిటుకుఁ దెచ్చి, దీనివారికి ననుఁద్రోయఁ టునినారు
పెండ్లికూతురు గా దిది పెద్దమెకము, కన్నులకుఁ దోఁచుచున్నదో యన్నలార. 183
- క. పులివాళఁ దప్పిపోయినఁ, దలిదండ్రుల నొల్ల బంధుకలి నే నొల్ల
హలసాణిపుత్రి నొల్ల, బలసా కొయింత మెక్కి బ్రతికెన నచుడు. 184
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 185
- సీ. కలఁచి చూడఁగఁ బెండ్లి కలమీఁద నున్నది యీసారి తప్పింపుఁ డింత చాలు
మీభాగ్య మీక పెండ్లిమేరకు రా నింక యెక్కడికళిరేఖ యేటిపెండ్లి
త్రొక్కిచంపును గాని తొలఁగ దీబెబ్బలి నభ్యవ నున్నారు శ్రోవుటట్టి
నామాట మీకును నవునుగాఁ దోచె మాయబుసాక్షిగా మగువగాదు
తే. పెక్కురూపంబులై తోచెఁ బెండ్లికూతు, రిచట లే దని కలఁచెద నిపుడు నాకు
అంతకులగుంపు గూడిలి రైననేమి, యొకనైనను దొలఁగిపోనించు నన్ను. 186
- వ. అని పఠింప లక్షణునకు రాచకుమారు లిట్లనిరి. 187
- క. నగకుచమోముఁ గనుంగొని, దిగు లొందుచు నోరుఁ దెఱచి దీనోక్తులతో
మృగ మని పల్కుచు సారెకు, నిగిలించుట రాజాకొడుక యిది మగతనమే. 188
- వ. అని మఱియు నిట్లనిరి. 189
- క. చక్కనిబాగరుదొ మ్మిది, దక్కునె యవలక్షణునకుఁ దననిర్భాగ్యం
దిక్కరణి నున్న దనుచు, పక్కున నగి రొకరికొకరు బాంధవులెల్ల. 190
- వ. అట్టిసమయంబున. 191
- ఉ. భానుకుతుండు సౌబలుండు పల్కిరి లక్షణ ముద్దుచేడియన్
గానక నిందచేసెదవు గాదిలిబాంధవు లాపు లార్యులన్
మానిని గాదు వ్యాఘ్ర మని మాటికిఁ బల్కెద వేమిచేటరా
భీ నినుఁ హాడి మాకుఁ గడుస్సిగునుగల్గెను బంధురాజిలోన్. 192
- క. మామకుఁ దలవంపులుగా, మామదిన్ సిగ్గువాడను మగువలు నవ్వం
గోమలిఁ గాదని పలుకుట, సామజపురసాధపుత్ర సహజమే నీకు. 193
- తే. పలువురము మేము నీచుట్టునిలదియుండ, మిన్నుఁదూఱుగనొనరించి నిన్ను మ్రొంగఁ
బెద్దపులి యెట్లు పచ్చెరా పెండ్లికొడుక, కలవరించెను నిద్దరకన్ను లగుట. 194
- వ. కావున. 195
- సీ ఇంకొక్కసారి నీ వీక్షింపు మని వానికన్నులు నీటితోఁ దిన్నగాను
దుడిది లక్షణుఁ బట్టి పడఁచివంకకుఁ ద్రిప్పు నంధునివిధముగా నాకఁ డున్న

- బంధువులెల్ల నిర్బంధంబు నేయఁగాఁ గడుభీతి మూసినకనులు దెలివి
గడగడవడఁకుడుఁ గ్రక్కరఁ జూడఁగా దనుజసాధుఁడు ఘోరదంష్ట్ర) లొప్ప
లే. జడలు దాల్చుచుఁ గనుబొమల్ ముడిగొనంగ, వదనగవ్వారమున నివ్వ బుదిరివడఁగ
శూల మొకచేతఁ బూని యాభీలమైన, భూతమై తోఁచెఁ గురుపతిపుత్రునకును.
- క. ఆసమయంబున లక్ష్మణు, గా నేమని విన్నవించుఁ గరిపురసాధా
మూసినకన్నులు దెరువక, గోసీయుఁ దలచీర నీడ గొబ్బున వ్రాతె. 197
- వ. ఇట్లు వ్రాతి. 198
- క. సొలసి తెలిపంది యచ్చటఁ, గలవారలఁ జూచి మీకుఁ గరు జింతైనం
గలంగదు ఎక్కడిమూర్ఖులొ, తొలఁగయ రవ్వంతయైనఁ ద్రోవొనఁగ రయ్య. 199
- క. వద నగు శూలముఁ గైకొని, యదె భూతం బెదురుపచ్చె నని భయపడుచుం
బెడవులు దడవుచుఁ గార్లుకొ, గుదివడఁ దనవారిఁ జూచి గొబ్బునఁ బలికె. 200
- సీ. మది భయంకర మైనవదనగవ్వార మొప్పు దంష్ట్రాద్వయంబుతో దయ్య మిపుడు
నేతెంచె మీమొగ మేమిచూచెదరింక మాటు కేగెద నన్న మార్గమిడరు
ఇంకెన్నటికిఁ బెండ్లి నేనొల్ల మీయాన యీగండ మొకటి యీడేర్పరయ్య
నీకాంబరుఁడు మిమ్ము నెరనమ్మి నిలువగాఁ దరమె దయ్యము వెంటఁ దగిలినపుడు
లే. వదపదం దని మూపులు పట్టిత్రోచి, బెబ్బరింపుచు జనులెల్ల భీతిఁ బొందఁ
దండ్రులందఱు దిగులొంది తత్తరింప, లలనబృందంబులొ దూరె లక్ష్మణుండు. 201
- క. దూరినలక్ష్మణువెంటడి, నారాక్షసభూత మరుగ నరచుచు వాడుకొ
సారెకు నయ్యలఁ బేర్కొను, సీరిని బలుమారు దిట్టు శిర మెదఁ దట్టుకొ. 202
- ఉ. ఆతటి భీమనందనుఁడు నాసురమాయ స్వజింప సర్పమల్
మూతులు జాపుచు నెడ్డలి మూరెఁడుమూరెఁడు జిహ్వ లార్చుచుకొ
భూకలనిర్జ్వరోత్తములబృందములకొ వెనఁ జొచ్చి వారికొ
భీతి జనింపఁగా నపుడు భీషణ మైనఫణంబు లెత్తుచుకొ. 203
- క. బునకొట్టుచు వెంటిరా, వసుధామరు లవనిమీఁదఁ వ్రాలుచు భీలికొ
వెన లేచి గోఁచు లూడఁగఁ, బసిబాలుర నీడ్చుకొనుచుఁ బరువిడి రంతకొ. 204
- క. చరువెత్తలేక కొందఱు, ధరణీసురపదులు లేచి కత్తరపడుచుకొ
శిరమునఁ జాట్టిన కాల్యలు, నరుదెంచెడుసర్పములకు నడ్డం బిడుచుకొ. 205
- క. జరుగుచునుండఁగ మీఁదికి, బరతెంచిన భీలిఁ బొంది వ్రాచ్చుణు లని రో
కురుపతి! నీవెంటిరా, నురగంబులచారిఁ ద్రోయ నుదితమె నీకుకొ. 206
- క. పరిణయముఁ జూచుచేడుక, నరుదెంచితి మింలేకాని యహికాటులతోఁ
బొరిఁబొరిఁ జచ్చెద మని మే, మెఱిగిన నిట కేలవత్తు మిభపురసాధా. 207

క. అని వాపోవుచు నుండఁగ, ఘనవృత్తికసముదయములు కాశోదరముల్
దనుజునిమాయక్ బొడమినఁ, గనుఁగొని భీతాత్మ లగుచు గంతులుగొనుచున్. 208

క. వరునిడినఁ బెక్కుచ్యుగములు, తురునేనల సంచరింపఁ గురుపలికడ్డుల్
వెఱగందుచుండఁ గైకవ, పరిణయపుంబుత్రి గానఁబడ దెవ్వరిన్. 209

వ. ఇవ్విధంబున మారూఢశశిరేఖ మాయమైపోయిన. 210

సీ. మఱియు ఘటోత్కచమాయచే సింగముల్ పులులు సాగువములు భూతములును
గరులు భల్లూకముల్ కాలసర్పంబులు శోటినంఖిలు కూడి గుంపు లగుచుఁ
గలిసిన నహోటఁ గలవారలందఱు దిగులాంచి పెడనిరవఁ దెరువు లేక
వాపోవుచుండఁగా వరవన్నగంబులు గట్టిగాఁ గాళ్లకుఁ బట్టుకొనిన

తే. వాటి విడిసిండుకొనలేక నోటితాళ, వాన్యములచేత వసుధపై న్రాలిలేది
యార్చితింపుచు వనటతో నవనిరురులు, కొండ తమమీఁదఁ బడినట్లు లుండిరపుడు.

సీ. వేండ్రమా లేట్లను మండ్రగబ్బలు కొన్ని గుట్టిన నెదనెద గొట్టువారు
విలపించి పాదముల్ విదలించుకొనువారు ఇంద్రలోపలఁ గంతులేయువారు
బెబ్బులుల్ గలసిన బొబ్బలు వెట్టుచు గొబ్బున నొంజొరుల్ ద్రొబ్బువారు
ఎదురైన కొరవయింతుల కడ్డమై మెడఁ బట్టుకొని చాల మిడుకువారు

తే. ఎలుఁగుసింగంబులనుజూచి యెప్పుడున్న, వధుచుమగువలఁగని మీఁదఁబడెడువారు
దువ్వలనుజూచి కన్నులు గప్పకొనుచు, నొండుదెసఁ బోక యూరకయొందిరపుడు.

సీ. గాటంపువృగములఁ గని భీతినొందుచుఁ దమవారలను డించి తర్లువారు
మోటుమొద్దులభంగి మొలచీర లూడిన వారిజాత్ములలోన దూరువారు
తత్తరింపఁగఁ జూచి దారపుత్రాదుల గోడచాటునఁ జేర్చి గొణుగువారు
ఇంద్రలో నుండక పెండ్లిఁ జూడఁగవచ్చి యెలులపా రైలిమం చేడ్చువారు

తే. కడిదిమెకములఁ గనుఁగొని కంప మొందు, వనితలకు భీతిమాన్పుచు వగచువారు
పెద్దభూతంబులను గాంచి దద్దరిల్లు, పుత్రులను జూచి యాత్మలో బొగులువారు.

వ. ఇట్లున్న సమయంబున. 214

ఉ. శోరలుగల్గభూతములు గొప్ప మెకంబులు వన్నగంబులన్
కొరవకాంతలం గదిసి గర్జనచేసిన బొబ్బరింపుచున్
పొరులఁ జేరి మీ రయినఁ బాముల గాముల దోలి మమ్ములన్
గారవమొప్ప బ్రోవుఁ డని కాళ్లకు మ్రొక్కుచు విన్నవంపఁగాన్. 215

చ. పెదపెదమండ్రగబ్బలును బేరులుపేరులు వృశ్చికంబులన్
బుదబుదమండుఁ దాఁ బొడవి బోటులకాళ్లకుఁ బ్రాక నప్పు డా
నుదలులు చీరలుం బెఱికి నూడు నెఱుంగక గంతు లేయుచున్
ఎదురగువారిఁ బట్టుకొని యెప్పుడు నుండి రదేమిచెప్పడున్. 216

సీ. మఱి కొంద రంగనత్ మండ్ర గబ్బల జూచి యబ్బబ్బ యని ద్రొబ్బులాడువారు
ఇంటికంటంబుల కెగఁ బ్రాకి భూమిపై దెబ్బనఁ బడి నోరుఁ దెఱచువారు
అమ్మక్క యిదియేమి యన్యాయ మని వచ్చి దుప్పి మెకముఁ గాంచి తొలఁగువారు
ఎదురగు నేలాటిహీనశాతుల నైన వేగఁ బ్రోవుమటంచు వేడువారు
తే. అట్టిమగువల నీక్షించి యపనిపతులు, చేతులును గాళ్లుఁ దెమలించఁ జేష్టులుడిగి
చిత్రముననుండు ప్రతిమలచెలుపు దోఁప, మేను లెఱుంగక నుండిరి దీనులగుడు.

ప. ఆనమయంబున.

218

చ. అనుజసమేతుడై చెలఁగునంబుజనాభుని వారివారిఁ బె
ల్పునవిడి రాక్షసేశ్వరుఁడు సౌబలకర్ణసుయోధనాదులఁ
మునుమిడి వారివారలను మూలదూరినయాదవాదులఁ
పనిపడి ధారుణీపతుల బ్రహ్మణికోటుల వైశ్యకూదులఁ.

219

ప. వానావిధంబుల బాధించుఘటోత్కచునిమాయల నివారించుసామర్థ్యంబు గోవిందు
నకుఁ గలిగియు నర్జునుడై బక్షపాతంబునను గౌరవులకు గర్వభంగంబు గావలయు
ననుకలంపునం జేసి మానియై యుండె నప్పుడుఁ కర్ణకతునిదుశ్శాసనజయద్రథ కృపా
శ్వతామ మొదలగురథికులం జూచి దుర్యోధనుం డిట్లనియె.

220

సీ. మీ రివ్విధంబున ధీరత్వ మెడఁబాసి వెలవెలఁ బోవఁగా విహిత మగునె
యిది పొందుసుతులకు హితులైనవారలు గావించుకార్య మై కానఁబడియె
నిండ్లలోపల నున్న నిది పనిగా దింక బాణబాణాసనపాణు లగుచు
తెరిపికేగిన మనతెరువు రా శెవ్వరు నదపదమని చెప్పి భటులఁ జూచి

తే. కాల్బలంబుల రథములఁ గరిహయాచి, పరికరముతోడ రండని పనిచి తాను
రవితనూజుండుఁ దక్కినరథికవరులంఁ బరిణయపుత్రాల వెలవడి బయలుదేరి.

221

ప. ఉండి రని వైశంపాయనుండు చెప్పిన.

222

క. పురుషూతసన్నిభుం డగు, కరిపురపరిపాలకుండు కలకల నగుచున్
వరమునిఁ గనుఁగొని యవ్వలి, చరితము వినిపింపు తపసిచంద్రు మనాకున్.

223

పంచచామరము. సరోజనాభ చక్రహస్త సప్తసీంద్రసన్నతా
ధరాతనూజ బాహువర్వతామరేంద్రయాయుధా
పురారిమిత్ర సీరతాంగ పుండరీకలోచనా
ధరాధరుండు నిన్నుఁ గొల్చి ధన్యుఁ డయ్యె మాధవా.

224

గద్య. ఇది శ్రీమత్సూర్యనారాయణ కరుణాకటాక్షపీఠజాలంకార సుస్థిరామృతవాక్య
జనితకవిత్వరత్నాకరవంశవయఃపారావార రాకాసుధాక రాంజనేయాఖ్యతనూజ
అబ్బవ్వానామధేయప్రణీతం బైనశశిరేఖాపరిణయం బనుమహాప్రబంధంబునందు
తృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

అలతమిత్రమిందా

బాలామణిలక్షణాదిమానితపనితా

లోల జనార్దన మునిజన

పాలా కారుణ్యశీల భర్తసుచేలా.

1

వ. ఆవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పినట్లు వైశంపాయనుండు
జనమేజయున కి ట్టనియె.

2

చ. తురుకలి కర్ణుడు శకుని తుంభజసంభవుఁ డాదివీరు లా
పరిణయమందెరిం బెడలి బాణశరాసనశూలపాణులై
పురఃపారంగణంబునను భూరిపరాక్రమ మొప్ప నిల్పినన్
గెరలి ఘటాత్కచుం డరిగె ఘోరకృతి నేయుచు నప్రవీణిన్.

3

వ. అని చెప్పి వైశంపాయనుండు మఱియు నిట్లనియె.

4

చ. నురపథవర్తియై దనుజసోముఁడు మాయ సృజింప నంతలా
నరిమరి నీలమేఘములు నంబరమెల్లను గప్పెఁ గప్పినన్
ఔరిప యొకింత లేక నలుదిక్కులుచూచినఁ గన్నుమూసినన్
బొరిఁబొరి నొక్కటై పరగె భూరితమం బదియేమి చెప్పడున్.

5

క. జడుపుశోడ ముఱుము మించులు, పిడుగులు వడగండ్లు నీళ్లు పెదపెద శిలలున్
గడువడి దొరఁగించుచు న, వృడముడిసుతుఁ డార్చి దనుజవైరులు బెడరన్.

6

సీ. పార్థవేశ్వర విను పదినూఱుకోటులు గూఱలు గుంపులై కూసినట్లు
చెఱుపు నిండిననాఁడు చెలరేఁగి కప్పలు పరిభరిధ్వనులతోఁ బలికినట్లు
పైకిమోరలు సాచి భైరవాశ్వంబులు మొఱిపెట్టి మొఱిపెట్టి మొఱిగునట్లు
నాఁటిపెల్లన నరిగివణంబుగా రోషించి బెఱ్ఱులు లాప్పినట్లు
తే. ఎలులు కోరిందలోఁ జిక్కి యెడ్చినట్లు, కొదమసింగంబు లందంద కూసినట్లు
డాసి యాఁబోతులను అంకె వేసినట్లు, గడరి మార్జాలశతము గాట్టాడినట్లు.

7

- క. మారులెనుతుఁ డీలాగున, భూరితరధ్వమల నభము పూరఁటిలంగా
వైరులు కంపము నొందఁగ, నీరియు భయమంద నకలనేనలు చెనరన్. 8
- సీ. ఒకచోట తావాన లుర్వివై వర్షించు వర్షించి దుందుభివాద్య మొసఁగు
నొకచోటఁ బిడుగుల నుగ్రుడై యడరించు నడరించి భేరివాద్యంబు నేయు
నొకచోటఁ జలితేట్లు ప్రకటంబుగా రాల్చు రాల్చి భీషణశంఖరవ మొసంగు
నొకచోట మిక్కిలి యురగముతో దొరగించు దొరగింది మేఘంబుకరణి నార్చు
లే. దనుజసాధునిసాహసధైర్యములకు, సమరభోజనుఁ డాత్మభో సంతసించి
గాసిపడి తాను జేసిన కార్యమునకు, నధికతర మైనఫలకాల మనుచుఁ దలఁచి. 9
- క. సరిగమపదములు పాడుచు, తరికిటతైఠై యటంచుఁ దాళము లినుచున్
పరిపరివిధముల నాడుచు, నరుదుగ నాట్యంబు చేసె నమరులు పొగడన్. 10
- క. ఆనమయంబునఁ గౌరవు, లాసురమాయాప్రభావ మారా యని వా
రీనున బాణవరింకర, వేసిరి నలుదిక్కులందు నిభపురసాధా. 11
- క. అదియెల్లం గని దనుజుఁడు, రదనంబులు బెట్టు గీటి రాద్రోడ్రేకం
బొదవఁగఁ గార్తుక మెక్కిడి, ప్రదరంబులు సారిఁ గూర్చి పారుపమతియై. 12
- సీ. దుర్యోధనుని నూలుతూపుల నొప్పించి యువరాజు నాల్గింటఁ జవ మణించి
శకుని షడ్వింశతిసాయకంబుల నొంది నైంధపు నారింట సాధుఁ జేసి
నలిసాప్తమతు నూలునారసంబుల నొంది దుర్ముఖు నైదింటఁ దూల నేసి
కృపునిఁ బజేసింటఁ గృపిపుత్రు నారింట భూరికృపుని రెంటఁ బొంక మణించి
లే. పరిణయముఁ జూచువేడుక నరుగుదెంచు, రాజపుత్రులఁ దక్కినరథికివరుల
నూలునిన్నూలుమున్నూలునారసంబు, లేదు పెరిగినవిధముగా నేసె నతఁడు. 13
- క. తురగంబులపైఁ దురగము, లరదంబులమీఁద రథము లలిచిత్రముగాఁ
గరిఘటలమీఁదఁ గరులన్, బొరిఁబొరిఁ దొరఁగించి వానిఁ బొలియఁజేసెన్. 14
- క. ఆరక్షోవిఘ్నమాయలం బొదముపంచాన్యమ్మ లాక్కుచ్చడిన్
రారాజద్విరజేం ద్రవక్తిఁ చెదరన్ రాద్రంబుగా రొప్పుచున్
గ్రూరాభీలనఖంబులన్ జిదిసిన స్కంభంబులన్ భగ్నమై
వీరవ్రాతము తల్లడిల్లఁ గరులన్ విశ్వంభరన్ గూలినన్. 15
- ప. మఱికొన్నిమ్మగంబులు కాల్యలంబులం గదిసి శిరంబులం బగులింపుచుఁ గంతంబుల
నొక్కుచు నరంబులఁ ద్రెంచుచుఁ గరంబుల నమలుచు సురంబులఁ జీల్చుచు నుద
రంబుల ప్రచ్చుచు నూరుపుల ఖండించుకఱి హైడింబుం డనేకశరపరంపరలఁ బర
గించిన మ్రొగ్గగజంబులును జేడ్పడతురంగంబులును దుత్తుమురై నరధంబులును
భరంబోరలు నైన్యంబులునై గొడుగులు పుండరీకంబులు చామరంబులు శైవాల

తతులు దుందుభులు మకరంబులు బాణంబులు మీనంబులు గజంబులు శైలంబులు
బాణాసనంబు బరగంబులు రుధిరంబు ప్రవాహంబు లై నముద్రంబునకు సామ్యం
బుగా నుండె నవ్వడు. 16

క. జనకులవనవాసస్థిలిఁ దనమది నిడి దానవుండు తద్దయుఁ గోపం
బినుమడిఁ బొడమిన వాఁడుల, గను తెఱ్ఱగఁజేసి ప్రళయకాలునిమాడ్కిన్. 17

చ. ఆగణితసాయక ప్రతతు లాకురునైస్యముఁ దాఁక నేసిన్
జగదము మాని కాల్బలము సందుల గొందులఁ దూరి మిక్కిలిన్
దగఁగొనఁ బాఱువారు శరతాపము నొందుచు మూల్గువారు ప
న్నగములు కాల్వకు న్నైనఁగ నాట్యముఁ ద్రొక్కుచు నేడ్చువారు నై. 18

ప. అట్టిసమయంబున. 19

సీ. శరము లుఱిముఁ దూరఁ గరములు ముకుళించి హానుయోధన ప్రాపు మనెడువారు
పులికాటులకు నొచ్చి భూమిపైఁ బొగలుచుఁ గొనబ్రాణములఁ దన్నుకొనెడువారు
భల్లూకనఖమాకబాధ గోర్వంగలేక బెట్టు రారాజును దిట్టువారు
చలిలేట్లు మీటిన సభవుల కభుకుడు నిది యేటిపెండ్లి యం చేడ్చువారు

తే. పరువులిడువారిఁ గని భీఁ బరచువారు, నెలులఁ గనుఁగొని మాటున కేఁగువారు
నరదములక్రింద దూరుచు నణఁగువారు, దిక్కు దెలియక యందంద తిరుగువారు.

సీ. శిరములు తెగిపడ్డ ధరణిపైఁ బడువారు చరణముల్ దునిసిన నొరుగువారు
మారువుల్ విఱిగిన నుర్విఁ బ్రాఁకెడువారు నడుములు రెండైన మడియువారు
నుఱిములు పగిలిన గొరగొర మనువారు భుజములు తుండైన బొంగువారు
డొక్కలు చీలినఁ బక్కపోయినవారుఁ బిక్కలు తునియై బెగడువారుఁ

తే. జాల నెత్తురు నదులతోఁ దేలువారు, మొనసి మాంసపుర్రొంపిలో మునుంగువారు
బడియపోటులఁ బ్రాణముల్ విడుచువారు, నొండొరులఁ బట్టి యేడ్చుచు నుండువారు.

ప. అట్టిసమయంబున. 22

క. అకురుసేన స్తోందఱు, రాకొమరులు భూరిరోషరసమానసులై
భీకర మగుమృగములపైఁ, దాఁకిరి రారాజుమదికి ధైర్యము వొడమన్. 23

క. గొన్నిటి యొరలుపెక్కుచుఁ, గొన్నిటి శీర్షములు ప్రచ్చి కూరాస్త్రములం
గొన్నిటి గళములు ద్రుంచిన, నన్నిటి వీక్షించి రాక్షసాధిపుఁ డలుకన్. 24

క. అలకురునై స్యముమీఁదకో, మలమూత్రముతోడ మఱియు మాంసాస్థులతో
మొలపొడుగు గురినె నవ్వడు, కలహాశనుఁ డాడె మింటఁ గలకల నగుచున్. 25

ప. అని వై శంపాయనుండు మఱియు నిట్లనియె. 26

క. శరముల మృగములతోడకో, కరివ్రాతముతోడ మండ్రగబ్బలతోడకో

- ధరవై బొరలుచు నుండిరి, గురినెడుమలమూత్రమందుఁ గ్రుంకుచు నేనన్. 27
- వ. ఆనమయంబునందు. 28
- క. భృతరాష్ట్రసుతులు రథికులు, భృతి శరములు బాఱవై ది దుర్వాసనఖన్
మతిరోపి పరువు తెత్తిరి, డీతితలవరి పాల యేమిచెప్పవ నేనున్. 29
- వ. ఇట్లు తననైనొంబు పలాయితం బగుట గని సుయోధనుండు కర్ణశకునిదుశ్వాసనాని
రథికులం గూర్చుకొని యోచించుచున్నరాజుం జూచి ఘటోత్కచుం డిట్లనియె.
- చ. ఇనశనయాదివాక్యములె యింగితమంచుఁ దలంచి పాండురా
టనయల సింహవిక్రముల దైవత నాధనమానమూర్తులన్
తెనకఁగలేక జూదమునఁ జేకొని సంపద వారలేపురన్
వసులకుఁ బంపి నీవిపుడు వానవిపుత్రు)న కిచ్చుచేడియన్. 31
- చ. కొడుకుకుఁ బెండ్లిచేసికొనుకొరిక మిక్కిలి మానసంబునన్
బొడమి సురేంద్రునిం దెగడుభోగముతోఁ జనుబెంచునిన్ను నీ
కొడుకుల బంధులన్ హితులఁ గూరిమితప్తుల నాప్తమంత్రులన్
మెడలు దెగంగనేసి రణమేదినికి నృలిచేసి పిచ్చుటన్. 32
- క. సింధురపురమునకుం జని, యంధునిఁ బాపాత్ము నందికాత్మజు వేగన్
బంధించి తెచ్చి నేఁ డీ, సింధువునన్ ముంచిముంది సిగఁ దెగవైతున్. 33
- సీ. అనుచు ఘటోత్కచుం డవనిపై కేతెంచి కురుపతిమకుటంబుఁ గూలఁ దన్ని
శకునిచెపు ల్పట్టి చంపలు వెనఁ గొట్టి హంసనందను నెత్తి నదరఁ గొట్టి
సింధురాజును దుస్ససేతు నర్థము చంపి భూత్కవుని నేలఁ బొరలఁ దన్ని
కృపగురుపుత్రులకొపంబు లణఁగించి కక్కినరథికుల నుక్కుణించి
- లే. మఘవసుతుపత్ని చెప్పినమాటఁ దలఁచి, కారవులఁ జూచునొట్టక గగనవీధి
కెగసి శరములు బరవిన నింద్రజిత్తు, మాయయుద్ధంబుగా నుండె మనుజరాధ. 34
- వ. ఆనమయంబున. 35
- చ. అతిరథు లెల్ల శార్దుకము లస్త్రములున్ ధరవై చి పల్కి రో
డీతివతి నీకు మాకు నిఁక జేయము లే దది యెట్లు లన్న యా
పతకకుకాధిపద్మజుని పల్లరు గేలి యొనర్చినందు కీ
గతి మనకున్ లభించె విను కారవసాయక యంచుఁ బల్కఁగాన్. 36
- వ. విని సుయోధనుండు దీనాననుం డగుచు రాధేయుం జూచి కర్ణా! మనపరిణామంబు
దక్కు నుపాయం బరయు మని రహస్యంబుగాఁ జెప్పినం గని కృపాచార్యుం డిట్లు
నియె. 37
- సీ. ఎప్పుటిగునగున లెందుకు రాజేంద్ర సకలనై న్యంబులు చచ్చుటనికీ
మాయయేనుఁగులచే మడిసె నీయేనుఁగుల్ మాయగుట్టములచే మడిసె హరులు

- మాయబెబ్బులులతో మాయమై రందఱు కొరగానియోచనల్ గూడ విచట
పాండునందనులకుఁ బరమాపుఁ దైనట్టి పుండరీకాక్షుని భూరిమహిమ
తే. కర్ణునకు నీకుఁ జెలియక గర్వమెత్తి, గేలిచేసినచేటది యెలదప్పుఁ
దొలుత మిన్నేటికొడుకును గలకటాండు, వలమ వలదందుఁ జెప్పిన వారి దూఱి.
- క. కరిపురవల్లభ నీవీ, దురితాత్ముడు చెప్పినట్టిదుర్మీతులతో
నరుడెంచి సకలసేవలఁ, గురుకులజాల నీగి లింక గుసగుసలేచి. 39
- నీ. శేషకాయని గేలిచేసినప్పుడె నీకుఁ జేటుమూడెను వేతె చెప్పనేల
వక్రమాననుడ వీ వొక్కఁడు చక్కగాఁ గొఱవితోఁ దలగోఁతుకొందురయ్య
మిన్నఁజూచినముల్కిమిందులు గనిపించు మన్నుఁ జూచినఁ బాము లెన్నోతోఁచు
బెగడి దిక్కులుమాడ బెబ్బులల్ గనుపించుఁ గావునఁ బాచికల్ గావు నేఁడు
తే. శిలువ శక్యముగా దింక నీకు మాకుఁ, బ్రాణములుదక్కనొక్కింత బాహుబలము
లేదు విను కర్ణుఁ డాపుఁడై రేపు మాపు, నీకుఁ గఱవినదుర్మీతి నింకపుట్టె. 40
- చ. అన విని కర్ణుఁ డాకృపునియాగ్రహ మొప్పుగఁ జూచి వీనులల్
వినఁ జవిగానివాక్యములు విప్రకుకాధమ యింకఁ బల్కితే
నినరుచు లీసుఖదగ్ధమున నిందఱు జూడఁగ నీదుకంతముం
దునిమెద నందుఁ బల్కి విని ద్రోణకనూటఁడు ద్రోధమూర్తియై. 41
- ఉ. ఏమిర కర్ణ కౌరవులయెంగిలికూడు భుజించి మత్తుడై
భూమియు మిన్నుఁ గన్నడక బొంగెద వింతయై కాక భూరిసం
గ్రామమునందు శత్రుఘనకాండము సోఁగినఁ బారు నీకు నీ
గేమియు లేక ప్రేలేదవు యిందుక నెంచవు గొప్పకొంచెమల్. 42
- నీ. నీజల్లుకూతలు నిశ్చయం బని యెంచి రాజ్యమదాంధుఁ డీరాజరాజు
కుక్కకొర్రము నమ్మి కొదమసింగంబుల నెదిరించువిధముగా విదికయతుల
రణపండితులఁ బాండురాజనందనులతోఁ బగఁ బూనె నదిగాక పద్మనాభు
నరకునేయక గేలి నలిపితి రింకమీఁద బ్రతుకుమార్గం బేదొ వెతుకు మనిన
తే. ద్రోణి నీక్షించి యిట్లనుఁ దరణినుతుఁడు
తావిగలమంఛిఘృతముచేఁ దట్టమెన
మండిగెలు లడ్డు లాబ్బట్టు మడుఁగుఁబూలుఁ
మొదలుగాఁగలభక్త్యుత్ ముదముఁజెంద. 43
- క. బరు లుబ్బుగఁ బృష్టోష్ఠము, పర్యంతము మెక్కి పెక్కుచలుకులు చలికే
ధరణీబృందారకులకుఁ, దరమే సంగ్రామవిధము ధరణీస్థలితో. 44
- ఉ. పాదులు పూజనీయు లని భావమునందుఁ దలంచి మిక్కిలిక్
దురము నోర్చికొంటి విను ద్రోణకనూభవ నన్నుఁ గూర్చి మా

రారడికారు లాడినఁ గరాసినిఁ ద్రుంచెన నంచుఁ బల్కినన్
ధారుణినిర్ణోత్రముఁడు తద్దయు రోషకమాయితాక్షుఁ డై.

45

క. బల సున్న వాలుఁ బెరికిన, గురువు త్రునిమోముఁ జూచి శోషము వల దీ
తటి యని చెప్పచు నాతని, కరమిడి ఖడ్గంబుఁ గొనియెఁ గ్రక్కునఁ గృపుకున్.

వ. ఆనమయంబున రారా జంగరాజుం గదిసి యిరుగేలం బట్టి యనేకవిధంబులఁ బ్రా
ర్థింప నాతనిం జూచి కుంధసంధవసంధవుం డిట్లనియె.

47

క. విడువిడు వానిం బట్టకు, కడుమదమున మన్న మిన్నుఁ గానఁడు నృపతీ!
మెడపోసరమున నున్నాఁ, డుడుగునె నాచెట్ట తాఁకి యుండిగినభంగిన్.

48

క. అనుతటి శిలున్ బిడుగులు, ఘన మగుకూర్మములఁ జెరుగుగలి ధారుణిపై
దనుజుఁడు వర్షించినచో, జననాథునిఁ జూచి కృపుఁడు చయ్యనఁ బలికెన్.

49

లే. బయల నిల్చిన మనకింక బ్రతుకవశ మె, చూడఁ జూడంగ నెప్పటిచోటె మేలు
ధనువు లస్త్రంబు లన్నియుఁ నుసుకలయ్యె, బిరుదుమగలకు లేదు పో బింక మరయ

క. అనవిని కర్ణుఁడు శకునియు, జనపతి మొదలై నరభీజనములు భీతిన్
గునగునఁ బర్విడి శోభన, ఘనభవనముఁ జొచ్చి రంత కౌరవనాథా.

51

క. క్రూరవృగంబులబాధకు, బౌరులు కౌరవులు చాల భయవివ్వలులై
డినుచు వరువులు పాఱుగ, సీరాయుధుఁ డార్తి నొంది చిడిముడిపడుచున్.

52

చ. అసురులమాయగాఁ దెలిసి యంగజభంగసమానమూర్తి యై
ముసలము దివ్యమా హలము మూఁపునఁ దాలిది వండ్లు దీడుచుం
బసగలమందిరం బెడలి పర్యతగవ్వారసీమనుండి బ
ల్వెసఁ జనుదెంచుసింహమన విక్రమ మొప్పుఁగ వచ్చి యచ్చటన్.

53

చ. పగతుఁ డగోచరుం డగుటఁ బల్లరు దిక్కులు చూచునంతలో
గగనమునందు రక్కసుఁడు గర్జన సేయఁగ నాలకించి తా
నగములు వ్రక్కలించుకులికాయుధుఁడో యన జేగ సీరమున్
నొగతుడఁ గేలఁ బట్టుకొని నూటువిధంబుల వీచె రాముఁడున్.

54

సీ. ఆనమయంబున హైడింబుఁ డుగ్రుఁడై వెళవెళధ్వనులతోఁ బిడుగు లవనిఁ
దొరఁగించి వెంటనే తోరంపువిశిఖాంబు లెడనందు లేకుండ నేసి మఱియు
నిగనిగద్యుతు లొల్కునివ్వలవర్షంబు గురిపించి మెడియుఁ గోప మొదవ
హలసాధనునిమీఁద మలమూత్ర పంకంబు నించిన నచొప్పట నిల్వలేక

లే. పరిణయపుకాలలో దూరి వద్దనాథు, నగరిలోఁ జొచ్చి నాఁగేలు జగతి వైది
విదవ రోఁకలి గోడకుఁ బెట్టి హరిని, జూచి గోవింద యిదియేమిచోద్య మనుచు.

వ. అని మఱియును.

56

సీ. ఇందిరేశ్వర నీకు నేమని వివరింతుఁ బులులు సింహంబులు భూకములును
మండ్రగబ్బలు లేట్ల మఱియు సర్పంబులు జగతిపై నెరసినచంద మయ్యెఁ
గూత లార్పటులతోఁ గుఢరముల్ వాపోయెఁ గాని కూతురి పెండ్లి కాకపోయె
నదిగాక శశిరేఖ యరయంగ లేదాయె నెచ్చోట డాగెనో యెఱుంగ నేను
లే. మొదట లక్ష్మణుఁ డిగిలించి మొఱిలునెట్ట, నపుడె నామది కనుమానమయ్యె నంతఁ
జీర లెఱుంగక బారికి చెబులు భీరి, బ్రాహ్మణోత్తము లందాదఁ బరువులిడిరి. 57

వ. ఆనమయంబున.

58

క. అనిసేయుటకై కొందఱు, జనపతు లచ్చోటి కేఁగి సంయమపురికిఁ
జని రని చెప్పుచు వెడియు, వశజాక్షునిఁ జూచి ముసలి వగచుచుఁ బలికెన్. 59

సీ. పెండ్లిఁ జూడగఁ బిన్న పెద్ద లందఱు వచ్చి గుండ్లు పైఁబడి నేలఁ గూలి చనిరి
కాల్పలంబులు చచ్చెఁ గరు లన్ని హతమయ్యెఁ దురగముల్ లేరును తునుకలయ్యె
ధనువు లిలింతలై ధరమీఁదఁ బడిపోయె శస్త్రాస్త్రములపొట్ల జగతి నిండె
చరకుపట్టినఖడ్గప్రాసంబు లన్నియుఁ బేరులేకుండఁగా బెంచులయ్యె
లే. రుధిరనదములుబాఱియంబుధులఁజొచ్చె, మెదదురక్తంబుమెక్కుచుఁ బడియునైను
కొట్టభూతంబు లందంద గుంపులగుచుఁ, దిరుగుచున్నవి పురుచుట్టు సరసిజాత్. 60

సీ. కయ్య మొనర్ప నే నొయ్యనఁ జని నాల్గదిక్కులు చూడ నాదృక్కులకును
వైరి దృశ్యుఁడు గాక వారిదంబున డాగి యొకచోట భాషించు నొకటఁ దిట్టు
నొకచోట దిరుగు నొండొకచోట భూషించు నొకచోట నేషుచు నొకట నవ్వు
నాజి వాని జయంబ నలనిగా దదిగాక నశనిపాతంబును నస్త్రములును
లే. శిలలు దొరఁగింప నచ్చోటుఁ దొలగి నేను, త్రాసమును బొంది వచ్చితి వాసుదేవ!
యలనుయోధను గలియేమొ తెలియదాయె, యంతపని నేయుటెవ్వఁడు హేతుపేషి.

క. తెలిసిన దాఁచకు మదిలో, వలమురిధర యావిధంబు వాస్తవ మొప్పుకొ
దెలుపు మటం చని వేడిన, బలరామునిఁ జూచి కొం దకపక నగుచున్. 61

లే. ఎఱిగి చేసినపని కేల యంత వగవు, కర్ణకూలంబు లై నట్టికాఱు లఱిది
తోడఁబుట్టును యిలు వెల్లఁ దోలినట్టి, చేటు వాటిల్లెఁ బో నీకు నీరపాణి. 62

లే. తూర్పు మాగాణిఁబాలించుదొరతనూజు, పడఁదియిలుబాసినిశితేరఁ గొడుగుతోడఁ
గదలి పొండవు లుండినకాననంబు, తెర వెఱుంగక యదనిలో నగి యరిగి. 63

లే. సురటిపిచ్చులపుట్టువునుతునివట్టి, తొన కేఁగిన నాతఁడు కుళక మడిగి
పట్టణము వాసి మీరిట్టె భయము లేక, ధీరులై వచ్చుహేతువుఁ దెల్పుఁ డనిన. 64

క. నీవాడిన వాక్యము లా, దేవారికి విన్నవించ దిక్కులు ప్రిల్
దేవనఘానము బెదరక, పాపనసుతుఁ డార్చ మేరువర్షత మదరక. 65

66

- వ. ఇట్లు సింహనాదంబు నేసి యప్పుడు. 67
- క. నిటలభ్రుకుటి ముడివడఁ, బటపట మని పండ్లు కొరికి పటుకోపముతో
నిటవచ్చి యిందురేఖఁ, కుటిలాలక నెత్తుకొనుచు గొబ్బున నేఁగె. 68
- వ. ఇట్లేగి తనవనంబున శశిరేఖం డిందితక్షణంబ. 69
- లే. మరల జనుడెంచి మగువయై మాయతోడ, లక్షణుని భీలిఁ బొందించి రాజసుతుల
గర్వభంగంబు గావింప గగనవీధిఁ, కెగసి మిక్కిలి యుగ్రుడై యింక చేసె. 70
- క. అని యివ్వధమునః జెప్పిన, విని నల్లనివలువతొల్పు విస్తయమతితో
వనరుహనేత్రుని గనుఁగొని, మనసోపరి యిట్లునేయ మందిచె తనకు. 71
- లే. అబ్బరేఖను ఇవ్వలే దంటిఁగాని, యిల్లు నెడబాసిపొ మ్మంచు నెవ్వ రనిరి
కొడుకుతో లేనికొండెముత్ కొన్ని చెప్పి, మనకు నవమానమొనరింపఁ దనకు మేలె. 72
- క. అని దుక్కివాలుదాలుపు, మనమునఁ గోపంబు వొడమి మఱి యేమనక
మునిబోలె నుండి వెండియుఁ, దనతమ్మునిఁ జూచి లేచి తానిట్లనియె. 73
- క. దిట్టయయి తాను పంపిన, బెట్టిదుఁ డగురక్కసుండు బెదరక యెదుట
స్వేట్టుకొని కయ్య మొనఁగినఁ, గొట్టుదు జముపురముఁ జేర గోగణరక్ష. 74
- వ. కావున నాచూడ్కులకు దృశ్యుండుగాక నదృశ్యుం డగుటంజేసి రక్కసుని సామ
ర్థ్యంబు చెల్లె నని చెప్పి వెండియు సుభద్ర సుద్దేశించి హలాయుధం డిట్లనియె. 75
- సీ. తా నెంతచేసినఁ దనతనూజానకు నా పట్టినెత్తునె పట్టిభ్రమలుగాక
దానవేశ్వరుఁ డున్నకొనకు నే నేగి యిందురేఖను దెచ్చి యిభ్రపురేంద్రు
సుతున కిచ్చెదఁగాక సుదతి సౌభద్రునకిచ్చిన జనులెల్లహినుఁ డనరె
వనజాక్ష నేఁతోయి వనికఁ దెచ్చెద నించు ముసలంబు నాఁగేలి మూపుఁజేర్చి
- లే. వైనమై పోవురామునిఁ బారఁ జూచి, మొదటఁ గోపంబు పొడమిన మది నడంది
పిన్ననగ వొప్పు జనులెల్ల సన్నులంపఁ, బొట్టుకైదువబోదు తా నిట్టులనియె. 76
- చ. చెల్లెలి దక్రమం బుచుఁడెచ్చెద వించుకనీలి లేక యీ
కల్లులు పల్కినకొ జనులు కాపురుషం డనఁ బోరె రేవఱి
పల్లభ కూటికై గృహమువాఁకిలిఁ గాచితి పంచు దూరుటకొ
ఇల్లును వెల్లిపొ మ్మనుట కించుక భేదము లేదు చూడఁగ. 77
- లే. తోడఁబుట్టువు పుత్రునిఁ బోదుకొనుచు, వివినభూముల కరిగినవిధము దెలిసి
యించుకైనను వగవ కాయంలియందు, నెగ్గు గలదని చెప్పకొ సిగ్గు గాదె. 78
- వ. అని మఱియుఁ గోవిందుఁడిట్లును వీరపత్నియు, వీరమాతయు నగుసుభద్ర మనయందుఁ
గల కృపాతిశయంబున యాదవాదికొరపులెల్లఁ జంపవల దని సెల వొసాగుటం
జేసి రక్షించెం గాక లేకున్న లొకవిద్రావణం డగురావణునకు నమానవిక్రమం

డీఘటోత్కచుని జయించుట యంద్రాదుల కసాధ్యం బదియునుంగాక రేవెల్లు
రేకం దెచ్చుట కీవు చనిన సౌభద్రునకుఁ బలికిం గండం గనినవిధం బగుట నిశ్చ
యం బనంతరంబు బ్రతివచ్చుట కసాధ్యంబుగానుండు నని చెప్పి దామోదరుండు
వెండియు నిట్లనియె. 79

క. కాననభూములఁ బల్నియు, నూనుఁడువిహరించువిధము సురముని దెలుపఁ
వానరపతిఁటెక్కిమువా, డీనినపులివోలె పచ్చు నెఱుంగవె యతనికొ. 80

వ. ఆదియునుం గాక. 81

క. వననూకరంబు కొఱకై, మినుసిగదయ్యంబుతోడ మిక్కిలికయ్యం
బొనరిచి పాశుపతాస్త్రం, బును బడసినపార్థుఁ బోలుభూపతి గలఁడే. 82

లే. ఆధనంజయు జంటగా నరుగుదెంచు, బకహిడింబులఁ ద్రుంచిన బాహుబలుఁడు
వసుధ వినుచులి నంతోపవార్ధిఁదేలి, వరధనంజయు జంటయై వచ్చినట్లు. 83

క. ధృతరాష్ట్రపుత్ర కానన, విలికె గుమలించి పరుస విజయానలుఁ డీ
క్షీతి కెల్ల ధర్మనూనుని, బలిఁగా నొనరించు సురలు బ్రస్తుతి సేయకొ. 84

వ. కావున. 85

సీ. ఉరుక్కుగేంద్ర స్నేహమెల్లక గోమాయావులను శేనానువానిచెలుపు దోఁవ
వినతాత్మజుని మేటివిశ్వాసమును మాని చెఱిమి కాకులతోడఁ జేసినటుల
భండనరిపు కాండభండనం దగుపార్థు వియ్యి మందక నీవు వెట్టి వగుచుఁ
తెడుగుమనుజులతోడఁ జేసినవియ్యంబు కొనసాగునే వట్టికొక్క గాక
లే. ఆదురాత్మకు లీపురి కరుగుదెంచు, ఫలము యాదవులకుఁ గొంత ప్రాప్తమయ్యె
ననిన విని రాముఁడొను కా దనక శరము, వంచి తర్జుని నాసిపై నుంచుయిండె. 86

వ. ఆనమయంబున. 87

సీ. ఆనదాగతిపాత్రుఁ డలిరాద్రమూర్తి యై తనమాయఁ జేసిన దానఁజేసి
పుడవి కుమ్మరసానపోలకె దిద్దిరఁ దిరిగె నంబరమెల్ల ధరణిఁ బడిన
విధమయ్యె మేఱుపులు విస్తారముగఁ దోచెఁ దోడనగ పిడుగులు దొరఁగె నపుడు
ప్రజలెల్ల దిగులాంది ప్రళయకాలం బని చిత్రరూపంబుల చెలవుదోఁవ
లే దీనులై యున్నవారలఁ దేరి చూచి, దానవేశ్వరుఁ డావేళ దళనమాస్త్ర
కింకదలఁ బంప వా రటించి క మమర, బలునియలకొచ్చి రందఱు పార్థివేంద్ర. 88

క. బకవైరిసుతునిబలగము, ప్రకటంబుగఁ జేసినట్టివను లేమందుకొ
నకలవదార్థము లన్నియు, మకరాలయమందు వైచి మఱి యాపురిలోకొ. 89

క. చరియించురాక్షసులొ, ఖరకరుఁ డనురక్కనుండు కడుకోవమునకొ
గురుపతికమ్మనిఁ గనుఁగొని, దురితాత్ముడ పీపు మున్ను ద్రువదాత్తజఱకొ. 90

క. వలువల సభలో నొల్చిన, ఫలమంతయు నీకుఁ గుడిపి బహువేడుకతో
విలసిల్లెద నని వల్కుచుఁ, దలపైఁ గుడిపాద మెత్తి తన్నె గడఁకన్. 91

క. ఇంకొక దానవనాథుఁడు, వంకజహితసుతునిఁ జూచి పాండవత్విన్
వంకరహఁతలు కూసిన, సంకటమును మాన్ప నాకు సమయం బబ్బెన్. 92

క. అని కడ్డునిఁ బెడకలపైఁ, దన దాఁబలిపాద మెత్తి తన్నిన వాఁడున్
పెనుగాలిచేతఁ గూలిన, ఘనభూజము మాడ్చి నేల గ్రట్కున వ్రాలెన్. 93

లే. వలభోజనుఁ డొకఁడు సౌబలునిఁ జేరి, కపటచైత్రంపుఁబాచికల్ గావటంచు
నొక్కకరమున సిగఁ బట్టి చంక లెగర, గొఱిగఁ దలవాఁడిక త్తితోఁ గురుటలేంద్ర.

సీసమాలిక:—

మఱియొక్కరాక్షసుం డరుదెంచి దుస్సలవలి జయద్రథు నేలఁ బండపెట్టి
తోడిఁబడ మోముపై నడిచి యంతటఁ బోక కొనకాలు పట్టిద్వై గొంతదవ్వు
వెండియు నొకరాక్షసేశ్వరుఁ డేలేంచి బలియుఁ డాబాప్తికుపజ్జఁ జేరి
ముసలిముప్పనఁ బెండ్లిమరిపెంబు వీక్షింపఁ జనుదెంచి తీపాటు ననుభవించు
మనుచు మూపును బట్టి ఘనరాద్రమూర్తి యై నీటుగా వెన్న మోకాట నూఁద
సురవైరి యొక్కఁ దాగురుతనూభవుఁ జూచి బాగాయెనో పెండ్లి బాపనయ్య
మరలఁ బెండ్లికి మీరు కర్తిపోదురు నేఁడు సంయమపురి కంచు సాగి మ్రొక్క
నొకఁడు కృపాచార్యు నొయ్యన వీక్షించి భూసురోత్తమ పవ్వలువ్వకొఱుకు
ప్రతిమాల భృతరాష్ట్రసుతుని వెంబడి వచ్చి బోసేసిరివి గాదె పొట్టనిండ
నాచార్యభాగంబు లర్పింతు రింక మీకు నిచ్చోట నుండుమం చేఁగె వాఁడు
రాక్షసుం డొక్కఁడు అత్తణు వీక్షించి పెండ్లయ్యె నేమిరా పెండ్లికొడుక
గాము సోఁగినవానిగలి వేల్పువచ్చిన మనుజునిరీరి సున్నాదిమాడ్చిఁ
దలపంచుకొనియున్నఁ దప్పదు మృతి నీకు లె వుంచు సిగఁ బట్టి లేవనెత్తె
నొకత్రూర్వగీర్వాణుఁ డుగ్రుడై చనుదెంచి ధారుణీసురులలో దూరి పలికె
నాజ్యభక్ష్యముల కాసింది యీకార్య మాను కా దనక మీ రరుగుదెంచి
తత్తఱిల్లిన మీకుఁ దప్పదు చా వంచు గుడికాళ్లు బంధించి కూల నేసె
దుందుభి యనువాఁడు పందిమాగధబృంద మంతయు వీక్షించి సంతసిల్లి
ఐక్యలతలవీర లన్నియు విదళించి గట్టిగా దామెనల్ గట్టికైచె
వెంటనే యొక్కఁడు వేశ్యాంగనలఁ జేరి సూచీముఖం బెట్టు చూపుండనుచు
భారకరద్యులిగల కరవాల మంఠించి ముక్కులు వరుసగా మోటుచేసె
నదియెల్ల వీక్షించి యతిభీతచిత్తులై పొరు లొండొరులతోఁ బలికె రార
బలరాముఁ దత్సంకపాపాత్ముడై తోడఁబుట్టువు నిలు వెల్లగొట్టి యిట్టి

- పాపమానవులలో బాంధవం బొనరించుకతమునఁ బ్రజలకు గాసి గలిగె
మన సొప్పియుండిన మాధవుం డిది మాన్పుఁ గన్నెత్తి చూడఁ డీకర్త మేము
సదనంబులం దున్న సర్వవృత్తికబాధ తలలెత్తి చూడఁ బో శిలలబాధ
అని విలపించుగా నంతలోఁ గొండలు పడఁతు లాండోరులలోఁ బలికి రహహ
ఆత్మగారింటికి నల్లుఁడు క్రొత్తగాఁ జనుదెంచి పిడుగుతోఁ జచ్చెనమ్మ
కలకంఠి యొక్కతె కపిలధేనువు పెద్దపుణ్ణోటఁ బడి నేఁడు పోయెనమ్మ
ముదితతో వినురెందుమంతలపా లిచ్చు నెనుమూలు పెనుబొబ్బ కీర్తనమ్మ
తొయ్యలి నూతాణుతోడేర్లు గుంపులై కూడి మేఁకలదొడ్డిఁ బాడునేసె
బదునైదుపాములు పదముల కెగఁబ్రాక భీతయై మాయత్త బెబ్బరించె
తలనిక్కిచూచినఁ దటుకున శిల దాఁకి యక్కఱకంటికి మోసమాయెనమ్మ
పాపాణ మొక్కటి బఱసెంచి తాఁకిన మఱిదికాల్ విఱిగనే మందగమన
మిక్కిలిచలిలేర్లు మీఁడిన మాతాత పెక్కుగంతులు వైచి పొగులసాఁగ
లే. ననుచుఁ బల్కుచు నాబాలవృద్ధ మంత, నక్కడక్కడ గూపులై పెక్కువగల
మొఱులు పెట్టుచుఁ దాలొంతు మోముఁ జూచి, బలుడఁ నీవల్ల నా కింతబాధ గలిగె.
- క. అని జనులందఱు వల్కఁగ, విని రాముఁడు శిరము వంచి వేటొకటనకె
తనమది యోచించెడుకఱిఁ, గనుఁగొని భీమాత్మజుండు గ్రుక్కనఁ బలికె. 96
- చ. వనమునఁ బాండవుల్ దిరుగ వారలవెంటఁ జరింపఁజాలకె
తనయుఁడుఁ దాను నిచ్చటికిఁ దద్దయుఁ గోర్కెను వచ్చి చేరినకె
మన మలరంగ సోదరిని మక్కువసేయక యాదరింపకె
వనరుహనేత్రి నీవటుల వంకరమాటలు వల్కుటొప్పునే. 97
- క. మేనల్లుని వరకన్యా, దారార్హుని బాధునుతుని దర్శకసమునికె
మాని సుయోధనసుతునకు, మానిని నర్పించఁ దగునె మామా నీకు. 98
- క. విజయతనూజున కొనఁగిన, గజగామిని లక్ష్మణునకుఁ జైకొనువాడై
విజయముచేసినవాఁ డీ, గజపురివల్లభుని బాగుఁ గనుఁగొను మింకె. 99
- క. పాపనిబట్టి మేనక, బీషములం గలిగియున్న సీరాయుధ! నీ
భావమునఁ దలఁచుకార్యముఁ, గావింపఁగ వశమె నీకుఁ గౌరవపలికె. 100
- ప. అదియెనుంగాక. 101
- క. కురువలి ననుజన్తులలో, సరసిజహితసుతునితోడ సొబలుతోడకె
పరిణయపితృత్వమై, యరుదెందినవారిలోడ నవనిం గూల్తు. 102
- క. అని మీసంబులు దువ్వుచుఁ, గను లెఱ్ఱగఁ జేసి ప్రళయకాలసముం డై
వనమాలిపూర్వజునకు, గనుపింబక నేఁగె వాఁడు ఘనబధమునకు. 103
- ప. ఇట్లంతరిక్షచరుండై ఘటోత్కచుం డలిభయంకరంబగు మాయ ప్రబలంబుగావింప

దానంజేసి కారవులయంగాగంబులు జెసి ధరాకలంబునం బొరలిన ట్లంతకపుర
కామినీజనంబులమాడ్కులకుం దోప భయాకులచిత్తులై విలసించువారలం జూచి
నీలాంబరుండు ననునంబున నిట్లని వితర్కించె 104

సీ. పిన్నతమ్మనిపల్కు లన్నియు నిజమయ్యె నదిగాక నకలాకుఁ డచ్యుతుండు
శరణాగతత్రాణబిరుదు దాల్చినమేటి శ్రీరమారమణుండు శేషకాయ
జేణునాదవినోది బాణాసురచ్చేది భగవాహనా మోది కైటభారి
నరసఖుం దానందనందనుం డసురారి గోపికాలయవర్తి కృష్ణమూర్తి

లే. ఆత్మదలఁచిన నణువు బ్రహ్మాండమగును, ఊణులుగోపల జగ మెల్ల తృణమునేయు
నట్టిహరి పక్షపాతియై నందులన, రక్కసులజేని కీపరాక్రమము చెల్లె. 105

ప. అని గోపాలదేవునిమాహాత్మ్యంబు వర్ణించి మఱియును. 106

లే. ఇతనిఁ జేపట్టి పాండవుల్ బ్రతుకఁ గలరు, కౌరవేంద్రుండు మిక్కిలి గర్వియగుచు
నరకునే యక కర్ణాదిసహితముగను, జెడుట నిశ్చయమని యెంచి సీరపాణి. 107

సీ. అబ్బనాభునిపల్కు లాలకింపక నేను వెట్టినై శశిరేఖ విజయతును
కీయక పాపాత్ముఁ డిభవురేంద్రునితోడ వియ్య ముదన నంచు విష్ణువీరి
చేసిన కార్యంబుఁ జేసేత గుడిచితి హరిచిత్త మరయ లేనైతి ననుచుఁ
దనలానె బింబించుతాలాంకు నీక్షించి వికవిక నగుచు గోవిందుఁ డనియె

లే. ప్రళయకాలంపురు ద్రునివగది మింట, సంచరింపుచు మనమొడఁ జలము పట్టి
రాక్షసేంద్రుండు పచ్చినరాజసుతుల, పసుధపైఁ గూల్చు గావున వగవుమాని. 108

క. అన్నా నాపల్కులు విను, కన్నియ శశిరేఖమనను కవ్వడిసుతుపై
నున్నది సౌభద్రునకుం, గన్నియవైఁ గోర్కి గలదు కావున వారిక. 109

క. ఎడబాపఁ దగదు నీకుక, గడుపాపము సంభవించుగలిఁ బో నేలా
యొడయెడు మనకశిరేఖకు, వెడఁల్తునిబోలునట్టి విజయాత్మజుఁ డా. 110

లే. పరశురాముజయించినబల్లిదునకు, వాయు భుగ్గుక్షణోత్తమవాహనునకుఁ
దుల్యం డభిమన్యు లక్షణతుల్యుఁడేయ, హస్తమశకంబునకు సామ్యమనుట రాదు.

ప. అని చెప్పి మధుసూదనుండు మఱియు నిట్లనియె. 112

క. సామంబునఁ జక్రంబును, భీమునిసుతుఁ డంచుఁ బల్కి పీతాంబరుఁ డా
రామునిఁ దోడ్కొని సంధికి, భూమిజను ల్తునముఁ జెందఁ బోయెడువేళక. 113

సీ. కరకంకణధ్వజుల్ గల్లుగల్లనిమ్రోయ రమణీయణులు చామరములు వీవ
పందిమాగధులు కైవారము ల్లావింప నున్వీగీర్వాణు లాశీర్వాదింప
వేత్రహస్తలు నూరుచే లడఁకువతోడ బహుపరా కని బరాబరు లానర్ప
డమరు వీణె మృదంగ ధక్కాదివాద్యముల్ శ్రుతుల కంతంకకు సౌంహౌనర్ప

తే. తమ్ముఁ డత్యంతభక్తిఁ గైవఁడయొనఁగ, రత్నమయ మైనకొన్ని ద్వారములు దాఁటి
పొకకాక్షుడు వేగమే బయలుదేరి, గట్టిగాఁ దానె దనుజున కిట్టులనియె. 114

సీ. ఓహో ఘటోత్కచ యోధీమనందన మెచ్చితి నీధైర్యలక్ష్మీమహిమ
రామజనురుపాతిరణగరిష్ఠుండ వీవు నిన్ను సాధింపంగ నెవ్వఁడోవు
తమ్మునిఁజూతునై తక్షణంబున వచ్చి వనిత నెత్తుకపోయి వనముఁ జేర్చి
వెండియుఁ జనుదెంచి వేదండుపురనాగు కండఁగ్రొవ్వణఁగించి కర్ణు నొంది
తే. పరిణయంబున కరుదెంచుఫరణివతులఁ, జంపఁ జూచెద విది యేమిసాహసంబు
చలము సాధించుకొంటివి చాలుచాలు, రాక్షసేశ్వర దయయుంచి రమ్మ రమ్మ.

ఉ. కాలవిశేషము న్ననక గాంధివివత్సని నిందురేఖకై
నీలవటంబుతాల్చు నవనీలిగఁ గొన్నివదిందినందు కీ
యాలముఁ గల్గజేసితి వయాచె విరోధము మామగారిపైఁ
జాలఁ గృపారసంబు నిడి సుధాకి రమ్మ బకాంతకాత్మకా. 116

క. కల్లలు గా వివి రాక్షసవల్లభ నాపలుకు నమ్మి వచ్చితివేనికొ
ఉల్లము రంజిలఁ బాఠికిఁ, జెల్లెలు ముదమందఁ బెండ్లి జేసెద మింకొ. 117

క. అనివల్కిన గోవిందుని, మునుగని యాధీమనుతుఁడు ముకుళితకరుఁడై
వనరుహలోచన మాధవ, సనకసనుత వాసుదేవ సామజవరదా. 118

క. కందర్పజనక వినతా, నందనకంఠాణ నందనందన హరి గో
వింద జనార్దన నీకు, న్వందన మిదె వాసుదేవ వారిజనాథా. 119

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 120

సీ. పాకకాసనువుక్రూపత్పియై గోవింద నీకు లోఁబుట్టు నై నెగఁగిసెట్టి
యాసుభద్రను రాముఁ డాడరానటువంటి కఠినవాక్యము లాడి కారవులకు
రమణి నిచ్చెద నంచు రప్పించి వెంటనే పరిణయం బొనరింప భావ్య మగునె
మిఁదోఁటిపెద్దలు మేరఁ దప్పినయంత మాఁదోఁటిమూఢులమది దలంబ
తే. నిబ్బరముఁ బట్టఁజాల దోసీరజాక్ష, సామమున శీవు రమ్మని ప్రేమచేతఁ
దిలిచినటువలె హలపాణి పిలువఁ డితఁడు, పిలువకుండిన నేనేల నలంక కుందు. 121

వ. కావున. 122

క. కారవుల వారివారలఁ, బోరున మర్దించి పిదప పురుషోత్తమ యీ
ద్వారకనగరముతోడకొ, నీరథిలోఁ గలిపి పోదు నిమిషార్థమునకొ. 123

క. అని సింహనాద మొనరుచు, దనుజేంద్రునిఁ జూచి నీరి తగ నిట్లు నా
తనుజ యగునిందురేఖను, దనుజేశ్వర రమ్మ నీదుకమ్మన కిత్తుకొ. 124

వ. అని పల్కి బలభద్రుఁడు ఘటోత్కచునితో మరియు నిట్లనియె. 125

- క. శినివరుఁడు మాధవుఁడును, ననుదూఱుడు రదియుఁగాక నగరములొనకొ
జనులెల్లఁ దిట్టుచుండును, దనుజేశ్వర సీవు దానిఁ ద్రవ్వఁగ నేనా? 126
- క. మీకంటెను బంధువు లింక, నా కెవ్వరు లేరు వినుము నా కవకీర్తి
రాకుండ నిటకు వచ్చిన, రాజొమరుల బ్రతుకఁ జూచు రాక్షసనాథా. 127
- క. వలమురితాలుపు చెప్పిన, వలుకులు చెవి సోఁకనీక పాపార్తుఁడ నై
చెలియలి నవమానించిన, ఫలమంతయు నేఁడు నాకుఁ బ్రాప్తం బయ్యెన్. 128
- క. లలనామణి శశిరేఖను, బలభిత్తురునుతుక కీక పాపార్తుకులా
తులువల కొనఁగినకతమునఁ, గలనాము జన్మించె గాక కలుగునె మనకున్. 129
- వ. అని మఱియును. 130
- క. ధరణీనాథు లనేకులు, వరిణయవీక్షాత్తు లగుచు బహువేమకతో
నరుదెంచినారు వీరికొ, కరుణారసభార మొలుకఁ గావుము వత్సా. 131
- క. అని వల్చిన బలరాముని, వినయోక్తుల కాత్మ నలరి వికవిక నగి య
ద్దనుజశిఖామణి వెండియు, నెనరూరఁగ నిట్టులనియె నీలొంబరుతోకొ. 132
- ఉ. మంజుల మెననీవదనమాధునికి న్నది సంకసిల్లె నీ
కంజలి చేసి వేఁడెద హలాయుధ విన్నవ మాలకించి యీ
కుంజరవట్టణాధిపుని కూరిమితమ్ములఁ బుత్రమిత్రులకొ
కంజదళాక్షుల న్వరునఁ గ్రమ్మనఁ బోల్పెడలింపు మితటకొ. 133
- వ. అని చెప్పిన ఘటోత్కచునివాక్యంబులకుఁ బ్రతి వచింపంజాలక తననవోదరుండైన
సాత్యకిఁ జూచి హలాయుధుం డిట్లనియె. 134
- ఉ. తమ్ముడ సీవు తలొక్షణమె దంతిపురేంద్రునిఁ దత్సకయ్యలకొ
దమ్ములఁ బుత్రులకొ హితులఁ దామరసాప్తకనూభవామలకొ
బొప్పనిచెప్పి ర మ్మనిన బుద్ధి వరా కని చెప్పి యప్పడే
సత్తదమందుచు న్నెడలి సాత్యకి వారలఁ జేరి యిట్లనెన్. 135
- సీ. ఓరి దురోఽధన యోజయద్రధ కర్ణ యోదుస్సనేన యోరోరిశల్మ
ఓద్రోణనందన యోక్మవ వృషనేన యోసోమదత్త యోరోరిశకుని
ఓగిబాష్టిక మీ రూరక మాయూరివంచను బడి యెలవరితకింబ
మెచ్చి మానెదన్న మిముఁ దెచ్చినందుకు మీరు చావకయున్న మేలుచాలు
- తే. ధార్తరాష్ట్రులు త్రొక్కినసానమెల్లఁ, దలఁచి చూడంగ నిర్ధామధామ మగును
కేశవుని మీరు వలుమారు గేలిచేసి, నట్టిఫలమెల్ల ననుభవ మయ్యె మీకు. 136
- వ. అని వెండియు. 137
- తే. ఇనుముతోఁగూడి తొలుక యజ్ఞేశ్వరునకు, దళికు నమ్మెటదెబ్బలు తగిలినట్లు

మీరు పాపాత్ములగుట మాయూహతోచ్చి, రాగ జపలకు శిలపెట్లు ప్రాప్తమయ్యె.

వ. కావున. 139

క. పనియేమి యివట మీఁకు, మనుజాధములార యింక మనలిలిరేసెన్
దనుజశిఖానుజి మిమ్మున్, దునుమాడుట నిశ్చయంబు దుర్తతులారా. 140

క. అని శనిపాత్రుడౌచు వల్లెన, విని యొండొరుమోము లట్టై వీక్షింపుదు న
జ్జననాథులు తమకాంతలఁ, గనునైఁగలఁ బిల్చుకొనుదుఁ గదలెనువేళన్. 141

చ. కురువతి మోము వంచుకొని కుందినడెందముతోడ ద్వారకా
పురిపాలిమేరయు న్నడవిపోయెడురాజును జూచి తమ్ములున్
తరుణులు పుత్రమిత్రులును దక్కినభూవతు లెల్ల భీతులై
కరిపురిలోవఁ బట్టుకొని గ్రుక్కన నేగిరి యేమిచెప్పడున్. 142

వ. ఆనమయంబున. 143

ఉ. అంబిపురాంగనల్ పలికి కార సుభద్ర యొనర్చుపుణ్యమున్
ఎంతనిచెప్పవచ్చు సుతు లింతపరాక్రము లాజ్ఞ మారకన్
ఇంతటికార్యము న్సలిపి రిట్టికనూజులు లేనిమాట నీ
దంబిరధాశ్వునైన్యధనధాన్యవిశేషము లేల కాల్పునే? 144

వ. అని మఱియు నిట్లని రద్దునం దరణ్యంబున ముక్కంటితో నెక్కంటిఁ బోరి పాకు
పతాత్రుంబుఁ గొని కాలకేయాదినీవాతకవచుల నిర్ణించి పాకాననుచేత దివ్యాస్త్ర
లాభంబు నొందినట్టిభీభత్సునకుఁ బల్కి యగుటంజేసి వీరపల్నియు, కంస నరకాసుర
బాణాసురమర్దనం దగురథాంగపాణితోఁబుట్టు వగుటంజేసి వీరసోదరియు, అభి
మన్య ఖుటోత్కచులకు మాత యగుటంజేసి వీరమాతయుఁ గావున సుభద్రపురా
శృతపుణ్యఫలం బెంతయని గణలెంతు మని కారవాంగన లొకరితో నొకరు భాషిం
చుచుం జనుచున్ననమయంబున. 145

సీ. భూసురుల్ గుంపులై పురిఁ బాసి పోవుచు నెక్కడిపెండ్లి వీఁ డేటిరాజు
క్షాత్రంబు వర్ణించి నమరంబు నేయక యొక్కరక్కనునకై యోడి పార
వీనిసంభావన వీనమైనను లేదు సూపాన్య మెట్టిదో చూడలేదు
ఆజ్ఞభక్త్యంబులు పూజ్యమైపోయెను తాలదెబ్బలు చాల లభ్యమాయె
లే. రాజరౌ జనుపేరు యారాజు కేల, ప్రధన మెందుకుఁ గరులేల రథములేల
సాధనములేల హరులేల నైన్యమేల, యేల నిర్భాగ్యునకు రాజ్య మేల యేల. 146

సీ. అనినకొందఱువిప్రు లురచే నీరాత్రి చావకుండిన మేలు చాలు చాలు
గుండ్లుదెబ్బతె కదా పెండ్లిసంభావన పదమని చెప్పుదుఁ బరువు లిడఁగ

వారాంగనామణు ల్బ్రగచుడు గుమిగూడి దిక్కుమాలినపెండ్లి దీర్పరాఁగ
ముక్కుకోతలు గల్గె నక్కరో యింకేమి గలి యందుఁ జింతించుకమలములులఁ

లే. జూది యొకబోటి వలికె నోసుందరాంగి, తాళగాఁ డీర్తి సుతికాఁడు ధరణిఁగూఁతె
వరుస మద్దలవాయించువాఁడు చచ్చె, సామజముచేతఁ బులిచేతఁ బాముచేత. 147

క. అని యిట్లు వారవనితలు, దనుజేంద్రునిభీతిఁ దవలి తత్తరవడుచున్
మును వచ్చినమార్గంబునఁ, జని రందఱు గుంపులగుచు జగలీనాథా. 148

ప. ఇష్టిధంబునఁ గౌరవనైన్యంబునం గలజనంబులు శార్దూలంబుబారిం బడి వెడలుభేను
పులమాడ్కి కంఠీరవంబులం గని బెగడుగజంబులవగిది పృకంబులం గనినయజం
బులరీలి పలాయనం బగుట వీక్షించి భీష్మద్రోణులవాక్యంబు లుగ్గడించి దీనాననుం
డై చింతించుచున్న సుయోధనుం జూది రాధేయుం డిట్లనియె. 149

సీ. మనుజాశనుఁడు పెక్కుమాయలు గల్పించి వారిదంబున డాఁగి వైరులకును
ఆంగంబుఁ జూపక దొంగపో రొనరించుకతమున జీవించెఁ గాక యెదుట
నిలిచి కయ్యమునేయ నిమిషమాత్రంబులొక బంపును సంయమిపట్టణమున
కదిగాక హరి వక్షపాలి యైనందున వాఁడొకలు చెల్లె మానవేంద్ర

లే. మనకుఁ గాంతేయులకు యుద్ధ మెనసినపుడు, పసిఁడివరయందుఁ జేర్చిన పాముతూపుఁ
లెఱికి పార్థునిఁ దక్కినధరణిపతుల, ఊణములొకలఁ బరిమార్చి ఋణముదీర్చు.

ప. అదియనుంగాక. 151

క. ఇంద్రజునికొడుకు కొనఁగిన, చంద్రానన తగదు మనకు సరిపోల్చుఁగ రా
జేంద్ర మనలక్షణునకును, సాంద్రముగాఁ గలరు చెలులు జగలీసలిలాఁక. 152

ప. అనిన గృపాచార్యుండు కర్ణునితో నిట్లనియె. 153

సీ. భీమపుత్రునిచేతిపెట్టు కొర్వఁగలేక పిఱికియై చనువెంచి దిరుదుమాడ్కి
రజ్జుకూతలు గూసి రారాజునకు లేనియాశఁ గల్పించెద వంతెకాక
ఫాలనేత్రునితోడ బవరం బొసర్చినఁ బార్థబారిని బడి బ్రతుకవశమై
ఆఁగిరిటికి నీకు నజగజంబులవలె నమరంగఁ దార్క్ష్యకాకములవగిది

లే. దారతవ్యంబు తెలుఁగక తవ్వకూత, లేల గూనెద విసువారి కింపుగావు
వడముడియుఁ బార్థ లేకమై వెడలినపుడు, వాసపునలైన శక్యమై వారి గెలువ.

క. అనిన విని కర్ణుం డిట్లనుఁ, బనికిం గొరగానియిట్టిపల్కులు వలుకన్
వినువారలెల్ల నవ్వరె, మనుజాధమ నీకుఁ దగదు మఱిమఱి వలుకన్. 155

క. జీవన మొనఁగెదురాజును, దైవముగా హృదయమందుఁ దలఁచక నిరతం
భీదిధమున దూషింపుడుఁ, గావరమున శత్రుఁ బొగడుకపటాత్ములకున్. 156

ప. కృతఘ్ను లనునామంబు గలుగు నని రారాజుం జూచి కానీనుం డిట్లనియె. 157

క. అనిమొన గార్తుక మెక్కిడి, ఘనశరములు నారిఁ దొడిగి కాంలేయులతో
నని చేసినపుడు నన్నుం, గనుఁగొను మిపు డేలచెప్పఁ గౌరవనాథా. 158

క. అన విని కురువతి కర్ణునిఁ దనతమ్ముల సుతుల పితులఁ దద్దయుఁ బ్రీతికొ
గనుఁగొని కుశలం బడుగుడుఁ, ఇని తనపురిఁ జొచ్చె రాజు సందడిగొనఁగన్. 159

చ. ఇవ్వధంబున. 160

ఉ. ద్వారకఁ బాసి కౌరవులు కర్ణి నఁ జూచి ఘటోత్కచుండు కం
సారిఁ నీరిఁ న్వరుస సాగిలి మ్రొక్కి మహాత్ములార మీ
కూరిమి నాపయి న్నిలిపి శోరినశోరికః దీర్చి బ్రోవుఁ డీ
సారిఁ బోయివత్తు నని చయ్యనఁ దద్వనసీమ కేఁగినన్. 161

చ. ఆసమయంబున. 162

క. ఊక్కలు విదలిచి యీకలు, ముక్కునఁ జక్కంగ దీడి ముదమున మోము
ల్పిక్కించు మిన్నుఁ జూచుచు, గొల్కొరొగో యనుచుఁ గోట్ల గూసె న్వరులన్. 163

చ. తదనంతరంబ. 164

సీ. ప్రాగ్వికాంగన తాల్పు బహురక్తభరితమా పదియాఱువన్నెలవదక మనఁగ
దినవిటుం డనువాఁడు దిక్కాంతకును బంపు మణిగణదుర్గుల రాణి యనంగఁ
గరిమొ రాలింపుచుఁ గ్రుక్కున మకరిపై సారసాక్షుండు పంపుచక్ర మనఁగ
గైరికద్యుతు లొల్కుఘనయశోకపుసుమసమిలఁ గూర్చినవర ప్రబక మనఁగఁ
లే. దనుముఁ దోలుచుఁ జక్రవాకములకెల్లఁ, బరమసంతోష మొనరించి వద్దములకు
ముఖవికసనంబుఁగావించి ముదమొనర్చి, యదయతైలాగ్రమునభాసుఁడుద్భవించె.

చ. ఆసమయంబున ఘటోత్కచుండు హిడించి సుభద్రలకు సాష్టాంగదండవ్రజా
మంబు లాచరించి సౌభద్రుని గౌఁగిటం గ్రుచ్చి తాను పోయివచ్చినవృత్తాతం
బాద్యంతంబు సవిస్తరంబుగా వినిపించిన విని సుభద్ర సంతోషసాగరంబునం జేలి
పైడింబున కిట్టనియె. 166

క. అన్నా నీకౌర్యము నే, నెన్నఁడు వివరించి చూచి యెఱుంగను నేఁ డీ
కన్నియశోఱకై చూచిఁ, గన్నులకును బండువయ్యెఁ గాదా నాకున్. 167

క. ఇననీదనకులు నిన్నున్, గని ముదమున నెత్తి పెంచి కడుమక్కువతో
మనిచినఱుణంబుఁ బాపెను, తనయుండు మణి నీవె కాక దానవనాథా. 168

క. భుగలకురు నైస్యమునం, దనహాయలు గలరు వారి ననిమొనలొనన్
దెనలకు గదిమిలి బౌరా, యసురేశ్వర సీసమాన మవనిం గలరే. 169

క. మీరండ్రెగారు యీవిధఁ మాతతముగ వినినఁ గోర్కె లభ్యె నటంచున్
చేతో మోదము నొందర, మాలెఱుగున వార లచట మారులిపుత్రా. 170

వ. అని మఱియు నిట్లనియె.

171

క. తనయా దీర్ఘాయాపు గ, మృని తా దీపించుకల్లిమధురోత్పలమృ
దనుజుండు మది ముద మందుచు, జననీమణిపాదములకు సాంగిలి మ్రొక్కెన్. 172

క. ఈతెలుగున హైశంబుండు, మాకకుఁ దనసోదరునకు మఱుదలిమదికిన్
ప్రీతి పూర్ణుండఁ జేయుచు, వీరమనోమలికుఁ డగుచు వేడ్కలొ మండెన్. 173

వ. అని వైశంపాయనుండు మఱియు నిట్లనియె.

174

ఉ. ద్వారకవాసుఁడై వెలయుఁ బైవళిభామణి రుక్మిణీమన
స్సౌరసభానుని స్వీకచసారసలొచు మేలుకొన్న శృం
గారవిలాసమూర్త గలుగుకాంతలు భక్తులు రత్నమందిర
ద్వారముచెంగట న్నిలిచి దానవభంజనులీల లెన్నుచున్. 175

సీ. యాదవాన్వయార్థి మోదంబు నొందించు మిహిరరణప్రాయ మేలుకొనుము
పూతనచనుఁడ్రావి భూమిపైఁ గూల్చిన మేదిసీధరధీర మేలుకొనుము
షాడకాయుక్తగోపసుందరీలొబుఁడై మీఱుచారువినార మేలుకొనుము
గోవర్ధననగంబు గోరక్షణంబుకై కేలఁ దాల్చినదేవ మేలుకొనుము
లే. సీలసీరదరుదిదేహ మేలుకొనుము, ఫాలలోచనసుతశీల మేలుకొనుము
వాలితాకార మాధవ మేలుకొనుము, బాలగోపాల పరిపాల మేలుకొనుము. 176

క. అని యిట్లు మేలుకొల్పిన, విని దిగున నిద్రలేచి వేగంబున ను
జ్జనకాల కేఁగి యచ్చట, పనితామణు లందియిచ్చువారిం గొనుచున్. 177

సీ. స్నానంబుఁ గావించి సరిగంచుచేలఁబు సవరించె తిరుమణి చక్కదిద్ది
తిరుచూర్ణలిలకంబుఁ దీర్చి పిమ్మట కార్యవిధు లొప్పఁగా నల్పి వేడ్క మిగుల
మణిహేమరుదిరమా మకుటంబు వెనఁ దాల్చి విమలవస్త్రపుండలములు పెట్టి
పాకారిమణులచే భాసిల్లుబంగారు భుజిరీటంబులు పొసంగ నునచి
లే. భర్తపనసంబు దుంగులు బారఁ గట్టి, చక్రకార్ణాదిసాధనచయముఁ దాల్చి
సఖులు తనపెంబ నంటిరా సంతసమున, మధ్యకక్ష్యాంతరముఁ జేరె మాధవుండు. .

వ. అట్టియెడ బలదేవసాత్యగిగదా ప్రారక్యతవర్తోధవాదులును సారణప్రద్యమ్ముసాం
బానిరుద్ధాదికుమారులును బాదమాపినం జూచి దామోదరుండు వారల నుచితపీఠం
బులఁ గూర్చుండ నియోగించి తదనంతరంబ బలభద్రసాత్యకులం దిలిచి సుభద్రా
భినుస్యలఁ దోడ్కొనివచ్చుట కంతకపురకామినులతోఁ బ్రయాణనన్నాహంబు
సేయుం డనిన వార లాక్షణంబున లేవలిరుక్మిణీసత్యభామాదికాంతల కథంబు
లంజేర్చి తమతమరథంబు లారోహణంబుఁ గావించి రావనయంబున గోపాల

దేవుడు డెబ్బదిరెండు పకష్టాంశరంబులు గడిచి యేనుగు మొగసాలకడ రథం
బెక్కి ప్రయాణోన్ముఖుం డగుచు వెడలునమయంబున. 179

సీ. కూర్చినను తొలగి నడుగులనీడచే హంసమండలరశ్మి యడఁగిపోవఁ
జామరంబులఁ బుట్టుజంఝానిలంబుచే నీలాంబుదంబులు నింగి శృంగయ
వాఙ్మోక్షోద్ధాతపాంసుజాలంబుచే భాస్కరుం డద్దంబుభావించునర
గజబృందస్థిం కారఘనవిరావంబుచేఁ బరగ దిక్కురులకు బధిర మొదవ
లే. సమరభీకర మగుసాధనములు పట్టి, శూరభటు లాఱువద్ద ముల్ చుట్టు నశువ
వనజనాభుండు మైడింబువనముఁ జొచ్చె, 180

క. అంకట మైడింబుఁడు తా, నెంతో మది ముదము నొంది యిట్లుని పలికె
దంతిరథాశ్వభటాళితో, కంతునిగురుఁ డరుగు దెంచుకలకల మదిగో. 181

క. కరుణాకటాక్షవీక్షణుఁ, డరవిందభామతాక్షుఁ డరిమర్దనుఁ డా
గరుడతురంగుఁడు శ్రీహరి, మరచునె మనయందు. గలుగుమాలిమి తల్లి. 182

క. అరి యిట్లు పల్కుననుమంబుఁ రాముఁడు కేశవుండు భూరికరంబౌ
దనుజాని గిరిగవ్వారముం, గనుఁగొని తనురథము లచట గ్రమ్ము డిగినకొ. 183

ప. ఇట్లు రథావతరణు లగురామకేశవులకు మ్రొక్కి ఘటోత్కచుండు మణిమయం
బైనగుహాప్రదేశంబునకుం దోడ్కొనిపోయి కూర్చుండ నియోగించె నంత సుభ
ద్రయుం జనుడంచి తదగ్రజాలకు సాష్టాంగదండప్రణామంబు లొనరించి యు
న్నంత రుక్మిణీదేవిమొదలైన సకాంతలును బ్రద్యుమ్నాదికుమారులును గృతవర్త్యా
గయుద్ధతాడులును దమతమరథంబులు డిగి గుహాప్రదేశంబునకుం జని కూర్చుండి
రాసమయంబున దీనానన యై యున్న సుభద్రం జూచి దామోదరుం డిట్లనియె.

క. పెద్దన్న పల్కుపల్కులు, ముద్దియ మదినుంచవలదు మమ్మరును నీ
పద్మ జయించెను శోపము, పద్మప్రా విజయురాలి యొప్పుదుపాణి. 185

క. క్షితిభృచ్చైర్యం బొప్పిన, యతులితరణరంగదక్షు లరిమర్దను లీ
సుతులుం గలిగిననీ వీ, గలిఁ బరిచింపింప నేల కమలదళాక్షి. 186

క. భీమతనూజానిసాహస, మేమని వినులెంతుఁ గౌరవేంద్రుని శకునిం
దామరసాప్రతనూజాని, సామజశ్రుతిఁ జేర్చె నింత చాలదె మనకుకొ. 187

క. నీకోడలు నినుఁ జేరెను, నీకోరిక సఫల మయ్యె నిమిషార్థములౌ
నీ కేమిగొదవ కల్గి, పాకారికుమారుఁ డాత్మపలియై యుండకొ. 188

ప. అని మఱియు గోవిందుం డిట్లనియె. 189

సీ. అభీమన్యునకు హరిగాక్షిః పరిణయం బొనరించుకొరకె పొడమి యిటకు
నిన్నుఁ దోడ్కొనిపోవ నీలాంబురుండు పచ్చె నని పల్కుకొరియనగ్రముఁ జూచి

భక్తేభయాన సుభద్ర నేతులు మోడ్చి పంకజనాభ యాబలుడు నన్నుఁ
బలిసెనటలుకుల కలిగి పుత్రునితోడ చెందువనంబులు లేయు బగులు
లే. నడచి యాధూరపవమున నడవలేక, నలకచే నేను నిద్రించునంతటాన
నన్నదమ్ములభావంబు లరయలేక, ధీరు లీపుత్రు లిరువురు పోరిపోరి. 190

క. రోసంబున వీరిరువురు, భాసురకమలాసనాఖ్యుభావంబులఁ జే
రీతున సుపక్రమించిన, వ్యాసుసహమానిసింహు డడ్డం బగుచున్. 191

ప. వీరిరువురనడుమ నిలిచి భీమాద్వుపలకుమారు లని యెఱింగించి పారాశర్యం డంక
ద్ధానంబు నొందిన ఘటోత్కచుం డభీమన్యుం గాగిలించుకొని మద్వృత్తాంతం
బాద్యంతంబు విని రోహదణితనేత్రుండై ద్వారకాపురంబునకుం జని శశిరేఖం
దెచ్చినాఁ డనిచెప్పి సుభద్ర గోవిందున కిట్లనియె. 192

సీ. ఈభీమనందనుం డింటిఁ దెచ్చిన దొకయెగ్గుగా దోచిన నితనిఁ బ్రోవుఁ
డీశశిరేఖాఖ్య యిభరాజగామిని మీరె తోడ్కొనిపొందు మేము పొందు
తనయులు విహరించువనము కేఁగెనము నాసుతున కెచ్చటనైన సుదతి దొరకు
భాగ్యవంతులపుత్రి బడుగుల కేలబ్బు ధనవంతు లగుసుయోధనునిపట్టి
లే. కొనఁగి చేసిన సమవియ్య మొప్పు నరుచు, న్యాయనిష్ఠారవాక్యమల్ తోయకాక్షి
కులక నాపల్కు విని బలభద్రుఁ డాత్మఁ, బుట్టువగవునఁ జెల్లె' కిట్లునియె. 193

క. పంకజలోచన దైవము, బొంకించిన బుద్ధి లేక బొంకిలి విను నా
బొంకు తిరంబుగ నీహృ, క్షుంకజమున నిల్వవలదు పార్థునియానన్. 194

సీ. నాకతంబున నీవు నగరంబు నెడదాసి భయదాటవులయందు బాధనొందు
పాపంబు పోవునే పడవతి నీసుతునకుఁ బోవఁగఁ గన్యాదాన మొనఁగకున్
నేను బార్థునకు మో మెట్లు చూపుమ నంచు విలపించుమాలిఁ జూచి విజయరాణి
యెడ్చిన పీఠీంచి యింతులందఱు నేడ్చి రచి చూచి ప్రద్యుమ్నుఁ డాపిగాఁగ
లే. సాంబుఁ డనిరుద్ధుఁ డుద్ధవసాత్యకులును, గడుఁడు కృతవర్త సారణు ల్గుమ్మఁగవల
సీరు పెట్టిన పీఠీంచి నీరజాత్మ, దూరడింపుచుఁ బార్థునియొడ కనియె. 195

ఉ. చెల్లెల నీవు నీపగిదిఁ జింత వహించఁగ నీరసాధనా
డుల్లమునందు పెన్వగవు నూర్జితమై పెరుపొందుచేదనన్
జల్లనఁ గంట నీరిడియె సారసలోచన యీమహాత్మఁడున్
దొడ్లి వదించువాక్యములదోషము లెంచకుమన్న చేడెచిన్. 196

సీ ఆని యిట్లుపల్కిన హరిపల్కు లాలించి సంకసామన నవ్వసాదిపల్కి
మాధవ నీవాక్యచుధురామృతంబున మదినున్నతాపంబు మానె నాకు

- బలభద్రుడు పుత్రి యాజలజారిరేఖను నిచ్చిన మఱియు మీ రివ్వకున్న
మేనమామలు మీరు మేనల్లుఁ డభిమన్యుఁ డన్నలు మీరు నే ననజ ననుచుఁ
- తే. గరయుగంబును ముకుళించి పరమభక్తి, వారిజోదర గోవింద వాసుదేవ
సుందరాకార గోపికాబృందహార, పన్నగాశనకంఠాః పరమపురుష. 197
- వ. అని సుభద్ర బలభద్రుం జూచి యిట్లనియె. 198
- క. నేరిది నేరక చేసిన, నేరంబులు మఱిది నన్ను నెనయారంగా
భూరికృపకౌరవీంబనె, సీరాయుధ యంచుఁ బల్కుచెల్లెనితోడకౌ. 199
- క. బలదేవుఁ డనియెఁ దల్లి, తలఁపఁగ నీయంచుఁ గలదె త పురయంగాఁ
దెలియక మూర్ఖత నిన్నుం, బడికినయాతప్ప నాది పద్మదళాక్షీ. 200
- క. పురికిం జనుడెంచెద నని, కరివరదుం డాలకింబ గ్రమ్మన నాకుకౌ
వర మొసఁగు మనిన విని యా, సరసిజముఖ పాథురాశి సంతోషిత యై. 201
- క. ఉన్నయెడ రాముపత్నియు, వెన్నునినకు లరుగుడెది వినుము సుభద్రా
పన్నగమ్మగవినివేశమా, లిన్నగముల సొచరించ నెందుకు దల్లి. 202
- వ. అని మఱియు నిట్లనిరి. 203
- సీ. పురుషోత్తమనితోడఁబుట్టు వై భీభత్ససనిత యై యాఘోరవనమునందు
శక్తిదండులఁ బాసి తనయనితో నీవు గాసిఁ బొందఁగ నేల కమలనేత్ర
బలభద్రుఁ డత్యంతభక్తిఁ దోడ్కొనిపోవ వచ్చినాఁ డింక సేవగపు మాను
మెక్కడ లక్షణం డెక్కడ శశిరేఖ కానిగోరుకుసాటి బోలఁ డతఁడు
- తే. చూడ వీరిద్వరకు నీడు జోడు గాక, యిభపురేం ప్రనివట్టికి నీడుగాదు
సునతి శశిరేఖ యభిమన్యుసొమ్ముగాని, యికరులకుఁ దక్కనేర దీయిందువదన 204
- క. అని యిట్లు వదినె లందఱు, మనుకొని భీభత్ససనిని ముద మొనరింపకౌ
వివయోక్తులు పల్కిన విని, కనకాంగి సుభద్ర వారిఁ గౌఁగిటఁ జేర్చెకౌ. 205
- వ. ఇట్లు కౌగిలించికొన్న సుభద్రం జూచి మఱియు నిట్లనిరి. 206
- సీ. గహనసీమకు నీవు కదలఁదాదిగా రాకేందుముఖ నిద్రరాదు మాకు
అనిపల్కినంతలో నలివేటి యొక్కతె చనుదెంచి విసవప్తు సారసాక్షి
యడవి కేగినవార్త లాలించినదిమొద లాహార మింపుగా దనుచుఁ బలికె
వెండియు నొకబోటి విజయుపల్కిని జూచి చూచితి రారాజునుతునిరూపు
- తే. వానిరూపంబు తుడిచెఁబో వారిజాక్షీ, వాయుసూనునినుతుం డింతనేయకున్నఁ
బొలఁచి శశిరేఖ వర్ధమై పోవునప్పు, కుక్క ముట్టినకుండ యై కుందరదన. 207
- తే. అని వదించినవారిజాననం జూచి, యలసుభద్రయు సంతోషజలధిఁ జేలి
యలకయంబగుభక్తితో నకు లొనర్చి, వదినెగారికి నత్యంతముద మొనర్చె. 208

సీ. ఆనయమంబునం దలివేటి శశిరేఖ చనుదెంచి జనకులచరణములకు
మ్రొక్కి నిలచిన తనముద్దుపుత్రునిజూచి బలభద్రుఁ డానందభరితుఁ డగుచు
నాపుత్రుని నామాన నరభోజయఁడు నిన్నుఁ దెచ్చినప్పుడు నెంత దిగులుబడితొ
మముఁబాసి యీవనయధ్యుదేశంబున నెట్లు నిద్రించితిో యీదువవన
తే. శుభకరంబుగ నిను బార్థసుతున బిచ్చి, సేరులు విలసిల్లఁగాఁ బెండ్లిసేతు ననుచుఁ
బలుకువలుకులు విని వచ్చి పార్థసుతుఁడు, హలికి హరికిని సాష్టాంగ మాచరించె.

వ. ఇట్లు సాష్టాంగనమస్కారంబు లొనరించిన సౌభద్రుం జూచి యత్యంత సంతో
షంబుతో నీహంబయందు తనమసంబున నిట్లని వికర్తించె. 210

సీ. కంతుజయంతనక్కోదేవుల హసించు వరుస శృంగారంబు లరసిమాడ
శరజన్మగాంగేముజానుదగ్గులఁ గేరు ఘనపరాక్రమకాశలముల
అనిలనాగాంతకయహిరాజుల హసించు పటుతరం బగుబాహుబలమునందు
సద్వృందపూర్ణేందుచౌదంతులను గేరు భాసురం బగుకీర్తిబడియలందు
తే. అనాహ యిటువంటియట్లుని నడవి కనిది, కురునరేంద్రునిపుత్రునిఁ గోరినట్టి
బేలతనమును దనుఁదానె తూలనాడి, భూరిబలుఁ డైనపైడింబుఁ బొగడి పొగడి.

వ. తనసహోదరుఁ డైనగోవిందుం జూచి హలాయుధం డెట్లనియె. 212

ఉ. ద్వారక కేఁగుయత్న మిఁక దానవభంజన సేయవే యనకొ
వారిజనాథుఁ డాక్షణమె వాయుసుతాత్మజుఁ జూచి వత్సనీ
భూరిపరాక్రమక్రమముఁ బూని నులింపఁగ శేషుఁ డోపునే
ధారుణిఁ బొందుమానులకు దైత్యశిఖామణి కీర్తిఁ దెచ్చితో. 213

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 214

క. దుస్తర మగుకార్యంబులు, నిపులకార్యంబుచేత నెరవేర్చినని
నృప్తినిసేయఁగ బ్రహ్మ, కస్తీగదా భీమపుత్ర ఘననిభగాత్రా. 215

క. అశుభానివైవాహికముం, గనుఁగొనఁగారమ్ము లెమ్ము గ్రమ్మున ననిన
నిద్రిని కరములు ముఖింపుచు, దనుజారికి నిట్టులనియెఁ దద్దయు భక్తికా. 216

సీ. అప్పటప్పటికి నన్తోప్ప సేయఁగ నేల పాటించి వినుము నామాట యొకటి
అనురారి నీకృపారసము నాపె నిల్పకతమన కాత్రపు ల్కదనమందు
కృపబులై నాచేత నవజయం బొందిరి అదిగాక పాండవు ల్విదితయశులు
నిను నమ్మి మిక్కిలి ఘనులైరి మాధవ యని పల్కి సాష్టాంగ మాచరించి
తే. బిడ్డ నర్పించి సౌభద్రుఁ పెండ్లిసేయఁ, బాటువడువారు మీరుండఁ బద్మసాభ
నేను రాకున్నఁ గార్యంబు నిలువనేర, దనిన విని పార్థనందయం డాత్తఁ గుంది. 217

తే. ఆన్న రాఁడని చింతించునకనివృద్ధయ, మెఱిగి గోవిందుఁడనురేంద్ర కరముఁ బట్టి
భీమకుత నిపు రాకున్నఁ బెండ్లియేల, ననుచుఁ జింతించు నీకమ్ముఁ డవిగో చూడు,

క. అనిన విని దానవేంద్రుడు, తనకమ్మని మోముఁ జూచి కమ్ముఁడ నీతోఁ
జనుచెంచెడఁ జింటింబకు, మని వెండియు నిట్టు లనియె నభీమన్యునితో. 219

సీ. జనకు లడవి నున్న సమయంబులో నీకుఁ బరిణయం బిపుడు సంప్రాప్తమయ్యె
తమ్ముఁడ నీభాగ్యదశ యేమిచెప్పడు ననుచుఁ గన్నుల నీరు నతఁడు రాల్చు
జూచి పార్థునిరాణి జొటజొటఁ గన్నీరురాలైన వీక్షించి రమణు శైలఁ
బొక్కుచు విలపింపఁ బురుషోత్తము డు చూచి చెల్లెల నీటిట్లు దింత నేనుఁ
లే. గారణం జేమి నెనవచ్చు కంబుకంతి, నమయ కాలంబు గడవిన యమకనూజాఁ
దాదిగాఁ గలపాండవు లరుగుచెఱు, రిపుడు శుభకార్య మెడనేయ నెందుకప్పు.

క. అని గోవిందుఁడు చల్లిన, విని సోదరి వగపు మాని వేటొక టనకక
తనమది సంకసమందుచు, తనయులమది జింతబాపె ధరణీనాథా. 221

సీ. అంత ఘటోత్కచుం డత్యంతసంతోషసహితుడై బలకృష్ణపాశ్యకులకు
వారిశార్యులకును వరుస యాదవవీరవరులకు మఱి వారివనికలకును
దివ్యభూషణముల దివ్యాంబరంబుల దివ్యగంధంబుల దివ్యకుసుమ
ములను బూజలు నేసి ముదముతో మ్రొక్కిన భీమపుత్రునిఁ జూచి పెద్దప్రొద్దు
లే. నతఁడు చేసినసాహసం బాత్మ మెద్ది, యోధుటోత్కచ వినుము తాయుర్వియందు
ఘుంఛడవై చేయువర్ష ముల్ మనుచుటండు, వరుస దీసింది రవ్వడు వసుమతీంద్ర.

వ. ఆనమమంబున. 223

సీ. కమలాక్షుఁ డాఘటోత్కచునిగైవఁడచేఁ దనరథం బెక్కించుకొనియె నపుడు
బలభద్రుఁ డంత సౌభద్రుసహితుఁడయి రథ మెక్కిఁ దక్కినరథికవరులు
తమతమరథములు తా మెక్కుకఱిఁ గాంత లండఱు గుమిగూడి యాహిడింది
మోము వీక్షింపుచు ముసిలిము నైదువ రమ్మ రవ్వని పిల్చి రథముఁ జేర్చి
లే. వారు తమతమయరదము ల్వరుస నెక్కి, రంత బలరామకృష్ణ లాయడనిఁ బాసి
కడుజపంబున రథమారు ల్గురులు నమవఁ, బుడమి గంపింప ద్వారకాపురముఁ జేరి.

వ. ఏనుంగుమొగసాలకడ రథంబులు డిగ్గి నగరు ప్రవేశించి రామకృష్ణులు జననీజన
కులకు మ్రొక్కునమయంబున సుధద్రాభీమన్యుఘటోత్కచు లరుచెంది దేవకీసు
దేవులకు మ్రొక్కినం జూచి దేవకీదేవి సుధద్ర కిట్లనియె. 225

క. పాపనిఁ దోడ్కొని హరిహర, గోపంబున భీమ మైనఘోరాబునితో
ఏఱగిది బోలిపో గడ, మాపైఁ గలమమకమాని మాచటికేళ. 226

క. వన్నగమ్మగములఁ గనుఁగొని, పెన్నగములఁ గాంచి మదికి భీలి జనింపక
వెన్నుని నన్నుఁ దలంచితో, పున్నునుశక్తికుల్యవదన పొక్కుచు మదిలొక. 227

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 228

సీ. కాంతారమున నిన్నుఁ గామపాలుఁడు పల్కుపలుకులు మది నిల్పవలవచ్చు
ఇందీవరాక్షి మీ రితరులు గారు యీ హలసాధనుఁ డెన్న యనుజ వీవు
నెలతరో నీసాము నీయిల్లు చేరెను ప్రీతితో సుతునకుఁ బెండ్లిచేసి
నేఁ డాదిగా నీవు నీకుమారుండును వెనుపొందుసిరులతో మనుఁ డటంచు
తే. దేవకీదేవి పార్థునిదేవిహృదయ, సంకటముఁ బాసి యభినన్య సంకశమునఁ
జొంచుదువ్వుచు ముద్దాడి సొంపు మిగుల, నిండువేడుక మిన్పొందుచుండె నపుడు.

క. అని చెప్పిన ముదమందుచు, జనమేజయుఁ డిట్టలరియె సన్ననినాథా
వినవిన నామదిఁ గోరిక, ఘన మయి తనరారె నవలికథ యెట్లనెనక. 230

మత్తకోకిల. వాఁజాననపంకజాననవందితా నతపోషణా
ధారణీధరతల్ప కేశవ దానవాన్యయశోపణా
సారదాదిమునీంద్రసన్నత నాగభుగ్వరవాహనా
నీరజాక్ష కళింగమర్దన నీరదాంగ జసార్దన. 231

గద్య. ఇది శ్రీమత్సూర్యనారాయణకరుణాకటాక్షవీక్షణాలంకార సుస్థిరామృతవాక్య
జనితకవిశ్వరత్నాకరవంశ పయఃపారావార రాకాసుధాక రాంజనేయాఖ్య తనూజ
అప్పప్పరామధేయప్రణీతం బైనశశిరేఖాపరిణయం బయమహాప్రబంధంబునందుఁ
జతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

రాధాధరపరిమళ
సారామృతపానలా'ల సజ్జనపాలా
చారుమనీమాలా'లా
సారసభవవినుతశీల స్వర్ణసుచీలా.

1

న. ఆవధరింపుము నూతుండు కొనకాదిమహాముసులకుం జెప్పినట్లు వైశంపాయనండు
జనమేజయునకిట్లనియె.

2

ఉ. సీరియుఁ జక్రియుఁ జెలఁగి చెల్లెలిమానువివాహయత్నులై
చారులఁ జూచి కట్టణముఁ జయ్యున నుందర మొప్పఁజేసి బల్
సారసుగంధపుష్పముల సంగ్రహమున్ దగఁ జేయుఁ డంచు నా
కారుణీశోత్తము ల్పలుక గ్రక్కున నేఁగిరి తత్ప్రియత్నులై.

3

సీ. ఆనమయంబునం దమరముసింధ్రుఁడౌ నారదుఁ డాత్మలో నప్పుకొనుచు
నలఘుటోత్కచుకొర్య మందందఁ దలచుచు నింపుగా వీణె మోయించుకొనుచు
సారసాక్షుని దివ్యసంకీర్తనంబులు తోడిరాగంబుతోఁ బాడుకొనుచుఁ
బార్థపుత్రునిపెండ్లి బహువైభవంబుగాఁ జెలఁగుమార్గం బేను జేతు ననుచు

తే. గునకుకరువునఁ బోవుచు గోపురంబుఁ
గాంచి కాంచనవజ్రసంకలితమైన
మేటిమొగసాల గోపురాల్లాఁటిపోయి
విమలమైనట్టి యింద్రసీలములచేత
డంబుమీఱిన కొలుపుకూటంబుఁ జేరి.

4

సీ కపిలమార్కండేయకౌశికజాబాలమైత్రేయపర్షకమందపాల
కల్వకృత్సవనీప్రకౌండిన్యవరతంతుజానుదగ్నియగస్త్యకౌనకాత్రి
భార్గవగార్జేయపైలకశ్యపపుల్లగాలవహరిదశ్వవాలఖిల్య
శుకమతంగవ్యాసఐకదాల్ఫ్యమంకణకౌండిల్యుఁ డాదియా సకలమునులు

తే. ధనదుఁ డనిలుండు నీకాన్యఁ డనలుఁ డాది, నురలు యత్నులు కిన్నరు ల్బుట్టుగొలువ
నర్జునునితోడ నేకసింహాననమున, నిండ కొలుపున్న దేవతానేతఁ గాంచె.

5

- ప. ఇట్లు కాంచి యేలేంచునారదుం జూచి సువర్ణాధిపుం డధునస మేతంబుగా నెదురు
వచ్చి సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి లోపలికిం దోడ్కొనిపోయి సింహాస
నాసీనుండేసి సహస్రాక్షుం డిట్టనియె. 6
- క. మునిసార్వభౌమ మీరుకొ, జనుదెంచిన నాదుపుట్టు సాఫల్యంబై
దనరాకె ననుచు వెండియు, వినయంబున నిట్టు లనియె విబుధేశ్వరుడుకొ. 7
- సీ. మాయజూదంబున మహి నెల్లఁ గోల్పోయి ద్వైతవసంబుగా భర్త జాండు
తమ్ములతోఁగూడ ద్రౌపదీసహితుడై కూర లశనముగఁ గుడుచువేళఁ
బాధుఁ డభవుతోడఁ బందికైపోరాడి పాశపతాస్త్రంబుఁ బడసిమఱియు
దిక్పాలకులచేత దివ్యాస్త్రములుకొన్ని దత్త మందెవ నందుఁ దలంచి వచ్చి
తే. దేవమాసింద్ర విను పెక్కుదినము లయ్యె, ధర్మజాదులవిధ మేమొ దుర్మదాంధుఁ
డాను మోఘనుఁ డదముఁడై యాచరించు, దవ్వవను లేమొ వివరించిచెప్పవనిన. 8
- క. నావని మునిశంకరుఁ డా, దేవేశునిఁ జూచి పలికె దివిజాధిప న
ద్వాపముతో నీ వడిగిన, యావిధ మెఱిగింతు వినుఁడు ఆర్జునుఁ డీవుకొ. 9
- సీ. పార్థపుత్రున కిచ్చు బలభద్రువుత్త్రుని మందుఁ డౌ రారాజనందనునకు
నడిగి రమ్మని ధర్మారులఁ బంపిన వారు పోయి తాలాంకునిపుత్త్రు నడుగ
నిచ్చెద నని మాట నిచ్చిన విని వచ్చి వెలది సుభద్ర తా వేడుకొనిన
తోడఁబుట్టును బెక్కుదుర్భాష లాడినఁ గోపించి యాయమకొడుకుతోడ
తే. వెడలి మిక్కిలిభయదమా నడవఁజొచ్చి, రవుడుసౌభద్రుఁ డాఘటోత్కచునితోడ
సమర మొనరింప నుకలా సన్నసింద్రుఁ, డలవరాశరనందనుం డయగుదెంచి. 10
- సీ. భీమాద్ములు గన్నదిడ్డలు మీరందుఁ బల్కఁగా విని భీముపట్టి వచ్చి
పిన్నతల్లికి మ్రొక్కి పిమ్మటఁ దమ్మునికొ గొగిటఁ గదియించి గారించి
ఘనభయంకరమైన వసభూములకు మీరు నేలేంచుటకు నేమిహేతు వనిన
విని సుభద్రాదేవి వివరించి చెప్పఁగా దానవుండు గ్రుఁడై తత్క్షణంబ
తే. ద్వారపతి కేగి తాళాంకుతనుఁడెచ్చి, తనవసంబున ముదిమతోఁ దరుణి డించి
మరలఁ జని తానె శశిరేఖమాడ్కి నుండి, లక్ష్మణునిగంతువేయించి రాక్షసుండు.
- ప. అంతటం బోక నాఘటోత్కచుం డనేకరూపంబును దాల్చి దుర్యోధనాది కౌర
వుల కవజయం బొనరించినం జూచి బలరాముం డాదానవుని జయింపం జని యలవి
గాక దామోదరుం దోడ్కొనివచ్చి సౌభద్రునకు శశిరేఖ నొసంగెద మని రామ
కేశవులు ఘటోత్కచువసంబునకుం జని సుభద్రాభిమన్యులఁ దోడ్కొనివచ్చి సౌభ
ద్రునకు వివాహప్రయత్నంబు నిశ్చయంబుచేసి రని చెప్పి నారమండు దిడొజాం
జూచి మఱియు నిట్టనియె. 12

- క. మనుమనివై వాహికమున్, గనుఁగొన జేచేంద్ర నీవు కడువిభవముతో
తనయుఁ డగుపార్థుఁ డోడ్కొనిఁ, జను మని వినిపింప నవ్వపాచికి మదిలొన్. 13
- సీ. ముందుగాఁ దనకన్న నిందించె నని చెప్ప రాజికంద్రై లోఁచె రాద్రసము
కొడుకుతో నిశివేళ నడచి కేఁగె నటన్ గణ్యమై లోఁచె గారుణ్యరసము
ఆభిమన్యుఁ డనుచేంద్రుఁ డనిచేసి రనిచెప్ప బహుచిత్తముగఁ దోచె భయదరసము
అనుచేంద్రుఁ డంగనాకృతి నుండె నని చెప్ప ధుర్యమైలోచె నాశ్వర్యరసము
తే. ఇంటిఁ గని లక్షణుఁడు గంతు వేసె ననిన, నాకిరిటికిఁ దోచె బో హాస్యరసము
మెచ్చి రాముఁడు ననుజఁ దోడైచ్చె ననిన, సలలితంబుగఁ దోచెను శాంతరసము.
- వ. ఇట్లర్జునుండు శాంతాత్మం డగుచుఁ దనకుమారునివివాహంబు వీక్షించువాడై
యోచించుచున్న సమయంబున నారదుం జూచి సుపర్వాధిపుం డిట్లనియె 15
- ఉ. దేవమనీంద్ర మందివని తెల్పితి రాత్తకు మోద మబ్బె రా
జీవదళాక్షునిన్ దివిజనేవితమూర్తిని జక్రపాణి శ్రీ
దేవుని దానవాంతుని దీనదయాళునిఁ జూచుకోర్కెఁజై
రావత మెక్కి పోదు యదురాజులవీటికి దేవకోటిలోన్. 16
- క. అని వధువంతుఁడు పార్థుం, గనుఁగొని సౌధ ద్రుమెట్టిఁ గనుఁగొనువేద్యున్
వనజదళాక్షుని పురికిం, జనవలెఁ బయనంబు గమ్మ చయ్యనఁ బుత్రా. 17
- సీ. అనివల్కునిర్ణరాధిపుం జూచి విజయండు వాసవ యది వనవాసవేళ
గనుక నేవచ్చినఁ గాంలేయపూర్వజుం డనుమానపడు ధర్మహాకొలుకు
అని సంశయగ్రస్తుఁ డైనపార్థునిమదిసంశయం బెడబాపి శతమఖుండు
బల్లీసమేతుండై పార్థయంతాదితనయలతోడఁ జౌదంటి నెక్కి
తే. కనకమణియుక్త మగుపుష్పకమలమీఁద, సురలు మాసింద్రులెల్లను చుట్టు నడువ
నలిమదంబున రంభాదిసతులు గొలువ, వనజనాభునిపురి కేగి వాసవుండు. 18
- వ. ఇట్లేగి ద్వారకాపురిసమీపవనంబున నిలిచి దేవదూతంబంపిన వాఁడుం జని రామ
కేశవులం జూచి పురందరుండు శబీసమేతంబుగా జయంతాద్రునులతో నేతెంచినాఁ
డనిన విని వార లత్యంతసంతోషంబునం బొదలుచుండి రంత రుక్మిణీదేవి మొదలైన
కాంత బాసుభద్రం జూచి తల్లి! నీకోరిక ప్రకారంబున బార్థుం డరుదెంచె నని
వల్కు సమయంబున రామకృష్ణులు పుత్రమిత్రాదిబాంధవులతో జననీజనకులతో నభి
మన్యుఁడుతోత్కమలతో రేవతి దిక్కి సత్యభామాది కాంతలతో నెదురేగి వారి
వారికిం దగినయౌవచారంబులు నేయ సమయంబున. 19
- సీ. హైదింబుఁ డభిమన్యుఁ డరుదెంచి పార్థునిచరణంబులకు భక్తి సాగి మ్రొక్కి
ముకుళితహస్తై మంగిట నిలిచిన ముద్దుపుత్రుల జూచి పెద్దపాద్మ

కాఁగిటఁ గదియించి గ్రుక్కనఁ దొడలపై నిడుకొని వారిలో నీట్టులనియె
అన్యదమ్మలపుత్తు లని యెఱుంగక మీరు భూరిరోషంబుతోఁ బోరి పోరి
లే. వరమునీ ద్రు నికృపచేత వసుధనుండు, బ్రతికితిరి మిమ్ముఁ జాపెడిభాగ్య మబ్బె
నని ఘటోత్కచు పీక్షించి యర్జునుండు, పరమసంతోషభరితుఁ డై పలికె నపుడు.

ఉ. పోరున ధార్తరాష్ట్రులకు భూమిమహం బడఁగించి పిమ్మటన్
నీటి మిక్కిల్ భయము చెందఁగఁ జేసిన సీపరాక్రము
జౌర! నులింప వ్యాళపతి కైనను శక్యము కాదటంచు నా
మారుతిపుత్తునిం బొగడి మక్కువతోడఁ గిరీటి యంతటన్. 21

క. పరమపరాక్రమపుత్తుల, మురిపంబున వాసపునకు మ్రొక్కించినచో
సురసతి సంతోషితుఁడై, కర మరుదుగఁ జూచె వేయగన్నులతోడన్. 22

ప. తదనంతరంబ సహస్రాత్ముడు రామకేశవులం జూచి భవద్దర్శనార్థంబుగా ముని
బృందారక దివంఘంబులతో నర్జునసమేతంబుగా నేతెంచితిమనిన గోపాలదేవు
డిట్లనియె. 23

క. పురుహూత సురమునీశ్వర, పరివృతుఁ డై శదిజయంత పార్థామలతోఁ
గర మరుదుగఁ జనుచెంచుట, పరముగ మా కింతకంటె భాగ్యము కలదే. 24

క. అని యిట్లు వెన్నుఁదాడిన, విని మని మునమొందఁ జూచి వేల్పులదొర యా
వనజదిభాత్ముని కిట్లను, దనుకాంతక మిమ్ముఁ జూడఁధన్యుఁడ నైతిన్. 25

క. అని యిట్లమరాధిపుఁడున్, వనజాత్ముండు బల్కువేళ వాసని వేడ్కన్
తనసలియొద్దకు నేగిన, ఘనవేణి సుభద్ర పార్థుఁ గను గొని భక్తిన్. 26

ప. సాష్టాంగదండవ్ర జామంబు లాచరించి యుద్ధిష్ఠిరభీమనకులసహదేవాది పాండవులను
ద్రుపదరాజపుత్రి యైన ద్రౌపదిం గుశలసమాచారంబు లడిగి పెన్నిధిం గనిన పేద
చందంబున సంతోషమగ్నమానస యై యుండె నవ్వడు. 27

సీ. అచ్యుతుం డాసురేంద్రాదులఁ దోడ్కొని పోయి వారలనెల్లఁ బొంకమైన
మందిరంబు దించి మర్యాద లొనరించి యీద్రాణితోఁ గృష్ణుఁ డిట్టులనియె
పరియోక్తవకార్యకథతుల్ జరిగింపు మన విని పాలోమి యూత్త నలరి
పార్థసందనునకుఁ బన్నీట జలకంబు గావించి దేవయోగ్యంబు లైన

లే. అంబరంబులుమణిభూషణములుదాల్చి, ముదముతోఁబారికాతముల్లుడిచిమఱియు
దివ్యమైనట్టి కస్తూరిలక మొప్ప, దీర్చి నఖులెల్ల వేడ్కతోఁ జేసమాడ. 28

ప. అట్టిసమయంబున. 29

సీ. ముదముతో గుక్కిణిమొవలైనకాంకలు రేవలీనుక చంద్రరేఖ కెలయి
తలనంటి నలుగిడి తరువాత పన్నీట జలకంబు గావించి సరిగెఱుల

చేలొబు ధరియింది లాలలొచర ఖరుత్ దువ్వి మేల్కొని తొలుకఁ బెట్టి
కొంపులు నిమైనకేడిగ వెఱఁ జేచ్చ కొమరొప్ప నవరంపుగుప్పెఁ బెట్టి
లే. నిడువలై జగ్గవెంట్టుకల్ జడ నమర్చి, చెక్కడపుపయిల్లిలు చెక్కి మఱియు
భానురం బైనవొగడలు బావలీలు, నతులవజ్రాలకమ్ములు శ్రుతులఁ జేర్చి. 30

లే. రంగు లమరినవైణిరవికఁ దొడిగి, యాణిముత్యాలగుంగ్గిననరముఁ దాల్చి
సరిగెముక్కరయును బన్నవరము తీగె, మొనలుగాఁగలసొమ్ములు పదిలపరది. 31

లే. రమణు లీరితి వేడ్కతో రామసుతకు, పరమశృంగార మొనరింది పరిణయపుఁ
బడఁలఁ గావించి ప్రీతితోఁ బన్నముఖుని, సకశిల్లుచు విహరించునయమునను.

క. సురపతి గని వాచస్పతి, సురుదిర మగులగ్న వేళఁ జొచ్చె నటన్న
వరమా మోదము నొందుచు, పురుషనామం డిట్టులనియెఁ బురుషోత్తమతో. 32

చ. పరిణయవేళ వచ్చె నికఁ బాకజలొచన జాగునేమక
త్వరితము నేయు మంచు మఘనంతుఁడు చెప్పిన నాలకింది య
మ్మరరిపుఁ డన్నకుం చెలువ మోదము నొందుచు సీరసాధనం
డురుతరవైభవం బెనఁగ నుత్సవయత్నము నేయుచుండఁగా. 34

సీ. ఇంద్రసీలవ్రథ లీచభూషణరుచుల్ చూడ్కి మిరుమిట్లు జొనుపునదియు
పద్మరాగంబుల భాసిల్లుచదకంబు తప్ప కనుదుటిపై నొప్పనదియు
హాటకమణిమయం బగుమాపురస్వసుత్ శ్రుతుల కానందంబు నేయినదియు
హిమగిరిశరదించు హీరతారద్యుతు ల్నిరసించు కాంతుల నెగడునదియు

లే. నాల్గుకొమ్ముల విలసిల్లు నాగ మపుడు
దేవభునాళ్లు దివిజాలు తెచ్చి నిలువ
నిండుఁ డభిమన్యు నెక్కింది హితులు సుతులు
వెంట ననువంగ ముదముతో వెడలి రపుడు. 35

వ. రంభోర్వశీమేనకాదికాంతలు నాట్యంబునేయును ముందు ననువఁ గాంచనవేత్త
హస్తలు బరాబరు లొనరించునమయంబున. 36

ఉ. అంతట రామకేశపు లహర్వలెజ్జలరాతిభీకరు
లనంతనదిత్తులై సుతులు సఖ్యులు తమ్ములు భూసురేంద్రులు
ఇంతులు వెంబడి న్నడువ నింద్రకిరీటులు తోడరాఁగ న
త్యంతముదంబుతోఁ బరిణయాలయసీమకు నేగి రప్పడు. 37

క. బలరాములచ్చి రేవతి, బలభిత్తుతుసరిని జూచి బహువేడుకతోఁ
గలకాలము నానుదిక్, గలకొరికె ఫలిత మయ్యె గమలదళాక్షి. 38

వ. అని యిట్లు రేవలీదేవి సుభద్రతో నన్యోన్యసంభాషణంబులు నేయుచుండె నానమయంబునం దొకరికొకరు ఊచుసమాచారంబు లడుగుచు గంధపుష్పంబు లానంగుచున్నతఱి నై నేయుండు ఘటోత్కచుం దిగిచి గౌంఱించుకొని సరససంభాషణంబుల నాదరించె నప్పు డప్పురజనంబులు బకాంతకతనూజం జూచి వానిసాహస ధైర్యాదిగుణంబు లగ్గించుచు నిట్లని రమరేంద్రాదిబృందారకులం గనుఁగొంటి మింతకంటెను భాగ్యంబు గలదే యిట్టికాగ్యంబులు గావింపఁ గాంతేయాలకుం జెల్లుఁగాని యితరులచేత నగునే యని పలు తెఱంగులఁ బలుకుచుండి రాసమయంబున. 39

సీ. అంతః పౌరోహితు లత్యంతముదముతోఁ జక్కఁగా స్వస్తీనాచనము లెసఁగఁ జదువ ముత్తైదువుల్ సంతోషచిత్తులై పరమకల్యాణము జ్ఞాదుచుండ వందిమాగధులు కై వారముల్ గావింప నుర్విగీర్వాణ లాశీర్వదంప నాకాంగనామణు ల్నాట్యము ల్లావింపఁ దాళమర్దలవాద్యకతులు చెలఁగఁ తే. విమల మైనట్టికల్యాణవేదిఁ జేర, నరిగినప్పుడు మాధవుం డమరవిభుఁడు తెరకు నిరుపార్వముల నిల్చి రిరువు రెలమి, నిండువేడుకమిన్నందుచుండి రపుడు.

క. సురపతిపౌరోహితుఁడు, మురకై రిపురోహితుండు ముద మలరంగా నిరువుర గోత్రాన్వయములు, సిరు లలరంగఁ జెప్పవేళ సీరాయుధుఁడు. 41

వ. సంతోషమగ్నచూనసుండై యప్పుడు. 42

క. త్తత్రియకులశేఖరునకు, ధాత్రీధరధైర్యధుర్యధనునకు రిపురా డైత్రుఁ డగుపార్థి కెలమి, పుత్రీమణి నొసంగె సురలు భూసురు లలర. 43

వ. అప్పు డవ్వధూపరులమధ్యంబునం దిడిన తెర వంచి రాసమయంబున. 44

క. అభిమన్యుఁ డింటిఁ జూచె, ఇభిగామిని యతనిఁ జూచె నిరువురమాడ్కుల్ ప్రభ లొప్పుభూషణములై, యంభయాలకుం దోచె నపుడు నుర్వీనాథా. 45

క. అంగజసముఁ డభిమన్యుం, డంగనకంతంబునందు నలిచేడుకతో మంగళసూత్రముఁ గట్టెఁ దదంగన ముదమందఁ బార్థుఁ డానందింప. 46

క. అత్తఱి వేడ్క పధూపరు, లెత్తినకరకంకణంబు లినరుచు లీన ముత్తైముల దోయిటను నిడి, చిత్తము లలరంగఁ బ్రాలు శిరముల నిడఁగా. 47

వ. ఆసమయంబున సీరాయుధుం డవ్వధూపరుల కనేకమణిమయంబు లగుభూషణంబులును పట్టువైరిణీచేలంబులును త్రిసహస్రతురంగంబులును జతుష్పహస్రదాసీజనంబుల నొసంగె నంబుజాత్మం డాఱువేలరథంబులును ద్విలక్షతురంగంబులును మూడువేల గజంబులును లక్షపదాలిజనంబుల నొసంగె దేవేంద్రుండు దేవయోగ్యంబు లైనభూషణాంబరంబులును నవగంధపారిజాతంబుల నొసంగె శరీదేవి యింద్రసీల ప్రభాభాసికంబు లైనభూషణంబు లిచ్చె ఘటోత్కచుండు

కనకశరీరబాధితుండలంబు లొసంగెఁ దదనంతరం బవ్యధూవరులఁ బొర్రోహితుం
డొందుంబరపీఠంబునఁ బ్రాజ్ఞభాసీనులం గావించి సౌభద్రునిచే నాశ్చర్యకారంబులు
చేర్చించి వీరిహోత్రునకుఁ బ్రక్షిణంబు చేయించి ద్రువాదిస క్షయువుల నరుంధరి
దర్శనంబు గావించ నియోగించి తత్పరోహితుం డయ్యిరువురను బృహస్పతికి
మొక్కించి తదనంతరంబ వారవాదిముసీంద్రులకు భూసుర సమాహంబునకు సురేం
ద్రాదిదేవతలకు రామకేశవాదియాదవులకు సవ్యసాదిశ్వేత్సేఱ మొక్కిందిన వార
లెల్ల నాశీర్వాదంబులు గావించ సౌభద్రుం డాశశరేఖకరంబువట్టి తోడ్కొని
యంకకపురంబునకుం బోవునెడ శశిరేఖకృంగారంబు రంభాదికాంత లాలాకించి
యమ్మానినిసొందర్యంబునకు నరిపాలం జాలమని లజ్జించుచుండి రివ్వధంబునఁ బరిణ
యంపు దినచతుష్టమానంతరంబున.

48

లే. ఆలసధూవరు లిరువుర నవ్వు డొకటి, నేయుకోరికె సంతోషచిత్తు లగుచు
శదియు రేపటి రుక్మిణి సత్యభామ, మిత్రవిందాదికాంత లామిధునమునకు.

49

లే. శిరము మజ్జన మొనరించి జీలుఁగుచలువ, చేలమున నొత్తి తడి యార్చి చిక్కుతీసి
వెలకుమించినభూషణవిత్తు లిడుచు, పట్టుపెరిణిచేలము ల్లట్టి మఱియు.

50

క. పడకింటిఁబూలపాన్పును, గడుఁ బరిమళ మైనగంధకస్తరిలేవం
బెడతెగనితావినుచుములు, విడియము ఫలహారవస్తువిత్తులు వరుసఁ.

51

వ. కాంచనమణిమయంబు లైనపాత్రలం దిడి రుక్మిణీసత్యభామకవీదేవిమొదలైన
కాంత లాసౌభద్రుని శయ్యాకలంబున నుండ నియోగించి తదనంతరంబ శశిరేఖం
డోడ్కొనిపోయి సుభద్రానందను చెంగట న్నిలిపి ముసిముసిగవులతోఁ గవాటబంధ
నంబు గావించి రాసమయంబున.

52

క. ఆలసౌభద్రుఁడు ముదమునఁ, గలకంఠికరంబుఁ బట్టి ఘనతల్పముపైఁ
బెలుచ న్నిగించినఁ బయ్యెద, వలువ వెసం దొలఁగె నపుడు వనజాననకుఁ.

53

క. సీ గ్గడఁ బొడమనఁ బాన్పున, కొగ్గక నాలేమ సురత మొప్పుక కరమున్
జగ్గున విదళింపుడుఁ జన, దిగ్గన సౌభద్రుఁ డరిగి లెంపున దానిన్.

54

క. కర మొడిసివట్టి వినవే, కరిగామిని పూలతోఁట గా దిచ్చొట్
గురుతుగఁ జల్లనిమిత్రము, బరలెంచియు ముంత దాచు ఖగి దిటఁ దోచెన్.

55

క. అని గేలినేసి వనికన్, మనసికకయ్యమునఁ గూడి మక్కువతోడన్
గనులార నిదుర నొంచెను, విను మర్వీనాథ యంత వేకువ యయ్యెన్.

56

వ. అంత.

57

క. లేలలేలవారెను బత్తులు, కలకల మని ధ్వను లొసంగె ఘనదక్రములు
న్వీలసిల్లెఁ గమలముకుళము, లలరాకె మృర్వతైల మర్కుఁడు పొడిచెన్.

58

సీ. ఆనమయంబునం దలివేటి తెలివొంది బలియాజ్ఞఁ గైకొని పాన్పు దిగి
మోవికాటులలోడ మోముపై ప్రేలాడు పాటముంగురులతోఁ బంకజాక్షి
చెదరినకొప్పుతో జిటిలినగంధంపుఁబూఁతతో వాసివ్రతాలతోడ
ముసిముసిగవుతో ముడిపిడురై కతో వెడలుచుఁ దడబడ నడుగులినుచుఁ

లే. బుడమి డీరాడుకుప్పెట్లు నెడమచేతఁ, బట్టుకొని మందయాన యై యట్టై నచ్చు
నిందురేఖలు గనుఁగొని యింతులెట్ల, గుట్టు లెడఁబాసి నవ్వుచు నిట్టులనిరి. 59

సీ. అద్దాలఁ గేరునీముద్దుచెక్కులమీఁదఁ గనీకాటు లేడవే కంబుకంతి
డంబుమీఱినదివ్వబొబంబు నరిపోల్పు మోవి వాడిన దేమె ముద్దుగుమ్మ
నిస్తులం బైనట్టికస్తూరిలికంబు చిట్టిపోయినదేమె సింహమధ్య
ఆఱిముత్యంబులహారము ల్లిక్కిలి చిక్కుబొందినవేమె చిగురుఁబోఁడి

లే. కుందనపుగి న్నెలను గేరుకుచములందు, వాఁడియై సోకునఖరేఖ లేడవమ్మ
కంచుకం బేలవగిలెనే యంచగమన, పంచనము లేక తెప్పవే వారిజాక్షి. 60

ప. ఆనిపల్కువారిజాక్షులం జూచి శశిరేఖ లజ్జించుచు ముసిముసిదరహాసంబుతో
నచ్చోటు వాసి యంతగిపురంబునకుం జనియె నవ్వు డంబుజాక్షుం డమరేంద్రు
ముఖు లై నగీర్వాణులతో నారదాదిమహామునీసంఘంబులతో సాశ్వతీకృతవర్షాది
యాదవులతోఁ గొలువై యున్నసమయంబున బామోదరుం జూచి నారదమునీం
ద్రుం డిట్లని స్తుతియించె. 61

దండకము. శ్రీమానీమనసాంభోజహంసాబ్జగర్భాచరేంద్రాదిబృందారకస్తోత్ర పాత్రా
సుచారిత్ర రాజీవనేత్రా మురారీ పురారిప్రియా చక్రధారీ దినేంద్రాయ తానంత
లేజా జగద్రత్నకా భక్తకల్పద్రుమా యాతుధానాన్వయంభోదజంఘానిలా నీడహా
చర్య లేమందు పో ముందు మీనాకృతి న్నాల్చి వారానిం జొచ్చి వేదాపహారు
స్వేదం ద్రుంచి వేదంబు లాబ్రుచ్చ కర్పింపవా కూర్మరూపంబుతో మందరాద్రి
నొప్పిరి దాల్చవా దేవ భూదారమై స్వర్ణనేత్రు నివిదారింపవా నారసింహుండవై
యాహిరణ్యాక్షుతోఁబుట్టువుం ద్రుంపవా గుట్టరూపంబు వే పూని వైరోచకుఁ
వేగఁ బాతాళముం జేర్చవా జామదగ్న్యుండవై రాజులం ద్రుంపవా భాసువం
కాభిచంద్రుండవై పక్షింకంతుం ధరఃస్థూల్పి భూభాతసుండెచ్చి రాజ్యంబు పాలింపవా
నందమానుండవై వెన్నల నైక్కివా బుద్ధకల్కవతారంబులం దాల్చవా వాసుదేవా
జగన్నాథ నే నెంతధన్యుండనో యీసురేంద్రాదిబృందారకు ల్లుందు నేన్నాన
మేదాన మేయోగ మేలాగు గావించినారో మిముం జూడఁగా గల్గె వైకుంఠవాసా
వనునై ననునై నమః. 62

- క. అని నారదుఁ డిద్విధమున, వనకాక్షుని నన్నులిచి వారిజవాహా
పనివినియెన మని బుద్ధుడు, మునిసంఘముతోడఁ జనియె మున మలరాక. 63
- క. ఆమరేంద్రుఁ డంక మునమునఁ, గమలోదరు మోముఁ జూచి కరము మొగుచుచున్
అమరావతీపురమునకుఁ, గమలేశ్వర మమ్ముఁ బంపు కారుణ్యముతోన్. 64
- క. అనియింద్రుఁ డాడుసరుయంబున పార్థుఁడు కౌరిపాదపుష్కరములకు
న్వినయమున మ్రొక్కి డేవా, పనివినియెన నందుఁ బల్కి పయనంబయ్యెన్. 65
- ప. ఆనమయంబున. 66
- క. నాకజాలెల్లన్వోల్వగ, పాకరిపుం డరుగువేళఁ బార్థుం డమరా
నీకముతో శరచయములు, చేసెను సంకల్ప మాత్మఁ జేయుచు నేఁగెన్. 67
- ప. ఇద్విధంబున నింద్రార్జును లమరావతికిం జనినపిమ్మట హిడింబానందనుం డచ్చోటఁ
గొన్నిదినంబు లుండి రామకృష్ణులకు సుభద్రాదేవీకిఁ మ్రొక్కి సాధద్రుం గాఁగి
లించుకొని గమనోన్ముఖుండై ద్వైతవనంబునకుం జని యుధిష్ఠిరభీచునకులనహదేవా
దులకు బ్రేరదికిం బ్రణామంబు లాచరించి ద్వారకాపురంబునం జరిగినవృత్తాంతం
బాద్యంతంబు వినిపించిన విని యుధిష్ఠిరాది ఛాండవులు సంతోషసాగరంబునం దేలి
ఘటోత్కచునిపరాక్రమంబునకు మెచ్చి పార్థునిరాక నిరీక్షించుచుండి రని వైశం
పాయనాదు మఱియు నిట్లనియె. 68
- క. ఈకథ వినుజనములకున్, లోక ప్రభుఁ డట్లవత్త లోచనుఁ డమరా
నీకముఁ బ్రోచిన కృష్ణుఁడు, ప్రాకటముగ సిరు లొసంగి భవములఁ బాపున్. 69
- మత్తకోకిల. వేణునాదవిన్దోద మాధవ వీరదానవమర్దనా
బాణబాహుసహస్ర పర్వత పాకకాసనసాధనా
స్థాణుబాణ సుపర్ణవాహన సామజాధిపరక్షకా
క్షోణిభృద్ధర వారిజోదర సోమభాస్కరలోచనా. 70
- గద్య. ఇది శ్రీమత్సూర్యనారాయణవీక్షణాలంకారసుస్థిరామృతవాక్యజనితకవిత్య
రత్నాకరవంశవయఃపారావారరాకాసుధాకరాంజనేయాఖ్యకనూజ అప్పప్పనామ
ధేయవ్రణితం బయినశశిరేఖాపరిణయం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బాచయ
క్వాసము సర్వంబును సంపూర్ణము.

శశిరేఖాపరిణయము సమాప్తము.

